

Obsah

Jiří Sladký a Jitka Horková
Zpráva o činnosti Západočeské pobočky
České botanické společnosti za rok 2013 1

Jiří Sladký
Evropsky významná lokalita Přešinské
prameniště 1

Jaroslava Nesvadbová a Jaromír Sofron
Floristické exkurze do lesů nad levým břehem
Berounky mezi Habrovou a Nadrybami.....2

Jana Nová
„Plzeňskou džunglí“ údolím Úhlavy a
Radbuzy na Slovanech 10

Ondřej Bílek
Zajímavá flóra a vegetace
Újezského vrchu u Vranovic 11

Jaroslava Nesvadbová
Víme, kde v západních a jihozápadních
Čechách roste štětička (*Virga* sp. div.)? 14

Eva Chvojková a Jaromír Sofron
Příspěvek k poznání klimaxových smrčín
a dalších rostlinných společenstev
na severních svazích Klínovce 19

Jaroslava Nesvadbová a Sylvie Pecháčková
První lokalita invazního starčku úzkolistého
(*Senecio inaequidens*) v západních Čechách
.....22

Radim Paulič a Eva Legátová
Hruštička okrouhlostá
(*Pyrola rotundifolia* L.) u Rabí 22

Radim Paulič
Novodobé vysazování rostlin
v okolí Budětic a Rabí na Sušicku 22

Redakční rada: Jaroslava Nesvadbová
Sylvie Pecháčková
Jaromír Sofron

Odpovědný redaktor: Sylvie Pecháčková

Technický redaktor: Jana Nová

Kresba na první straně obálky: Miloslav Vondráček

Calluna uveřejňuje:

Organizační zprávy

Zprávy z botanického života

Kratší články z floristiky, geobotaniky a ekologie rostlin, s důrazem na západní Čechy

Články o botanických zahradách

Práce z dějin botaniky

Recenze knih s botanickou tematikou

Personalia botaniků

Bibliografie

Rukopisy zasílejte na adresu:

Sylvie Pecháčková, Západočeské muzeum v Plzni, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň

e-mail: spehackova@zcm.cz, tel. 378 370 431

Pokyny pro autory jsou uvedeny na 3. straně obálky.

CALLUNA, časopis západočeských botaniků.

Vydává Západočeská pobočka České botanické společnosti. Vychází nepravidelně. Toto číslo vyšlo v lednu 2014.

ORGANIZAČNÍ ZPRÁVY

Zpráva o činnosti Západočeské pobočky České botanické společnosti za rok 2013

Členská základna Západočeské pobočky ČBS v roce 2013 měla 53 členů (1 nový člen – M. Tomášek, zemřeli Josef Škrábek sen. a Josef Malý). Výbor pobočky se v roce 2013 sešel dvakrát. V srpnu došlo ke změně složení výboru a nyní pracuje ve složení: Jiří Sladký (předseda), Jitka Horková (jednatelka), Lenka Pivoňková (hospodářka), Sylvie Pecháčková (odp. redaktorka časopisu Calluna), Jaromír Sofron, Jaroslava Nesvadbová (redakční rada Calluna, členové výboru), Eva Chvojková (členka výboru). Sídlem pobočky bylo pracoviště oddělení botaniky Západočeského muzea v Plzni, Tylova ul. 22.

V roce 2013 se uskutečnily tyto akce:

16. 2. 2013: **Výroční členská schůze** pobočky (33 účastníků, z toho 30 členů pobočky)

Po oficiálním programu schůze proběhla přednáška Mgr. Jana Šaška: **Návrh Chráněné krajinné oblasti Brdy**.

Přednášky (konané ve spolupráci se Západočeským muzeem):

15. 1. – Eva Chvojková: **Jak nás léčí příroda** (20 účastníků)

27. 2. – Pavla a Přemek Tájkovi: **Kolumbie a Venezuela** aneb za orchidejemi, listonosy a kolibříky (24 účastníků)

12. 3. – Jan Prančl: **Hvězdoše v západních Čechách** (12 účastníků)

3. 4. – Klára Kabátová: **Známe naše lekníny?** (15 účastníků)

12. 11. – Milan Štech: **Jak lépe poznat psinečky a třtiny?** (11 účastníků)

Přednášky a výroční schůze se uskutečnily v přednáškovém sále Západočeského muzea v Plzni v Kopeckého sadech 2; byly přístupné veřejnosti.

Exkurze:

21. 5. – **EVL Přešinské prameniště I**, vedoucí Jiří Sladký (4 účastníci), viz Calluna 2014: 1–2

28. 5. – **Po stopách Františka Malocha na keřnaté straně mezi Habrovou (Dolany) a hradištěm Kozel (nad Berounkou)**, vedoucí Jaroslava Nesvadbová (7 účastníků), viz Calluna 2014: 2–10

15. 6. – **Plzeňskou džunglí (podél Radbuzy od Homolky do centra)**, vedoucí Jana Nová (11 účastníků), viz Calluna 2014: 10–11

16. 7. – **EVL Přešinské prameniště II**, vedoucí Jiří Sladký (4 účastníci), viz Calluna 2014: 1–2

14. 9. – **Vzpomínka na autora Květeny Plzně Františka Malocha** (5 účastníků), viz Calluna 2014: 27–28

Ostatní:

1.–7. 7. – **Floristický kurz ČBS** v Nové Pace (4 členové pobočky)

9.–20. 9. – **Výkopové práce v karbonském jezeře Kamenný Újezd u Nýřan (paleobotanika)**, organizátor průzkumných prací Jan Bureš, návštěvy neorganizované

22. 8.–30. 10. – **Výstava „Džungle za plotem“** (Západočeské muzeum v Plzni) a doprovodné programy k výstavě (vernisáž výstavy, 2 přednášky: Mizející svět vřesovišť, Jak vyrobit džungli)

10. 12. – **Zimní setkání nad herbářovými položkami**, v sídle pobočky (7 účastníků)

23.–24. 11. – **Konference ČBS** Historie flóry a vegetace v pozdním glaciálu a holocénu ve světle aktuálních poznatků, Praha (4 členové pobočky)

– v roce 2013 bylo vydáno 1 číslo časopisu Calluna o 28 stranách

– v letech 2012–2013 proběhlo sledování výskytu druhů *Virga pilosa* a *V. strigosa* v západních Čechách (koordinátor J. Nesvadbová), viz Calluna 2014: 14–19

– zajímavé jednotlivé floristické nálezy z regionu jsou soustředěny a publikovány, viz Calluna 2014: 23–26

– program akcí pobočky je zveřejňován na webových stránkách Západočeského muzea: <http://www.zcm.cz/zapadoceska-pobocka-ceske-botanicke-spolecnosti>

Jiří Sladký
předseda

Jitka Horková
jednatelka

Z BOTANICKÉHO ŽIVOTA

Evropsky významná lokalita Přešinské prameniště

Jiří Sladký

Exkurze se uskutečnila ve dvou termínech (úterý 21. 5. 2013 a úterý 16. 7. 2013) pro podchycení jarního a letního aspektu vegetace. Jarní termín přilákal 4 účastníky (Jiří Sladký, Marie Sladká, Lenka Pivoňková, Jitka Horková) a letní také 4 (Jiří Sladký, Lenka Pivoňková, Václav Spurný, Štěpánka Čížková), celkem tedy bylo 6 účastníků. Cílem exkurze bylo dokumentovat flóru Evropsky významné lokality (EVL) Přešinské prameniště. EVL se nachází cca 0,7 km východně od obce Přešín (okr. Plzeň-jih) ve fytochorionu 34 Plánický hřeben. Vegetace se zde skládá převážně z mozaiky prameništích olšin, střídavě vlhkých bezkolencových luk a vlhkých pcháčových luk. Exkurze vedly následujícími lokalitami:

Přešín – 0,2 km V od kóty 589 m (586–570 m n. m.), vlhké kosené louky a mokřadní lado při východním okraji lesního komplexu: *Achillea millefolium* agg., *A. ptarmica*, *Aegopodium podagraria*, *Alchemilla monticola*, *A. cf. vulgaris*, *Alopecurus pratensis*, *Angelica sylvestris*, *Anthoxanthum odoratum*, *Anthriscus sylvestris*, *Avenula pubescens*, *Caltha palustris* s. l., *Cardamine amara*, *C. pratensis*, *Carex brizoides*, *C. hirta*, *C. nigra*, *C. ovalis*, *C. cf. spicata*, *Centaurea jacea*, *Cerastium holosteoides*, *Chaerophyllum aureum*, *Cirsium arvense*, *C. oleraceum*, *Crepis paludosa*, *Cynosurus cristatus*, *Dactylis glomerata*, *Deschampsia cespitosa*, *Epilobium ciliatum*, *E. hirsutum*, *Equisetum arvense*, *Festuca rubra* agg., *Ficaria bulbifera*, *Filipendula ulmaria*, *Galium aparine*, *Geranium palustre*, *Geranium* sp., *Glechoma hederacea*, *Glyceria fluitans*, *Heracleum sphondylium*, *Holcus lanatus*, *Hypericum tetrapterum*, *Juncus bufonius*, *J. filiformis*, *Knautia arvensis*, *Lamium maculatum*, *Lathyrus pratensis*, *Leucanthemum ircutianum*, *Lotus uliginosus*, *Luzula multiflora*, *Lychnis flos-cuculi*, *Lysimachia nummularia*, *L. vulgaris*, *Lythrum salicaria*, *Myosotis palustris* agg., *Phleum pratense*, *Plantago lanceolata*, *P. major*, *Poa pratensis*, *P. trivialis*, *Ranunculus auricomus* agg., *R. flammula*, *R. repens*, *Rhinanthus minor*, *Rumex acetosa*, *R. obtusifolius*, *Sanguisorba officinalis*, *Saxifraga granulata*, *Scirpus sylvaticus*, *Stellaria alsine*, *Taraxacum* sect. *Ruderalia*, *Trifolium hybridum*, *Trifolium* sp., ***Trollius altissimus*** (stovky až tisíce ex.), *Urtica dioica*, *Veronica beccabunga*, *V. chamaedrys*, *V. officinalis*, *Vicia cracca*, *Vicia sepium*.

Přešín – 150 m SZ od kóty 589 m (584–582 m n. m.), mokřadní lado s lučním prameništěm: *Agrostis stolonifera*, *Anemone nemorosa*, *Calamagrostis epigejos*, *Carex rostrata*, *C. vesicaria*, *Chaerophyllum hirsutum*, *Cirsium palustre*, *Elytrigia repens*, *Epilobium ciliatum*, *E. hirsutum*, *E. palustre*, *Equisetum palustre*, ***Eriophorum angustifolium***, *Galeopsis tetrahit*, *Geranium palustre*, *Juncus compressus*, *Salix cinerea*, ***Trollius altissimus*** (stovky ex.), *Vicia cracca*;

lesní okraj: *Corylus avellana*, *Prunus padus*, *Prunus spinosa*, *Quercus robur*, *Rhamnus cathartica*, *Salix caprea*.

Přešín – 0,6 až 1 km SZ od kóty 589 m (570–540 m n. m.), mozaika kosených luk a mokřadních lad v nivě levostranného přítoku Přešinského potoka (severní okraj EVL) s líniovými porosty dřevin: *Achillea ptarmica*, *Ajuga reptans*, *Alopecurus aequalis*, *Angelica sylvestris*, *Avenula pubescens*, *Barbarea vulgaris* s. l., *Betonica officinalis*, *Brachypodium pinnatum*, *B. sylvaticum*, *Bromus hordeaceus*, *Caltha palustris* s. l., *Cardamine pratensis*, *Carex brizoides*, *C. nigra*, *C. ovalis*, *C. pallescens*, *C. panicea*, ***Carex paniculata*** (1 trs), *C. vesicaria*, *C. vulpina*, *Chaerophyllum hirsutum*, *Cirsium oleraceum*, *Cynosurus cristatus*, *Dactylis glomerata*, *Deschampsia cespitosa*, *Equisetum palustre*, *Filipendula ulmaria*, *Galium album*, *G. boreale*, *G. palustre*, *Glyceria declinata*, *Gnaphalium uliginosum*, *Hypericum maculatum*, *Knautia arvensis*, *Leucanthemum ircutianum*, *Lonicera xylosteum*, *Melampyrum nemorosum*, *Mentha arvensis*, *Molinia caerulea*, *Ranunculus acris*, *Rhinanthus minor*, *Saxifraga granulata*, *Scirpus sylvaticus*, *Selinum carvifolia*, *Silene dioica*, *Stachys sylvatica*, *Stellaria graminea*, *Tilia cordata*, *Torilis japonica*, *Trifolium dubium*, *Trisetum flavescens*, ***Trollius altissimus*** (stovky ex), *Urtica dioica*, *Veronica serpyllifolia*; ***Crepis mollis* subsp. *hieracioides***, ***Scorzonera humilis***, ***Trollius altissimus*** (poslední tři nálezy na vlhké kosené louce parcely č. 1014).

Přešín – 0,9 km JZ od kóty 589 m (570–554 m n. m.), nelesní enkláva, mokřadní lado se značným stupněm ruderalizace (jihozápadní okraj EVL, parcela č. 763): *Alopecurus pratensis*, *Anthriscus sylvestris*, *Arctium tomentosum*, *Artemisia vulgaris*, *Calamagrostis epigejos*, ***Carex hartmanii***, *C. nigra*, ***C. umbrosa***, *C. vulpina*, *Chaerophyllum bulbosum*, *Filipendula ulmaria*, *Galeopsis* sp., *Lysimachia vulgaris*, *Molinia caerulea*, *Myosoton aquaticum*, *Persicaria lapathifolia*, *Salix cinerea*, *Scirpus sylvaticus*, *Thlaspi arvense*, ***Trollius altissimus***.

Přešín – 0,7 km Z od kóty 589 m (580–550 m n. m.), lesní komplex v centrální části EVL, mozaika prameništích olšin s kulturními porosty jehličnanů: *Abies alba*, *Abies alba* juv., *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Achillea millefolium* agg., *Adoxa moschatellina*, *Ajuga reptans*, *Alliaria petiolata*, *Alnus glutinosa*, *Alopecurus aequalis*, *Anemone nemorosa*, *Angelica sylvestris*, *Anthriscus sylvestris*, *Arctium nemorosum*, *Arctium* sp., *Artemisia vulgaris*, ***Arum maculatum*** (49°33'31,263" N, 13°38'4,912" E) 2–3 ex., *Asarum europaeum*, *Athyrium filix-femina*, *Avenella flexuosa*, *Betonica officinalis*, *Betula pendula*, *Brachypodium sylvaticum*, *Callitriche* sp., *Cardamine amara*, *Carex brizoides*, *C. ovalis*, *C. pallescens*, *C. panicea*, *C. pilulifera*, *C. remota*, *C. sylvatica*, ***Carex umbrosa***, *Carpinus betulus*, *Cerastium holosteoides*, *Chaerophyllum hirsutum*, *Chrysosplenium alternifolium*, ***Chrysosplenium oppositifolium***, ***Circaea intermedia***, *C. lutetiana*, *Cirsium arvense*, *C. palustre*, *Cornus sanguinea*, *Corylus avellana*, *Crataegus* sp., *Dryopteris carthusiana*, *D. dilatata*, *D. filix-mas*, *Galium odoratum*, *Epilobium angustifolium*, *Equisetum arvense*, *Euonymus europaea*, ***Euphorbia dulcis***, *Festuca gigantea*, *F. pratensis*, *Fragaria vesca*, *Fraxinus excelsior*, *Galeobdolon luteum*, *G. montanum*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Glechoma hederacea*, *Glyceria* sp., ***Hepatica nobilis***, *Holcus mollis*, *Humulus lupulus*, ***Hypericum hirsutum***, *H. maculatum*, *Impatiens noli-tangere*, *Juncus conglomeratus*, *J. effusus*, *Knautia dipsacifolia*, ***Lonicera nigra***, *Luzula pilosa*, *Lychnis flos-cuculi*, *Lycopus europaeus*, *Lysimachia nemorum*, *L. vulgaris*, *Maianthemum bifolium*, *Melampyrum* sp., *Melica nutans*, *Mercurialis perennis*, *Milium effusum*, *Moehringia trinervia*, *Mycelis muralis*, *Myosoton aquaticum*, *Oxalis acetosella*,

Paris quadrifolia, *Persicaria hydropiper*, *Phalaris arundinacea*, *Picea abies*, *Plantago major*, *Poa annua*, *P. nemoralis*, *Polygonatum multiflorum*, ***Polygonatum verticillatum***, *Populus tremula*, *Potentilla erecta*, *Prunus avium*, *P. padus*, *Quercus robur*, *Ranunculus acris*, *R. auricomus* agg., ***Ranunculus lanuginosus***, *R. repens*, *Rhamnus cathartica*, *Rubus idaeus*, *Rubus* ser. *Glandulosi*, *Rumex acetosa*, *R. obtusifolius*, *Sambucus nigra*, *S. racemosa*, *Salix caprea*, *S. cinerea*, *Scirpus sylvaticus*, *Scrophularia nodosa*, *Senecio ovatus*, *Silene dioica*, *Solanum dulcamara*, *Sorbus aucuparia*, *Stachys sylvatica*, *Stellaria alsine*, *S. nemorum*, *Taraxacum* sect. *Ruderalia*, ***Trollius altissimus***, *Urtica dioica*, *Valeriana excelsa* subsp. *procurrens*, *Veronica beccabunga*, *V. officinalis*, *V. scutellata*, *Viola reichenbachiana*, *V. riviniana*.

Celkem bylo na exkurzích zaznamenáno 232 taxonů cévnatých rostlin. Z fauny byl pozorován skokan hnědý, hrdlička divoká, chřástal polní, ůhýk obecný, linduška lesní, rákosník zpěvný, cvrčilka říční, jelen evropský a prase divoké.

Děkuji všem účastníkům za trpělivost a pomoc při determinaci, která probíhala výhradně v terénu.

Literatura

KUBÁT K., HROUDA L., CHRTEK J. jun., KAPLAN Z., KIRSCHNER J. et ŠTĚPÁNEK J. [eds] (2002): Klíč ke květeně České republiky, 928 p., Academia, Praha.
<http://www.biolib.cz/>
<http://portal.nature.cz/>

Floristické exkurze do lesů nad levým břehem Berounky mezi Habrovou a Nadrybami

(K stému výročí vydání Malochovy Květeny v Plzeňsku, 1913)
Jaroslava Nesvadbová a Jaromír Sofron

Motto:

...čím dál víc se ukazuje potřeba česky psaných monografií a nálezových zpráv o místní přírodě. Je totiž řada údajů, které potřebujeme znát kvůli nám samým a jež mezinárodní komunitě nic neřeknou.

Cílek V., Ložek V. et al., 2001: Obraz krajiny, Dokořán Praha, p. 195.

1 Úvod

Zkoumané území se nachází nad levým břehem Berounky a Točinského potoka v Přírodním parku Horní Berounka, v katastrech obcí Nadryby a Dolany, v okrese Plzeň-sever. Nejnižším místem území je břeh Berounky proti mlýnu Telín (tzv. Spálený mlýn) – 290 m n. m., nejvyšším náhorní plošina – 375 m n. m. Fytogeograficky spadá území do okresu 32 Křivoklátsko, které se podél Berounky vklínuje až k soutoku Mže s Úslavou do Plzeňské pahorkatiny vlastní. Území zasahuje do dvou polí středoevropského mapování: 6146 a 6147, přičemž hranici mezi nimi je poledník 13°30', procházející cca 400 m východně od dolního toku Točinského potoka.

Tyto zalesněné svahy, které několikrát navštívil František Maloch, autor výše zmíněné Květeny v Plzeňsku (1913), zůstávaly poté dlouhá desetiletí stranou zájmů botaniků, resp. „čekaly, až přijdou na řadu...“.

Po květenách města Plzně (SOFRON et NESVADBOVÁ, ed. 1997), Chrástu (NESVADBOVÁ et SOFRON 2007), floristických průzkumech lesa Břeží (NESVADBOVÁ et SOFRON 2012) a údolí Korečnického potoka (BÍLEK et NESVADBOVÁ 2013) došlo v letech 2012–2013 i na průzkum tohoto území. Členové Západočeské pobočky České botanické společnosti v Plzni sem podnikli ve vegetačním období čtyři polodenní exkurze: 10. 6. 2012 – J. Nesvadbová, A. Páidarová, 11. 5. 2013 – J. Nesvadbová, J. Sofron, 28. 5. 2013 – L. Pivoňková, J. Sladký, J. Sofron, M. Špelinová a 2. 7. 2013 – J. Nesvadbová, S. Pecháčková, J. Sofron.

Očekávání možných zajímavých nálezů vyvolala excerpce literatury a herbáře Západočeského muzea v Plzni (PL). Maloch zde sbíral a v Květeně v Plzeňsku odtud publikoval několik xerofilních druhů, které nacházel především na kameinité stráni mezi Habrovou a lesem Kozel, v lese (polesí) Kozel a na keřnaté stráni před Nadrybami. Odtud uvádí ekotypy, jako např. „droliny“, „suchopáry“ a „řídko vysazenou stráň“, které dnes, po více než 100 letech, už nenajdeme, resp. najdeme je výrazně změněné, především zarostlé nejrůznějšími dřevinami. Při přebírání literárních údajů či herbářových schém nešlo vždy udané naleziště jednoznačně lokalizovat. Zásadní lokalitou je les („polesí“) Kozel, jehož název se však na mnohých turistických ani dalších mapách nevyskytuje. V nich je uvedeno jen „hradiště Kozel“. Obyvatelé Nadryb lesem Kozel označují souvislý les mezi Točinským potokem na západě až jihozápadě a meandrem, v němž se Berounka obrací k jihu, cca 1,25 km ZJZ od Nadryb – v tomto smyslu pojímáme les Kozel i my. [Pozn.: Většinou bývá místní název Kozel spojován se jménem zámku Kozel u Štáhlav na jižním Plzeňsku, který MALOCH (1913: 25) označuje jako Kozel Š., les Kozel u Nadryb jako Kozel N.]

Území je budováno výhradně proterozoickými horninami, v jihozápadní a východní části břidlicemi, střední část území úživnějšími spility. Během zahlubování údolí Berounky v kvartéru se vytvořila poměrně pestrá reliéfová scénérie území – spádnicově probíhající hloubkovou erozí vyhloubené strže s údolím Točinského potoka a jeho levobřežního přítoku, obnažené skalní výchozy (jež pokud nezarostly akátem, patří k nejextrémnějším biotopům Kozla – viz nálezy F. Malocha *Lactuca viminea*), skalní hrany údolí i k různým světovým stranám orientované svahy aj., a to přesto, že údolní fenomén v tomto úseku řeky není nejtýpější vyvinut. Údolí je zde širší a při úpatí ve východní části spadají svahy Kozlu do kulturních luk dosud nenarušené nivy Berounky, vytvořené na jejím jeseřovém břehu. Na trojúhelníkové ostrožně náhorní plošiny území se, v rozmezí výšek 360–370 m n. m., nachází dnes zalesněné hradiště z pozdní doby bronzové (nynická kultura z let cca 950–800 př. Kr.) s dvěma obloukovitými valy s příkopy a obvodovým opevněním (ČTVERÁK, LUTOVSKÝ, SLABINA et SMEJTEK 2003).

Původní vegetační kryt (z rekonstrukčního hlediska) byl určen jak polohou území, tak výše zmíněným reliéfem, v neposlední řadě též geologickým podložím. K jihovýchodu orientované strmé svahy Kozlu, spadající k levému břehu řeky Berounky, byly porostlé smíšenými dubohabrovými lesy svazu *Carpinion*, druhově v bylinném patře nesporně bohatějšími (a to i na základě současného stavu) na spilitovém substrátu. Floristicky zajímavější zůstaly i dolní partie k západu orientovaných strmých svahů spadajících zhruba v polovině území k Točinskému potoku, s podsvahovými deluvii, kde se spilitový substrát kvádrovitě rozpadá v drobnější suť a umožňuje dobrou aeraci zvýšenou půdní mikrobiální činnost s humifikačními procesy. Na těchto suťových rankerových hnědozemích dnes nacházíme fragmenty porostů blížících se svazu *Tilio-Acerion*. Prudké svahy Kozlu jsou přerušovány četnými výchozy spilitových skalek, jež jsou lokálně obnaženy, a to i při dně údolí Točinského potoka. Pokud jsou orientovány k jižnímu kvadrantu, je na ně vázána gamitura heliofilních a xerothermofilnějších taxonů. Náhorní plošina patřila naopak zřejmě ochuzenějším až chudým acidofilním dubovým lesům z okruhu svazu *Genisto germanicae-Quercion*. Plochou část nivy při dolním toku Točinského potoka, dnes porostlou kulturní jasaninou, pokrývaly původně luhy podsvazu *Alnenion glutinoso-incanae*, pravděpodobně z okruhu as. *Stellario-Alnetum glutinosae*.

Současný vegetační kryt je oproti původnímu značně pozmeněn. Velká část polesí byla obětována lesní kultivaci, na větších plochách náhorní plošiny byl vysazen

v monokultuře smrk (*Picea abies*), roztroušeně borovice černá (*Pinus nigra*), při silnici k Nadrybám roste „kulturní“ bučina. Jihozápadní břidlicová část, přimykající se k osadě Habrová, byla celá obětována akátině („*Robinietum*“). Celkově tedy z přirozených lesních i nelesních porostů mnoho nezbylo. Na menších plochách náhorní plošiny a svahů k Berounce jsou ve střední části území zachovány v bylinném patře mimořádně chudé habřiny, sice s intenzivně zmlazujícím habrem, nicméně pouze ve stádiích semenáčků. Často je v nich přimíšen dub letní (*Quercus robur*), příp. borovice lesní (*Pinus sylvestris*), mnohde s *Viscum album* subsp. *austriacum*. Při dolním toku Točinského potoka, v části s už širší nivou, byla ve třicátých letech 20. století založena chatová kolonie jen s řídce roztroušenými chatami, jež nemá výrazně negativní vliv na vegetační kryt údolí. Horní okraj lesního komplexu je zaplášťen pruhem křovin (*Rosa* sp., *Prunus spinosa*, *Sambucus nigra* aj.) a liší se tak druhovou skladbou od vnitřku lesa. Podobné druhové složení má i plášť křovin při lesním porostu na úpatí svahu, pokud na něj navazuje v nivě Berounky louka. Na pruh pláštěťu navazuje travnatý lem, v textu jen zcela ojediněle druhově komentovaný. Synantropní nitrofilní hemerofyty se koncentrují v akátinách a na okrajích lesních komunikací.

2 Historie botanického výzkumu

I když pojednáváné území není od Plzně vzdáleno více než 14 km, sotva bychom potřebovali o mnoho více prstů než na jedné ruce, abychom se dopočítali, kolik botaniků odtud přineslo nějaké údaje. V tomto kraji (tedy v jihozápadním Křivoklátsku) na sebe poutaly pozornost (i turisticky) přístupnější a lákavější lokality jako Háj, Věžka a Zábělá; Kozel tak zůstal dosti opomíjen.

Základním pramenem floristických údajů z území je Malochova Květena v Plzeňsku I (1913); několik údajů odtud zveřejnil v pozdější práci opět MALOCH (1939). Do Malochovy Květeny přispěl jedním nálezem (*Prunella grandiflora*) Z. Jahn. Nicméně dva nejstarší údaje z tohoto území zveřejnil HANUŠ: *Acinos arvensis* (1886: 7) a *Solidago virgaurea* (1885: 38). Dřeviny a dva vegetační snímky ze studovaného území zmínil SOFRON (1964, resp. 1965), jenž se dotkl území v rámci diplomové práce o dřevinách a jejich porostech na střední Berounce. Mechorosty z údolí Točinského potoka zveřejnil VONDRAČEK (1957: 94–95, 1967: 18), který odtud udává např. *Schistostega pennata* a *Rhytidadelphus loreus* (oba druhy doložené v PL). Bryocenologickou studii z tohoto území zpracovala pak LHOTÁKOVÁ (1982).

Po r. 2000 probíhala i v údolí Berounky (v katastru obcí Dolany i Nadryby), v rámci AOPK ČR, Aktualizace vrstvy mapování biotopů ČR. Výsledky těchto průzkumů nejsou do této zprávy z technických důvodů zařazeny; nicméně můžeme konstatovat, že neobohatily spektrum druhů vyšších rostlin námi zjištěných, ani v literatuře publikovaných.

3 Floristické nálezy do r. 1964 (včetně)

U **ohrožených taxonů** je za jejich jménem v závorce uveden stupeň ohrožení (PROCHÁZKA, ed., 2001), příp. ochrany (vyhláška MŽP ČR 395/92 Sb. – symbol §). Za nálezem těchto druhů či autorem publikace je uvedeno, zda byly během průzkumu v letech 2012–2013 nalezeny či nikoliv.

Jména taxonů jsou uvedena dle KUBÁT et al. (2002); v opačném případě jsou uvedeni autoři taxonu.

Podle položek deponovaných v Západočeském muzeu v Plzni navštívil F. Maloch les Kozel 29. 7. 1896, 1. 8. 1896, 11. 8. 1896, 31. 8. 1896; 29. 5. 1901 a 3. 8. 1926 (celkem 6×); v okolí Nadryb sbíral 1. 8. 1896, 31. 8. 1896, 11. 8. 1897, 11. 6. 1898, 30. 7. 1902, 27. 7. 1904, 24. 7. 1909, 4. 9. 1909 (celkem 8×). Přes Nadryby zřejmě 1. 8. a 31. 8. 1896 pokračoval do lesa Břeží na Richardov (cf. NESVADBOVÁ

et SOFRON 2012: 1–7), příp. 31. 8. 1896 do Oseka, odkud pocházela jeho manželka Barbora, rozená Sinkulová (SOFRON 1980).

Pozn.: Zdaleka ne všechny doklady ke Květeně v Plzeňsku (1913) sbírané Malochem jsou uloženy v herbáři Západočeského muzea v Plzni (PL); většina je uložena v herbáři Masarykovy univerzity v Brně (SOFRON 1980, PECHÁČKOVÁ et al. 2010).

Acer campestre – na suchopáru Kozlu (MALOCH 1913: 250); Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 153).

Acer pseudoplatanus – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 32).

Acinos arvensis – u Nadryb na stráni (HANUŠ 1886: 7).

Acorus calamus – pokraj Mže pod Kozlem u Nadryb, leg. F. Maloch 29. 5. 1901, PL.

Alliaria petiolata – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: tab. 7).

Allium oleraceum – stráž u Nadryb, leg. F. Maloch 11. 8. 1896, PL.

Allium senescens subsp. *montanum* (C4a) – na Kozlu (MALOCH 1913: 140); r. 2013 nepotvrzeno.

Artemisia absinthium – keřnatá stráž u Nadryb, leg. F. Maloch 11. 8. 1896, PL; mezi Habrovou a Kozlem (MALOCH 1913: 174).

Aruncus vulgaris (C4a) – u Nadryb, leg. F. Maloch 1. 8. 1896 sub *Spiraea aruncus*, PL; r. 2013 nepotvrzeno.

Avenella flexuosa – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 153).

Brachypodium pinnatum – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 153).

Calluna vulgaris – před Habrovou (MALOCH 1913: 180).

Carduus nutans – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 153).

Carex brizoides – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 153).

Carlina vulgaris – řídko vysázená stráž na Kozlu u Nadryb (MALOCH 1939: 23).

Carpinus betulus – souvislé porosty na drolných a skalnatých svazích v údolí za Nadryby (MALOCH 1913: 148); Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 38–39, 153).

Centaurea stoebe – pod Kozlem (MALOCH 1913: 180); před Habrovou (s vřesem proti západu) (MALOCH 1913: 180).

Chelidonium majus – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: tab. 7).

Chondrilla juncea (C4a) – kamenitá stráž nad Mží u Habrové, leg. F. Maloch 1. 8. 1896, PL, cf. MALOCH (1913: 167); r. 2013 nepotvrzeno.

Circaea lutetiana – stráž u Nadryb, leg. F. Maloch 11. 8. 1896, PL.

Cirsium acaule (C4a) – pod Kozlem (MALOCH 1913: 183), proti ústí Klabavy (MALOCH 1913: 183), řídko vysázená stráž na Kozlu u Nadryb (MALOCH 1939: 23); r. 2013 potvrzeno.

Clinopodium vulgare – stráž nade Mží pod lesem Kozlem u Nadryb, leg. F. Maloch 1. 8. 1896, PL (3 položky), cf. MALOCH (1913: 183).

Cornus sanguinea – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 43, 153).

Corylus avellana – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 47, 153).

Crataegus monogyna – keřnatá stráž na Kozlu u Nadryb, leg. F. Maloch 29. 5. 1901, PL; Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 47, 153, tab. 7).

Crataegus laevigata – Kozel u Nadryb, dosti častý na hlubší půdě (SOFRON 1964: 48, 153).

Dianthus carthusianorum subsp. *carthusianorum* – mezi Habrovou a Kozlem (MALOCH 1913: 239).

Euonymus europaea – řídko vysázená stráž na Kozlu u Nadryb (MALOCH 1939: 23).

Euphorbia cyparissias – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 153).

Fallopia convolvulus – v pobřežním vrboví Mže u Nadryb, leg. F. Maloch 30. 7. 1902, PL (sub *Convolvulus sepium* v. *typica*); Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: tab. 7).

Festuca rubra – na stráni na levém břehu Mže za Habrovou (MALOCH 1913: 134 „přechodní tvary do odr. plocholisté *multiflora*“).

Filago arvensis (C3) – Kozel u Nadryb (J. Sofron in HADAČ, SOFRON et VONDRÁČEK 1968: 204); r. 2013 nepotvrzeno.

Filago lutescens (C1, §1) – stráž pod lesem Kozlem, leg. F. Maloch 1. 8. 1896, PL; stráž nade Mží pod cihelnou u Nadryb, leg. F. Maloch 1. 8. 1896, PL; r. 2013 nepotvrzeno.

Filipendula vulgaris – mezi Habrovou a Kozlem (MALOCH 1913: 280).

Fragaria vesca – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 153).

Fraxinus excelsior – na levém břehu Berounky pod Kozlem (SOFRON 1964: 52).

Galeopsis pubescens – kamenitá a keřnatá stráž na pravém břehu Mže u Nadryb, leg. F. Maloch 11. 8. 1896, PL; Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: tab. 7).

Galium aparine – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: tab. 7).

Geranium columbinum – keřnatá stráž před Nadryby (MALOCH 1913: 247); řídko vysázená stráž na Kozlu u Nadryb (MALOCH 1939: 23).

Geum urbanum – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: tab. 7).

Helichrysum arenarium (C2, §2) – stráž pod cihelnou nadrybskou, leg. F. Maloch 31. 8. 1896, PL; r. 2013 nepotvrzeno.

Hepatica nobilis – v habrových lesích u Nadryb (MALOCH 1913: 221).

Hieracium cymosum (C4a) – na skalnatých a drolných stráních podle Mže mezi Habrovou a Kozlem (MALOCH 1913: 164); r. 2013 nepotvrzeno.

Hieracium schmidtii TAUSCH subsp. *candicans* (ČELAK.) CHRTEK jun. (C4a) – břeh Mže u Nadryb, leg. F. Maloch 29. 5. 1901, PL (sub *Hieracium candicans*); na skalnatém břehu Mže u Nadryb (MALOCH 1913: 164); r. 2013 nepotvrzeno.

Humulus lupulus – u Mže blíž Habrové, leg. F. Maloch 1. 8. 1896, PL.

Hylotelephium maximum – keřnaté stráně u Nadryb (MALOCH 1913: 265).

Impatiens parviflora – v křoví Mže blíž Nadryb, leg. F. Maloch 1. 8. 1896, PL (2 položky); Habrová (leg. F. Maloch 1926, BRNU, in SLAVÍK 1996); Dolany (leg. F. Maloch 1927, BRNU, in SLAVÍK 1996), cf. MALOCH 1928: „v r. 1926 a 1927 několik rostlin *Impatiens parviflora* viděl pisatel už v Plzni a u Plzně v Habrové i v Dolanech...“; Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 153, tab. 7).

Inula britannica – pobřeží Mže u Habrové, leg. F. Maloch 1. 8. 1896, PL, cf. MALOCH (1913: 169).

Jovibarba globifera subsp. *globifera* (C3) – plot v Habrové, leg. F. Maloch 1. 8. 1896 (sub *Sempervivum soboliferum*), PL; na zděných plotech v Habrové (MALOCH 1913: 267); r. 2013 nepotvrzeno.

Juniperus communis (C3) – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 55); r. 2013 potvrzeno.

Lactuca viminea (C3) – stráž kamenitá mezi lesem Kozlem a Habrovou na levém břehu Mže, leg. F. Maloch 1. 8. 1896, PL; mezi Habrovou a Kozlem (MALOCH 1913: 166); r. 2013 nepotvrzeno.

Larix decidua – na Kozlu vtoušen v *Pino-Quercetum* (SOFRON 1964: 55–56, 153).

Lathraea squamaria – stráž mezi Nadryby a Dolany (M. Vondráček in HADAČ, SOFRON et VONDRÁČEK 1968: 181).

Lathyrus niger – na keřnatých stráních u Nadryb (MALOCH 1913: 292).

- Lathyrus sylvestris* – mezi Habrovou a Kozlem (MALOCH 1913: 292).
- Linaria vulgaris* – keřnatá stráž u Nadryb, leg. F. Maloch 24. 7. 1909, PL.
- Lycium barbarum* – skalnatá stráž nad Mží za Habrovou, leg. F. Maloch 29. 5. 1901, PL.
- Lychnis viscaria* – luka u Habrové, leg. F. Maloch 29. 5. 1901, PL, cf. MALOCH (1913: 241).
- Malva alcea* – na suchopáru u Nadryb (Kozel) (MALOCH 1913: 242).
- Microrrhinum minus* – kamenité poříčí u Nadryb, leg. F. Maloch 11. 8. 1896, PL (sub *Linaria minor*).
- Moehringia trinervia* – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 153).
- Myosotis sparsiflora* (C4a) – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: tab. 7); r. 2013 potvrzeno.
- Myriophyllum spicatum* – u Habrové (MALOCH 1913: 255).
- Ononis repens* (C3) – na drovinách u Habrové (MALOCH 1913: 280); r. 2013 nepotvrzeno.
- Onopordum acanthium* – kamenitá stráž v Nadrybech, leg. F. Maloch 31. 8. 1896, PL.
- Peucedanum oreoselinum* (C4a) – na suchých loukách poříčních u Habrové (MALOCH 1913: 259); r. 2013 nepotvrzeno.
- Physocarpus opulifolius* – levý břeh Berounky pod Kozlem u Nadryb (SOFRON 1964: 59).
- Picea abies* – Kozel u Nadryb – monokultury (SOFRON 1964: 62).
- Pinus nigra* – rozsáhlý porost na Kozlu u Nadryb (SOFRON 1964: 62).
- Pinus sylvestris* – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 63, 153).
- Poa nemoralis* – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: tab. 7).
- Potentilla alba* (C4a) – na pobřežních lukách u Habrové (MALOCH 1913: 276); r. 2013 nepotvrzeno.
- Potentilla heptaphylla* – Kozel u Nadryb v *Pino-Quercetum* (SOFRON 1964: 153).
- Potentilla inclinata* – skála u Nadryb, leg. F. Maloch 31. 8. 1896, PL (sub *Potentilla canescens*).
- Primula veris* (C4a) – v habrovém háji u Nadryb (MALOCH 1913: 216); r. 2013 nepotvrzeno.
- Prunella grandiflora* (C3) – stráž pod lesem Kozlem u Nadryb, leg. F. Maloch 31. 8. 1896, PL (2 položky); suchopárná stráž řídko zalesněná na Kozlu (Z. Jahn in MALOCH 1913: 213); řídko vysázená stráž na Kozlu u Nadryb (MALOCH 1939: 23); r. 2013 nepotvrzeno.
- Prunus spinosa* – Kozel u Nadryb v *Pino-Quercetum* (SOFRON 1964: 68, 153).
- Pyrethrum corymbosum* – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 153).
- Quercus robur* – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 71, 153).
- Quercus rubra* – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 73).
- Rhamnus cathartica* – na suchopáru na Kozlu u Nadryb (MALOCH 1913: 252); řídko vysázená stráž na Kozlu u Nadryb (MALOCH 1939: 23).
- Robinia pseudacacia* – Kozel u Nadryb – na stráních zaujímá velké porosty (SOFRON 1964: 75, tab. 7).
- Rubus idaeus* – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 80, 153, tab. 7).
- Rumex acetosella* – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 153).
- Rumex aquaticus* – podle Mže u Habrové (MALOCH 1913: 157).
- Salix fragilis* – mezi Dolanským mlýnem a Kozlem (SOFRON 1964: 83).
- Salix ×rubra* – mezi Dolanským mlýnem a Kozlem (SOFRON 1964: 84).
- Salix triandra* – mezi Dolanským mlýnem a Kozlem (SOFRON 1964: 84–85).
- Salix viminalis* – mezi Dolanským mlýnem a Kozlem (SOFRON 1964: 85).
- Salvia pratensis* – mezi Habrovou a Kozlem (MALOCH 1913: 210).
- Sambucus nigra* – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 87, tab. 7).
- Saponaria officinalis* – v pobřežním křoví Mže u Nadryb, leg. F. Maloch 1. 8. 1896, PL (2 položky).
- Scabiosa ochroleuca* – na suchopáru pod Kozlem u Nadryb (MALOCH 1913: 185); řídko vysázená stráž na Kozlu u Nadryb (MALOCH 1939: 23).
- Sedum sexangulare* – kamenný plot u Habrové, leg. F. Maloch 1. 8. 1896 sub *S. boloniense*, PL.
- Solidago virgaurea* – na lesních stráních u Berounky pod Habrovou (HANUŠ 1885: 38).
- Sorbus aucuparia* – v polesí Kozel (SOFRON 1964: 90, 153).
- Teucrium botrys* (C3) – keřnatá stráž u Nadryb, leg. F. Maloch 11. 8. 1896, PL; na suchopáru na Kozlu u Nadryb (MALOCH 1913: 214); řídko vysázená stráž na Kozlu u Nadryb (MALOCH 1939: 23); r. 2013 nepotvrzeno.
- Thalictrum lucidum* (C3) – pokraj luk při křoví u Nadryb, leg. F. Maloch 11. 6. 1896, PL; r. 2013 nepotvrzeno.
- Trifolium striatum* (C1) – mezi Habrovou a Kozlem (MALOCH 1913: 287); r. 2013 potvrzeno.
- Ulmus glabra* – na levém břehu Berounky pod Kozlem (SOFRON 1964: 105; SOFRON 1965).
- Urtica dioica* – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: tab. 7).
- Verbascum densiflorum* – řídko vysázená stráž na Kozlu u Nadryb (MALOCH 1939: 23).
- Verbascum lychnitis* – kraj habrového háje u Nadryb, leg. F. Maloch 4. 9. 1909, PL.
- Verbena officinalis* (C3) – v příkopě cesty u Habrové, leg. F. Maloch 29. 7. 1896, PL (2 položky), cf. MALOCH (1913: 207); r. 2013 nepotvrzeno.
- Veronica sublobata* – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: tab. 7 sub *Veronica hederifolia*).
- Vincetoxicum hirundinaria* – mezi Habrovou a Kozlem (MALOCH 1913: 193).
- Viola canina* – Kozel u Nadryb (SOFRON 1964: 153).

4 Navštívené lokality a zde nalezené druhy v letech 2012 a 2013

V následujícím textu jsou tučně vytištěna jména jak ohrožených a chráněných taxonů, tak jména taxonů v regionu pozoruhodnějších.

Nadryby: okraj lesa u rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice, 375 m n. m., 6147, 11. 5. 2013.

- E₃: *Betula pendula*, *Carpinus betulus*, *Cornus sanguinea*, *Corylus avellana*, *Larix decidua*, *Lonicera xylosteum*, *Picea abies*, *Quercus robur*, *Tilia cordata*,
- E₁ – dřeviny *Crataegus* sp., *Fraxinus excelsior*, *Prunus spinosa*, *Rosa* sp., *Salix aurita*, *Sorbus aucuparia*,
- E₁ – byliny: *Achillea millefolium*, *Alchemilla* sp., *Anthriscus sylvestris*, *Avenella flexuosa*, *Calamagrostis epigejos*, *Campanula persicifolia*, *Cerastium arvense*, *Euphorbia cyparissias*, *Fragaria vesca*, *Galium album*, *Heracleum sphondylium*, *Hieracium lachenalii*, *H. sabaudum*, *Hypericum perforatum*, *Leucanthemum ircutianum*, *Linaria vulgaris*, *Moehringia trinervia*, *Plantago lanceolata*, *Ranunculus acris*, *R. repens*, *Rumex acetosa*, *R. acetosella* s. l., *R. cf. obtusifolius*, *Stellaria graminea*, *Tanacetum vulgare*, *Trifolium medium*, *Tussilago farfara*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica chamaedrys*, *Viola canina*, *Taraxacum* sect. *Ruderalia*, *Viola riviniana*.

Nadryby: při lesní cestě od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice k hradišti Kozel, převážně kultura smrku, 375 m n. m., 6147, 11. 5. 2013.

E₃: *Picea abies*, vtrošně: *Carpinus betulus*, *Corylus avellana*, *Larix decidua*, *Prunus spinosa*, *Quercus robur*, *Q. rubra*, *Tilia platyphyllos*,

E₁ – dřeviny: *Sorbus aucuparia*,

E₁ – byliny: *Calamagrostis epigejos*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Chelidonium majus*, *Galium aparine*, *Impatiens parviflora*, *Rubus idaeus*, *Stellaria media*, *Urtica dioica*, *Veronica sublobata*.

Nadryby: plášť lesa při západním okraji louky cca 150 m JV od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice, 370–375 m n. m., 6147, 11. 5. 2013.

E₃: *Carpinus betulus*, *Robinia pseudacacia*, *Sorbus aucuparia*,

E₂: *Cornus sanguinea*, *Lonicera xylosteum*, *Prunus spinosa*, *Rosa* cf. *canina*, *Rubus fruticosus* s. l., *R. idaeus*, *Sambucus nigra*, *Sorbus aucuparia*,

E₁: *Alliaria petiolata*, *Anthriscus sylvestris*, *Athyrium filix-femina*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Cirsium arvense*, *Dactylis glomerata*, *Galium aparine*, *Lamium maculatum*, *Rumex* cf. *crispus*, *Urtica dioica*.

Nadryby: kulturní smrčina cca 220 m JJZ od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice, 370 m n. m., 6147, 11. 5. 2013.

E₂₋₃: *Betula pendula*, *Carpinus betulus*, *Larix decidua*, *Picea abies* (dominanta), *Quercus robur*, *Sambucus nigra*, *Sorbus aucuparia*,

E₁: *Anthriscus sylvestris*, *Avenella flexuosa*, *Dryopteris carthusiana*, *Epilobium angustifolium*, *Geum urbanum*, *Hieracium murorum*, *Mycelis muralis*, *Myosoton aquaticum*, *Oxalis acetosella*, *Prunus avium*, *Rubus idaeus*, *Rumex obtusifolius*.

Nadryby: světlina v habřině pod hranou údolí Berounky, cca 380 m JJZ od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice, 350–360 m n. m., 6147, 11. 5. 2013.

E₃: *Betula pendula* (ojediněle), *Carpinus betulus*, *Corylus avellana*, *Crataegus* cf. *macrocarpa*, *Larix decidua*, *Picea abies*,

E₁ – dřeviny: *Carpinus betulus* (souvislý výskyt semenáčků), *Cornus sanguinea*, *Corylus avellana*, *Crataegus laevigata*, *Quercus robur*, *Rosa* sp.,

E₁ – byliny: *Ajuga genevensis* (hojně), *Alliaria petiolata*, *Avenella flexuosa*, *Brachypodium pinnatum*, *Euphorbia cyparissias*, *Fragaria vesca*, *Hieracium murorum*, *H. pilosella*, *Hypericum perforatum*, *Poa nemoralis*, *Potentilla tabernaemontani* (PL), *Polygala chamaebuxus* (hojně), *Rumex acetosella*, *Sanguisorba minor*, *Silene nutans*, *Trifolium alpestre*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica officinalis*.
Pozn.: na kontaktu „čistá“ habřina s podrostem výhradně zmlazujícího habru.

Nadryby: mělká strž spádnicová asi 100 m nad úpatím na spilitové suti o průměru kamenů do 20 cm, pod cestou asi 450 m JJZ od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice k hradišti Kozel, 350 m n. m., 6147, 11. 5. 2013.

E₃: *Carpinus betulus*, *Picea abies* (ojediněle), *Pinus sylvestris*,

E₁: *Acer pseudoplatanus*, *Adoxa moschatellina*, *Alliaria petiolata*, *Carpinus betulus* (hojně zmlazuje), *Chelidonium majus*, *Corylus avellana*, *Dryopteris filix-mas*, *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Grossularia* cf. *uva-crispa*, *Hieracium lichenalii*, *Impatiens parviflora*, *Moehringia trinervia*, *Mycelis muralis*, *Oxalis acetosella*, *Sambucus nigra*, *Senecio ovatus*, *Urtica dioica*, *Viola riviniana*.

Nadryby: řídce travnatá cesta V od křižovatky lesních cest před prostorem býv. hradiště Kozel cca 600 m JJZ od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice, 350 m n. m., 6147, 11. 5. 2013.

E₁: *Fragaria vesca*, *Galeopsis* cf. *bifida*, *Geum urbanum*, *Impatiens parviflora*, *Plantago major*, *Poa annua*, *Prunella vulgaris*, *Ranunculus repens*, *Rumex obtusifolius*, *Taraxacum* sect. *Ruderalia*, *Trifolium repens*, *Veronica chamaedrys*, *Viola riviniana*.

Nadryby: hradiště Kozel, cca 450 m SSZ od ústí Točinského potoka do Berounky, 365 m n. m., 6147, 11. 5. 2013.

Kultura *Carpinus betulus*, *Larix decidua*, *Picea abies*, *Pinus sylvestris*, *Tilia platyphyllos*.

E₁ – dřeviny: *Abies alba* (ojediněle), *Acer pseudoplatanus* (těž výsadba na světlině), *Carpinus betulus* (hojně zmlazuje), *Corylus avellana*, *Crataegus* cf. *macrocarpa*, *Fagus sylvatica*, *Lonicera xylosteum*, ***Polygala chamaebuxus***, *Prunus spinosa*, *Quercus rubra*, *Sorbus aucuparia*,

E₁ – byliny: *Avenella flexuosa*, *Calamagrostis epigejos*, *Dryopteris carthusiana*, *Epilobium angustifolium*, *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Mycelis muralis*, *Oxalis acetosella*, *Poa nemoralis*, *Pyrethrum corymbosum*, *Rumex acetosella*, *Urtica dioica*, *Vaccinium myrtillus*, *Viola riviniana*.

Nadryby: valy hradiště, cca 400 m SSZ od ústí Točinského potoka do Berounky, včetně kontaktních skalek, 360 m n. m., 6147, 11. 5. 2013.

E₃₋₂: *Carpinus betulus* (dominanta), *Cornus sanguinea*, *Crataegus macrocarpa*, *Prunus spinosa*, *Quercus robur*, *Sorbus aucuparia*,

E₁: *Achillea millefolium*, ***Ajuga genevensis***, *Arabidopsis thaliana*, *Euphorbia cyparissias*, *Festuca rubra*, *Galium aparine*, *G. verum*, *Hieracium murorum*, *Hypericum perforatum*, *Luzula luzuloides*, *Myosotis ramosissima*, *Poa nemoralis*, *P. pratensis*, *Potentilla tabernaemontani*, *Sanguisorba minor*, ***Trifolium alpestre***, *Verbascum* cf. *lychnitis*, *Veronica chamaedrys*, ***Viola hirta***, ***V. tricolor* subsp. saxatilis** (PL).

Nadryby: hrana svahu nad Točinským potokem, záp. orient., cca 500 m SSZ od ústí Točinského potoka do Berounky, 370 m n. m., 6146, 11. 5. 2013.

E₃₋₂: ***Juniperus communis***, *Pinus sylvestris* s častým *Viscum album* subsp. *austriacum*,

E₁: ***Avenula pratensis*** (ojediněle, PL), *Campanula rotundifolia*, ***Cirsium acaule*** (4 exempláře), *Danthonia decumbens*, *Euphorbia cyparissias*, *Fragaria vesca*, *Galium verum*, *Hieracium murorum*, *H. pilosella*, ***Polygala chamaebuxus*** (bohatá populace, PL), *Sanguisorba minor*, *Tanacetum corymbosum*, *Veronica officinalis*.

Nadryby: k západu orientovaný svah nad levým břehem Točinského potoka v hlubokém průlomovém údolí, 315–360 m n. m., 6146, 11. 5. 2013.

Spilitová suť, *Coryletum* s *Pinus sylvestris*, ojediněle *Picea abies*:

E₁: *Acer pseudoplatanus*, *Anemone nemorosa*, *Carpinus betulus*, *Dryopteris carthusiana*, *D. filix-mas* (hojně), *Fraxinus excelsior*, *Galeobdolon luteum*, *Gymnocarpium dryopteris*, *Hieracium murorum*, *Lamium maculatum*, *Melica nutans*, *Myosotis sylvatica*, *Picea abies*, *Ranunculus lanuginosus*, *Urtica dioica*.

Nadryby: niva Točinského potoka, 450 m SZ od ústí potoka do Berounky, 315 m n. m., 6146, 11. 5. 2013.

E₃: *Alnus incana*, *Prunus padus*,

E₁: *Aegopodium podagraria*, *Anemone nemorosa*, *Anthriscus sylvestris*, *Athyrium filix-femina*, *Cardamine amara*

(v potoce), *Carex brizoides*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Dryopteris filix-mas*, *D. dilatata*, *Ficaria verna* subsp. *bulbifera*, *Galeobdolon luteum*, *Heracleum sphondylium*, *Lamium maculatum*, *Lysimachia nummularia*, *Mercurialis perennis*, *Myosotis palustris* s. l., *Oxalis acetosella* (dominanta), *Polypodium vulgare* (na skalce nad potokem), *Pulmonaria obscura*, *Ranunculus lanuginosus*, *R. repens*, *Rumex* cf. *obtusifolius*, *Stellaria holostea*, *S. nemorum*, *Urtica dioica*.

Dolany: mírný plochý svah nad pravým břehem Točinského potoka, bukem vysazená paseka, nad první (nejvyšší) chatou po toku, cca 350 m SZ od ústí potoka do Berounky, 315 m n. m., 6146, 11. 5. 2013.

E₁: *Acer pseudoplatanus*, *Dryopteris carthusiana*, *D. filix-mas*, *Fagus sylvatica* (výsadba), *Galium aparine*, *Impatiens parviflora*, *Moehringia trinervia*, *Poa annua* (pěšina), *Sambucus racemosa*, *Stachys sylvatica*.

Dolany: niva Točinského potoka, nad první (nejvyšší) chatou po toku, cca 350 m SZ od ústí potoka do Berounky, 315 m n. m., 6146, 11. 5. 2013.

E₁: *Anemone nemorosa*, *Anthriscus sylvestris*, *Cardamine amara*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Heracleum sphondylium*, *Lysimachia nummularia*, *Mercurialis perennis*, *Polypodium vulgare* (na skalce), *Pulmonaria obscura*, *Ranunculus lanuginosus*, *Stellaria holostea*, *S. nemorum*, *Urtica dioica*.

Dolany: svah nad pravým břehem potoka, cca 300 m SZ od ústí potoka do Berounky, 310 m n. m., 6146, 11. 5. 2013.

Acer campestre (E₁ + E₃), *A. pseudoplatanus* (semenáčky), *Prunus avium*, *Corylus avellana*, *Fagus sylvatica* (semenáčky), *Fraxinus excelsior*, *Picea abies* (kultura), *Ulmus glabra*.

Nadryby: svah nad levým břehem Točinského potoka v prostoru nad cestou mezi chatami, 6146, 11. 5. 2013.

E₁: *Chelidonium majus*, *Cirsium oleraceum*, *Convallaria majalis*, *Fragaria vesca*, *Galeobdolon argentatum*, *G. luteum*, *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Luzula pilosa*, *Milium effusum*, *Vicia sepium*, *Viola collina*.

Nadryby: okraj široké ploché nivy Točinského potoka pod svahem u chat, cca 200 m ZSZ od ústí Točinského potoka do Berounky, cca 295 m n. m., 6146, 11. 5. 2013.

E₃: *Fraxinus excelsior* (stejnověký kulturní porost),
E₁: *Bellis perennis*, *Campanula persicifolia*, *Cardamine pratensis*, *Cardaminopsis arenosa*, *Euphorbia peplus*, *Glechoma hederacea*, *Knautia arvensis*, *Ranunculus auricomus*, *R. repens*, *Securigera varia*, *Stellaria holostea*, *Thlaspi caerulescens*, *Viola hirta*.

Nadryby: při lesní cestě u nejspodnějších chat v dolní části Točinského potoka před jeho ústím do Berounky, nad levým břehem Berounky k silnici 1,1 km Z od Nadryb, 300–350 m n. m., 6146, 11. 5. 2013.

E₃: *Acer campestre*, *A. platanoides*, *Carpinus betulus*, *Cornus sanguinea*, *Crataegus* cf. *macrocarpa*, ***Juniperus communis***, *Fraxinus excelsior*, *Lonicera xylosteum*, *Prunus spinosa*, *Rhamnus cathartica*, *Tilia platyphyllos*,
E₁: *Achillea millefolium*, *Adoxa moschatellina*, *Ajuga genevensis*, *Alliaria petiolata*, *Anthriscus sylvestris*, *Arabis glabra*, *Brachypodium pinnatum*, *Campanula rapunculoides*, *C. trachelium*, *Dryopteris filix-mas*, *Lathyrus sylvestris*, ***Melica picta*** (PL), *Milium effusum*, ***Valerianella locusta*** (PL), *Potentilla argentea*, *Stellaria holostea*, *Vinca minor*, *Viola collina*.

Nadryby: kulturní smrčina nad lesní cestou nad levým břehem Berounky vedoucí k silnici 1,1 km Z od Nadryb, 300–350 m n. m., 6146–6147, 10. 6. 2012, 11. 5. 2013.

E₃: *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica*, *Quercus robur*, *Q. rubra* (semenáčky), *Sorbus aucuparia*,

E₁: *Ajuga genevensis*, *Cirsium palustre*, *Dryopteris filix-mas*, *Fragaria vesca*, *Hieracium murorum*, *Humulus lupulus*, *Potentilla reptans*, *P. tabernaemontani*, *Scrophularia nodosa*, *Tanacetum vulgare*, *Trifolium medium*.

Dolany-Habrová: travnatá cesta ke kapli sv. Pelegrýna SV od osady, 300–400 m JZ od koty 332, svah k JV, akátina (*Chelidonio-Robinetum*), proterozoické břidlice, 300–310 m n. m., 6146, 28. 5. 2013.

E₃₋₂: *A. pseudoplatanus*, *Corylus avellana*, *Crataegus* sp., *Euonymus europaea*, *Grossularia uva-crispa*, *Quercus robur*, *Prunus avium*, *Pyrus communis*, *Rhamnus cathartica*, *Rosa* cf. *canina*, *Robinia pseudacacia*, *Sambucus nigra*, *Ulmus glabra*,

E₁: *Aegopodium podagraria*, *Alopecurus pratensis*, *Anthriscus sylvestris*, *Arrhenatherum elatius*, *Ballota nigra*, *Bellis perennis*, *Capsella bursa-pastoris*, *Carduus* cf. *crispus*, *Carex muricata* s. str. (PL), *Cerastium holosteoides*, *C. arvense*, *Chaerophyllum temulum*, *Chelidonium majus*, *Dactylis glomerata*, *Dryopteris carthusiana*, *D. filix-mas*, *Ficaria verna* subsp. *bulbifera*, *Galium aparine*, *Geranium pusillum*, *G. robertianum*, *Geum urbanum*, *Heracleum sphondylium*, *Impatiens parviflora*, *Juglans regia* juv., *Lamium album*, *L. maculatum*, *Lapsana communis*, *Lysimachia nummularia*, *Myosotis ramosissima*, *Plantago major*, *Poa annua*, *P. nemoralis*, *P. pratensis*, *Potentilla reptans*, *Ranunculus repens*, *Rubus caesius*, *Rumex obtusifolius*, *Silene nutans*, *Stellaria media*, *Taraxacum* sect. *Ruderalia*, *Urtica dioica*, *Valerinella locusta*, *Veronica arvensis*, *V. chamaedrys*, *V. sublobata*, *Viola arvensis*, *V. collina*.

Dolany-Habrová: u kaple sv. Pelegrýna JJZ od kóty 332, proterozoické břidlice, 332 m n. m., 6146, 28. 5. 2013.

E₃: *Larix decidua*, *Pinus nigra*, *P. sylvestris*, *Tilia cordata*, *T. platyphyllos* (výsadba),

E₁: *Acer platanoides* (semenáčky, hojně), *A. pseudoplatanus* (hojně), *Achillea millefolium*, *Alopecurus pratensis*, *Arctium minus*, *Fallopia dumetorum*, *Geranium robertianum*, *Impatiens parviflora*, *Moehringia trinervia*, *Pimpinella saxifraga*, *Poa nemoralis*, *Sorbus aucuparia* (semenáčky).

Dolany-Habrová: okraj lesa (smrk, modřín, javor klen) mezi kaplí sv. Pelegrýna a kótou 332, 330 m n. m., 6146, 28. 5. 2013.

E₃₋₂: *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Betula pendula*, *Carpinus betulus* (ojediněle), *Crataegus* cf. *laevigata*, *C.* cf. *macrocarpa*, *Grossularia uva-crispa*, *Larix decidua*, *Picea abies*, *Prunus spinosa*, *Quercus robur* (hojně zmlazuje), *Robinia pseudacacia*, *Rosa* sp., *Rubus idaeus*,

E₁: *Achillea millefolium*, *Anthriscus sylvestris*, *Arrhenatherum elatius*, *Calamagrostis epigejos*, *Cerastium arvense*, *Dactylis glomerata*, *Euphorbia cyparissias*, *Galium album*, *Geum urbanum*, *Impatiens parviflora*, *Knautia arvensis*, *Lamium album*, *Lycopus europaeus*, *Poa annua*, *P. pratensis*, *Potentilla argentea*, *Sorbus aucuparia* (semenáčky), *Stellaria media*, *Tanacetum vulgare*, *Veronica chamaedrys*.

Dolany-Habrová: okraj louky a pole mezi kaplí sv. Pelegrýna a kótou 332, 330 m n. m., 6146, 28. 5. 2013.

E₁: *Campanula patula*, *Cerastium arvense*, *Cirsium arvense*, *Festuca rubra*, *Galium album*, *Gnaphalium sylvaticum*,

Stachys palustris, *Tripleurospermum inodorum*, *Urtica dioica*, *Veronica chamaedrys*, *Vicia sepium*.

Habrová: cestou kulturním lesem s převahou akátu od kóty 332 východním směrem (do údolí Berounky), v úseku 200 až 300 m, 330 m n. m., 6146, 28. 5. 2013.

E₃: *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Carpinus betulus* (ojediněle), *Cornus sanguinea*, *Crataegus monogyna*, *Dryopteris filix-mas*, *Larix decidua* (skupina), *Pinus sylvestris*, *Prunus avium*, *P. spinosa*, *Quercus robur*, *Q. rubra*, *Rhamnus cathartica*, *Robinia pseudacacia*, *Rubus caesius*, *Sambucus nigra*,

E₁: *Achillea millefolium*, *Alliaria petiolata*, *Anthriscus sylvestris*, *Arrhenatherum elatius*, *Asplenium septentrionale*, *Campanula patula*, *Capsella bursa-pastoris*, *Chaerophyllum temulum*, *Chelidonium majus*, *Dactylis glomerata*, *Dryopteris carthusiana*, *D. filix-mas*, *Fragaria moschata*, *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Heracleum sphondylium*, *Hypericum perforatum*, *Impatiens parviflora*, *Lamium album*, *L. maculatum*, *Lapsana communis*, *Moehringia trinervia*, *Mycelis muralis*, *Myosotis sparsiflora*, *Myosoton aquaticum*, *Rumex obtusifolius*, *Silene nutans*, *Stachys palustris*, *Stellaria holostea*, *S. media*, *Tanacetum vulgare*, *Thlaspi caerulescens*, *Urtica dioica*, *Viola collina*, *V. riviniana*.

Habrová: úpatí svahu cca 400 m JV od bezejmenných rybníčků s nivní loukou (pod chatou „orlím hnízdem“), 305 m n. m., 6146, 28. 5. 2013.

E₃: *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Larix decidua*, *Pinus nigra* (hojně, mohutné stromy), *Prunus spinosa*, *Robinia pseudacacia*, *Sorbus aucuparia*,

E₁: *Anthriscus sylvestris*, *Chelidonium majus*, *Echinops sphaerocephalus*, *Galium aparine*, *Impatiens parviflora* (porosty), *Oxalis acetosella*, *Sisymbrium loeselii* (u polní cesty), *Urtica dioica*.

Habrová: souvislý plášť lesa při úpatí svahu cca 400 m JV od bezejmenných rybníčků na kontaktu s nivní loukou (pod „orlím hnízdem“), 305 m n. m., 6146, 28. 5. 2013.

E₃: *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus* (zmlazuje), *Cornus sanguinea*, *Crataegus macrocarpa*, *Euonymus europaea*, *Quercus robur*, *Prunus spinosa*, *Salix caprea*, *Sambucus nigra*.

Habrová: nevelká jasenina na pravém břehu Točinského potoka před jeho vyústěním do nivní louky u Berounky, 305 m n. m., 6146, 28. 5. 2013.

E₃₋₂: *Fraxinus excelsior* (dominanta), *Prunus padus*, *Rubus idaeus*,

E₁: *Alliaria petiolata*, *Anthriscus sylvestris*, *Ballota nigra*, *Carex brizoides*, *Carpinus betulus* (juv.), *Colchicum autumnale*, *Ficaria verna* subsp. *bulbifera*, *Galium aparine*, *Lamium maculatum*, *Myosotis sparsiflora*, *Stellaria holostea*, *Veronica sublobata*.

Dolany: skalka nad soutokem Berounky a Točinského potoka (na jeho pravém břehu), 1,7 km VSV od návsi v Dolanech, řídký porost dřevin, cca 315–323 m n. m., 6146, 10. 6. 2012 a 28. 5. 2013.

E₃₋₂: *Betula pendula*, *Frangula alnus*, *Prunus avium*, *Quercus robur*, *Rhamnus cathartica*, *Robinia pseudacacia*, *Sorbus aucuparia*, *Symphoricarpos rivularis*,

E₁: *Achillea millefolium*, *Ajuga genevensis*, *Arabidopsis thaliana*, *Arrhenatherum elatius*, *Asplenium septentrionale* (PL), *Avenella flexuosa*, *Cardaminopsis arenosa*, *Carex caryophylla*, *Cerastium arvense*, *Convallaria majalis*, *Dianthus carthusianorum* subsp. *carthusianorum*, *Dryopteris filix-mas*, *Echium vulgare*, *Euphorbia cyparissias*, *Festuca*

ovina, *Fragaria vesca*, *Galium aparine*, *G. pumilum*, *G. verum*, *Hieracium lachenalii*, *H. laevigatum*, *H. pilosella*, *Hylolephium maximum* (PL), *Hypericum perforatum*, *Impatiens parviflora*, *Koeleria pyramidata*, *Lathyrus sylvestris*, *Luzula campestris*, *L. luzuloides*, *Myosotis sparsiflora*, *M. ramosissima*, *Pimpinella saxifraga*, *Poa nemoralis*, *P. pratensis*, *Polypodium vulgare*, *Potentilla argentea*, *P. tabernaemontani*, *Rumex acetosella*, *Scleranthus perennis*, *Sedum saxangulare*, *Thymus pulegioides*, *Trifolium arvense*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica chamaedrys*, *V. officinalis*, *Vincetoxicum hirsutinaria*, *Viola arvensis*.

Habrová: svah pod skalkou s chatou („orlí hnízdo“), nad jaseninou, zazeněná spilitová suť, 300–320 m n. m., 6146, 28. 5. 2013.

E₃₋₂: *Acer campestre*, *A. pseudoplatanus*, *Alnus incana*, *Corylus avellana*, *Quercus robur*, *Sambucus nigra*, *Sorbus aucuparia*,

E₁: *Anemone nemorosa*, *Brachypodium sylvaticum*, *Dryopteris filix-mas*, *Geum urbanum*, *Hedera helix*, *Melica nutans*, *Mercurialis perennis*, *Moehringia trinervia*, *Poa nemoralis*, *Pulmonaria obscura*, *Scrophularia nodosa*, *Verbascum lychnitis*, *Veronica officinalis*, *Vinca minor*.

Habrová: údolí pravostranného přítoku Točinského potoka nad jeho vyústěním do Točinského potoka, 300 m n. m., 6146, 28. 5. 2013.

E₃₋₂: *Acer pseudoplatanus*, *Picea abies*, *Corylus avellana*,
E₁: *Adoxa moschatellina*, *Cardamine amara*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Moehringia trinervia*.

Habrová: akátina (*Impatiens parviflorae*-*Robinietum*) výše na strmém svahu nad levým břehem Točinského potoka, 315 m n. m., 6146, 28. 5. 2013.

E₃: *Carpinus betulus*, *Lonicera xylosteum*, *Quercus rubra*, *Robinia pseudacacia*,

E₁: *Brachypodium pinnatum*, *Chelidonium majus*, *Dryopteris filix-mas*, *Impatiens parviflora*.

Habrová: okraj lesa nad levým břehem přítoku Točinského potoka asi 250 m V od rybníčků, 325 m n. m., 6146, 28. 5. 2013.

E₃₋₂: *Acer pseudoplatanus*, *Alnus glutinosa*, *Betula pendula*, *Carpinus betulus*, *Crataegus* sp., *Fraxinus excelsior*, *Larix decidua*, *Prunus spinosa*, *Robinia pseudacacia*, *Sambucus nigra*, *Syringa vulgaris*, *Tilia cordata*.

Nadryby: plášť (bývalá mez) cca 730 m JV od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice, cca 330 m n. m., 6147, 2. 7. 2013.

E₂: *Bryonia alba*, *Prunus spinosa*.

Nadryby: při polní spádnicové cestě cca 1,1 km VJV od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice k Berounce (JV od bývalé cihelny – dle mapy 1:10 000), cca 290–300 m n. m., 6147, 2. 7. 2013.

E₁: *Chaerophyllum bulbosum*, *Dianthus carthusianorum* subsp. *carthusianorum*, *Euphorbia cyparissias*, *Geranium columbinum*, *Koeleria pyramidata*, *Ligustrum vulgare*, *Phleum phleoides*, *Trifolium striatum* (PL, mohutná populace o několika m²).

Nadryby: spilitové skalky a jejich úpatí cca 1,1 km VJV od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice na levém břehu Berounky naproti rozvalenému jezu u býv. mlýna Telín, 290 m n. m., 6147, 2. 7. 2013.

E₃: *Fraxinus excelsior*, *Pinus sylvestris*,

E₁: *Bromus inermis* (PL), *Campanula patula*, *Echinops sphaerocephalus*, *Galium aparine*, *Sedum saxangulare*, *Urtica dioica*, *Vicia hirsuta*.

Nadryby: plášť křovin 750–900 m VJV od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice nad nejširší částí louky na levém břehu Berounky SZ od rozvaleného jezu u býv. mlýna Telín, 290 m n. m., 6147, 2. 7. 2013.

E₃₋₂: *Berberis vulgaris*, *Carpinus betulus*, *Cornus sanguinea*, *Crataegus monogyna*, *Euonymus europaea*, *Pinus sylvestris*, *Prunus avium*, *P. spinosa*, *Quercus robur*, *Rhamnus cathartica*, *Robinia pseudacacia*, *Rosa canina*, *Sambucus nigra*,

E₁: *Achillea millefolium*, *Alopecurus pratensis*, *Anthriscus sylvestris*, *Chelidonium majus*, *Cirsium arvense*, *C. palustre*, *Elytrigia repens*, *Galium aparine*, *Humulus lupulus*, *Phalaris arundinacea*, *Rubus caesius*, *Silene latifolia* subsp. *alba*, *Verbascum densiflorum*, *Urtica dioica*, *Vicia cracca*.

Nadryby: skála a další vystupující skalky v akátině s dubem letním 670 m JV od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice nad SZ částí louky nad levým břehem Berounky 530 m SZ od rozvaleného jezu u býv. mlýna Telín, cca 320 m n. m., 6147, 2. 7. 2013.

E₃: *Carpinus betulus*, *Crataegus laevigata*, *Fraxinus excelsior*, *Grossularia uva-crispa*, *Ligustrum vulgare*, *Prunus avium*, *Pyrus pyraeaster*, *Quercus robur*, *Robinia pseudacacia*, *Sambucus nigra*,

E₁: *Alliaria petiolata*, *Allium oleraceum* (PL), *Anthemis arvensis*, *Arabidopsis thaliana*, *Arabis glabra*, ***Asplenium ×alternifolium* nothosubsp. heufleri** (det. L. Ekrt 2013, PL), *A. septentrionale* (PL), *A. trichomanes*, *Brachypodium pinnatum*, *Carduus crispus*, *Carex* cf. *caryophylla*, *C. muricata* s. l. (PL), *Dactylis glomerata*, *Dryopteris filix-mas*, *Elymus caninus*, *Elytrigia repens*, *Erodium cicutarium*, *Euphorbia cyparissias*, *Fallopia convolvulus*, *F. dumetorum*, *Festuca rupicola*, *Galeopsis ladanum* (PL), *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Hypericum perforatum*, *Impatiens parviflora*, *Lamium maculatum*, *Phleum phleoides*, *Poa nemoralis*, *Polypodium vulgare*, *Potentilla argentea*, *P. tabernaemontani*, *Rumex acetosella*, *Sanguisorba minor*, *Securigera varia*, *Urtica dioica*, *Viola arvensis*, *Verbascum lychnitis*.

Nadryby: listnatý les 1,2 km ZJZ od středu obce Nadryby, 330 m n. m., 6147, 2. 7. 2013.

E₃₋₂: *Acer campestre*, *Corylus avellana*, *Lonicera xylosteum*, *Quercus robur*, *Robinia pseudacacia*, *Sambucus nigra*,

E₁: *Campanula persicifolia*, *Cardaminopsis arenosa*, *Dryopteris dilatata*, *Galium aparine*, *Myosotis sylvatica* (PL), *Pyrethrum corymbosum*, *Stellaria holostea*, *Thlaspi caerulescens*, *Vincetoxicum hirundinaria*.

Nadryby: břidlicová skalka nad Berounkou 450 m JV od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice a 800 m SZ od rozvaleného jezu u býv. mlýna Telín, 290 m n. m., 6147, 2. 7. 2013.

E₂: *Corylus avellana*, *Euonymus europaea*, *Rubus caesius*, *Ulmus glabra*,

E₁: *Campanula rapunculoides*, *Chelidonium majus*, ***Dianthus carthusianorum* subsp. carthusianorum**, *Elymus caninus*, *Humulus lupulus*, *Iris pseudacorus* (břeh Berounky), *Saponaria officinalis*, *Sedum maximum* (PL).

Nadryby: horní ploška břidlicové skalky nad Berounkou 450 m JV od rozcestí Nadryby – Dolany – Žichlice a 800 m SZ od rozvaleného jezu u býv. mlýna Telín, 310 m n. m., 6147, 2. 7. 2013.

E₃₋₂: *Berberis vulgaris*, ***Juniperus communis***, *Pinus sylvestris*, *Pyrus achras*, *Prunus spinosa*, *Quercus robur*,

E₁: *Achillea millefolium*, *Brachypodium pinnatum*, *Bromus inermis*, *B. mollis*, ***Dianthus carthusianorum* subsp.**

carthusianorum, *Danthonia decumbens*, *Euphorbia cyparissias*, *Galeopsis* cf. *bifida*, *Hieracium pilosella* (početná populace), *H. sabaudum*, *Luzula luzuloides*, *Melica nutans*, *Poa nemoralis*, *P. pratensis*, *Rosa* sp., *Silene nutans*, *Solanum dulcamara*, *Verbascum nigrum*, *Veronica officinalis*.

Nadryby: bor jižně od kóty 345 (rozcestí lesních cest u chat), tj. 1,3 km Z od středu obce Nadryby, 340 m n. m., 6147, 2. 7. 2013.

E₃₋₂: *Acer platanoides*, *Corylus avellana*, *Crataegus* sp., *Frangula alnus*, *Pinus nigra*, *P. sylvestris*, *Prunus spinosa*, *Quercus robur*, *Rubus idaeus*,

E₁: *Achillea millefolium*, *Agrostis stolonifera*, *Brachypodium pinnatum*, *Bromus inermis*, *B. mollis*, *Calamagrostis epigejos*, *Carpinus betulus* (juv.), *Cytisus nigricans*, ***Dianthus carthusianorum* subsp. carthusianorum**, *Fragaria vesca*, *Fraxinus excelsior* (juv.), *Geum urbanum*, *Hieracium lachenalii*, *H. sabaudum*, *Lychnis viscaria*, *Moehringia trinervia*, *Pimpinella saxifraga*, *Rumex acetosella*, *Sorbus aucuparia* (juv.), *Viola hirta*.

Nadryby: vyústění výrazné strže do Berounky 1,4 km ZJZ od středu obce Nadryby, cca 290 m n. m., 6147, 2. 7. 2013.

E₃: *Alnus glutinosa*,

E₁: *Adoxa moschatellina*, *Athyrium filix-femina*, *Dryopteris carthusiana*, *Hedera helix*, *Hieracium murorum*, *Impatiens parviflora*, *Oxalis acetosella*, *Pulmonaria obscura*, *Stachys sylvatica*.

Závěr

V období před 50–120 lety rostlo ve studovaném území 22 taxonů dnes považovaných za ohrožené:

C1 – kriticky ohrožené taxony (2): *Filago lutescens*, *Trifolium striatum*,

C2 – silně ohrožené taxony (1): *Helichrysum arenarium*,

C3 – ohrožené taxony (9): *Filago arvensis*, *Jovibarba globifera* subsp. *globifera*, *Juniperus communis*, *Lactuca viminalis*, *Ononis repens*, *Prunella grandiflora*, *Teucrium botrys*, *Thalictrum lucidum*, *Verbena officinalis*,

C4a – taxony zasluhující pozornost (10): *Allium senescens* subsp. *montanum*, *Aruncus vulgaris*, *Chondrilla juncea*, *Cirsium acaule*, *Hieracium cymosum*, *Hieracium schmidtii* subsp. *candicans*, *Myosotis sparsiflora*, *Peucedanum oreoselinum*, *Primula veris*, *Potentilla alba* (posledně jmenovaný druh ale stále na loukách u Berounky, příp. i jejího pravořezného přítoku Klabavy roste; r. 2013 byl nalezen nedaleko soutoku Klabavy a Berounky (J. Nesvadbová in PECHÁČKOVÁ 2014: 23–26).

Při průzkumu v r. 2013 byl potvrzen výskyt 4 ohrožených taxonů (řazeno podle stupně ohrožení): *Trifolium striatum* (C1), *Juniperus communis* (C3), *Cirsium acaule* (C4a) a *Myosotis sparsiflora* (C4a); nově byly v území nalezeny 4 ohrožené taxony: *Polygala chamaebuxus* (C3, §3), *Melica picta* (C3), *Viola tricolor* subsp. *saxatilis* (C3) a *Trifolium alpestre* (C4a). Dále byl nalezen velmi vzácný taxon pro ČR i celou Evropu (cf. EKRT 2008): ***Asplenium ×alternifolium* nothosubsp. heufleri** viz obr. 1.

Pozn.: Sleziník střídavolistý (*Asplenium ×alternifolium*) je primárním křížencem sleziníku severního (*Asplenium septentrionale*) a sleziníku červeného (*A. trichomanes*). Vzhledem k odlišným ploidním stupňům v rámci jednotlivých taxonů skupiny *A. septentrionale* a *A. trichomanes* jsou známy různě ploidní varianty kříženců. Tetraploidní *Asplenium ×alternifolium* nothosubsp. *heufleri* je křížencem *A. septentrionale* subsp. *septentrionale* (tetraploid) a *A. trichomanes* subsp. *quadrialeans* (tetraploid) (cf. EKRT 2008).

Obr. 1. *Asplenium ×alternifolium* nothosubsp. *heufleri*

Děkujeme Sylvii Pecháčkové za odbornou i fyzickou oporu při zlézání náročného terénu i spolunálezu zajímavých taxonů při exkurzi 2. 7. 2013, Liborovi Ekrtovi za velmi ochotné a rychlé určení položky *Asplenium ×alternifolium*, Renatě Bláhové a Aleně Čížkové za výpis údajů pro studované území z floristické muzejní databáze Demus z herbáře PL, Jiřímu Sladkému za poskytnutí informace o průzkumu v rámci Natura 2000, Lence Pivoňkové za zapisování částí jedné exkurze, Jarmile Metličkové za poskytnutí archeologické literatury, Lubošovi Pivoňkovi a Janu Nesvadbovi za ochotné přepravení účastníků exkurzí na lokalitu.

Literatura

- BÍLEK O. et NESVADBOVÁ J. (2013): Exkurze dolní části Korečnického potoka a shrnutí znalostí o území. – Calluna, Plzeň, 18/1: 2–5.
- BUCHA F. X. et PAPEŽOVÁ H. (2010): Habrovské obrázky. – 64 p., nákladem vlastním s příspěvím obce Dolany. [Kaple sv. Pelegrýna]
- ČTVERÁK V., LUTOVSKÝ M., SLABINA M. et SMEJTEK L. (2003): Encyklopedie hradišť v Čechách. – 210 p., Praha.
- EKRT L. (2008): Revize rozšíření sleziníku střídavolistého (*Asplenium ×alternifolium*) v České republice. – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 43: 193–208.
- HADAČ E., SOFRON J. et VONDRÁČEK M. (1968): Květena Plzeňska. – 290 p., 3 map., ed. KSSPPOP Plzeň.
- HANUŠ J. (1885–1886): Soustavný přehled a stanoviska rostlin cévnatých v okolí Plzně samorostlých a obecně pěstovaných. – Zpr. Stát. Vyš. Reál. Gymn. Plzeň 1884–1885: 1–49 (1885), 1885–1886: 3–51 (1886).
- LHOTÁKOVÁ M. (1982): Společenstva mechorostů rokle Točinského potoka u obce Dolany v okrese Plzeň-sever. – Zpr. Muz. Západočes. Kraje – Přír., Plzeň, 25: 9–23.
- MALOCH F. (1928): Památný libosad zámecký na Březině u Radnice bude zachován. – Plzeňsko, Plzeň, 10: 16.
- MALOCH F. (1913): Květena v Plzeňsku. I. – 316 p., Plzeň.
- MALOCH F. (1939): Rostlinné útvary a společnosti plzeňského okresu. II. dílu Květeny v Plzeňsku. – 84 p., Plzeň.
- NESVADBOVÁ J. et SOFRON J. (2007): Vegetace a flóra katastru obce Chrást. – Sborn. Západočes. Muz., Plzeň, Přír., 108: 1–72.

- NESVADBOVÁ J. et SOFRON J. (2012): Po stopách Z. Jahna, J. Hanuše a F. Malocha do lesa Březí. – Calluna, Plzeň, 17/1: 1–7.
- PECHÁČKOVÁ S., BLÁHOVÁ R., NESVADBOVÁ J. et SOFRON J. (2010): – Změny ve složení a struktuře flóry po 100 letech: srovnání historické herbářové sbírky a současného floristického průzkumu. – Ms. [Závěrečná zpráva k projektu MK ČR DE07P04OMG001 za léta 2007–2010, depon. in: Knih. odd. bot. Západočes. Muz. Plzeň].
- PECHÁČKOVÁ S. [ed.] (2014): Zajímavé floristické nálezy. – Calluna, Plzeň, 19/1: 23–26.
- PROCHÁZKA F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda, Praha, 18: 1–146.
- SLAVÍK B. (1996): Rod *Impatiens* v České republice. – Preslia, Praha, 67: 193–211.
- SOFRON J. (1964): Dřeviny a jejich porosty na střední Berounce. – 223 p., 3 fig., 23 photo, 4 diagr., 5 map, ms. [Dipl. práce; depon. in: Knih. kat. bot. Přír. fak. Univ. Karlovy Praha et odd. bot. Západočes. Muz. Plzeň].
- SOFRON J. (1965): Několik poznámek o dendrologickém výzkumu údolí střední Berounky. – Zpr. Muz. Západočes. Kraje, Plzeň – Přír. 3–4: 48–52.
- SOFRON J. (1980): Život a dílo Františka Malocha (1862–1940). – [23]p., ms. [Depon. in: Knih. kat. bot. Přírod. fak. Univ. Karlovy Praha et odděl. bot. Západočes. Muz. v Plzni].
- SOFRON J. et NESVADBOVÁ J. [ed.] (1997): Flóra a vegetace města Plzně. – 200 p., Plzeň.
- VĚTVIČKA V. et RENDEK J. (2010): Berounka řeka bez pramene. – 147 p., Nakl. Jan Vašut, Praha. [Hradiště Kozel na str. 21].
- VONDRÁČEK M. (1957): Příspěvek k rozšíření mechů na Plzeňsku. – Preslia, Praha, 29: 94–95.
- VONDRÁČEK M. (1967): Mechy na Plzeňsku. – Sborn. Západočes. Muz. Plzeň, Přír., 1: 6–19.

„Plzeňskou džunglí“ údolím Úhlavy a Radbuzy na Slovanech

Jana Nová

Na exkurzi 15. 6. 2013 zavítal (na poměry Západočeské pobočky) vysoký počet 11 zájemců, byli to v abecedním pořadí: Veronika Jichová, Jana Nová (vytyčovač trasy), Bartoloměj Pecháček, Sylvie Pecháčková, Lenka Pivoňková, Aneta Školová, Anna Sprinzlová, Kateřina Sprinzlová, Magdalena Sprinzlová, Tereza Šťovíčková a Milena Vlachovská. Účastníci z řad mimopobočkové veřejnosti si pochvalovali, že se vycházka koná v Plzni a vede terénem přístupným i pro kočárek, a vyjádřili přání, aby takových exkurzí bylo víc. Sešli jsme se na Slovanech na konečné tramvaje č. 1 a měli jsme v úmyslu projít parkem na Homolce k řece a pokračovat podél Úhlavy, posléze Radbuzy do centra Plzně ke kostelíku U Ježíška, případně kam se nám bude chtít.

Aby si čtenář tohoto příspěvku nedělal zbytečné naděje, považujeme za slušné ho hned v úvodu upozornit na tři skutečnosti. Za prvé, snadno průchodným terénem právě 14 dnů před naší exkurzí prošla povodeň a u jezu před Malostranským mostem uskutečnila hlubokou orbu (přesto jsme to i s kočárkem zvládli). Za druhé, při plánování trasy jsme podcenili botanické tempo a hlad, proto jsme došli jenom k papírně. A za třetí, na cestě jsme neočekávali vůbec žádné „špeky“, což se potvrdilo, ale procvičili jsme si běžné druhy a prohlédli si fyziognomii divokých pobřežních porostů takřka v centru velkoměsta.

Od místa srazu (49° 43' 25" N, 13° 24' 0" E) jsme procházeli parkem na Homolce a sestoupili na pravý břeh Úhlavy (49° 43' 10" N, 13° 23' 53" E). Cestou jsme demonstrovali

některé výraznější druhy, hlavně dřeviny, došlo však i na rozrazil. Prohlédli jsme si také naučné tabule, které přibližují přírodu Homolky zvláště dětem, a vyzkoušeli si na místě k tomu určeném, jestli doskočíme tak daleko jako jelen nebo klokan. Pokračovali jsme po proudu Úhlavy a zaznamenali tyto rostliny: (dřeviny) *Acer pseudoplatanus*, *Alnus glutinosa*, *Betula pendula*, *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica*, *Fraxinus excelsior*, *Picea abies*, *Pinus sylvestris*, *Robinia pseudacacia*, *Salix caprea*, *Tilia cordata*; (byliny) *Alliaria petiolata*, *Arctium lappa*, *Bellis perennis*, *Chaerophyllum temulum*, *Chelidonium majus*, *Dactylis glomerata*, *Dryopteris filix-mas*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Hypericum perforatum*, *Impatiens parviflora*, *Lysimachia nummularia*, *Mycelis muralis*, *Plantago major*, *Poa annua*, *P. nemoralis*, *Ranunculus repens*, *Rumex crispus*, *Scrophularia nodosa*, *Securigera varia*, *Taraxacum* sect. *Ruderalia*, *Viola riviniana*.

Z lesoparku jsme vyšli mezi ploty vodárny (49°43'12" N, 13°23'41" E), kde trávníky zatím nebyly posečeny a nabídlý nám příjemně pestrou skladbu bylin a trav: *Achillea millefolium* agg., *Alopecurus pratensis*, *Arenaria serpyllifolia*, *Bromus mollis*, *Cerastium holosteoides*, *Chaerophyllum bulbosum*, *Cynosurus cristatus*, *Daucus carota*, *Echium vulgare*, *Elytrigia repens*, *Erigeron* sp., *Festuca arundinacea*, *F. pratensis*, *F. rubra*, *Galium album*, *Geranium pratense*, *Holcus lanatus*, *Lathyrus pratensis*, *Lolium perenne*, *Lotus corniculatus*, *Medicago lupulina*, *M. sativa*, *Myosotis arvensis*, *Pheleum pratense*, *Plantago lanceolata*, *Potentilla argentea*, *Pyrethrum corymbosum*, *Ranunculus acris*, *Sanguisorba officinalis*, *Silene latifolia* subsp. *alba*, *Trifolium pratense*, *T. repens*, *Trisetum flavescens*, *Urtica dioica*. Dřeviny byly zastoupeny těmito druhy: *Juglans regia*, *Populus tremula*, *Pyrus communis*, *Rosa* sp., *Salix alba*, *S. fragilis*, *Sambucus nigra*.

Pod vodárnou (49°43'13" N, 13°23'34" E) jsme z betonové cesty, oblíbené rekreačními sportovci a pejskaři, sešli na pěšinku blíž k řece a procházeli porostem *Phalaris arundinacea* s řídkými doplňky *Alchemilla* sp., *Cirsium arvense*, *Potentilla anserina*, *Rumex crispus* a *Tripleurospermum inodorum*. V těchto místech ještě o týden dříve stála voda z povodně, což dosvědčoval povlak zaschlého bahna na chrásticích a ponožky i jiné předměty na vrbách ve výši očí. U jezů před Malostranským mostem (49°43'29" N, 13°23'24" E) jsme si krátce odpočinuli a posvačili.

Rychle jsme prošli sídlištěm a k botanizování se vrátili poblíž hospůdky U Pechtů, kde nás ulice s příznačným jménem Cyklistická znovu přivedla těsně k toku Radbuzy (49°43'41" N, 13°23'22" E). Porosty na obou březích řeky zde mají charakter luhu a hospodaří v nich bobr (na levém břehu autorka pozorovala jeho okusy) a bezdomovci (hojně hlavně po setmění), vyšlapaná místa jsou pak pobytovými stopami rybářů. Vegetaci tvoří tyto druhy rostlin: (dřeviny) *Acer negundo*, *A. platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Aesculus hippocastanum*, *Alnus glutinosa*, *Betula pendula*, *Corylus avellana*, *Crataegus laevigata*, *Glechoma hederacea*, *Juglans regia*, *Parthenocissus quinquefolia*, *Philadelphus coronarius*, *Prunus avium*, *P. cf. cerasifera*, *P. padus*, *Pyrus communis*, *Quercus robur*, *Robinia pseudacacia*, *Salix caprea*, *S. fragilis*, *Sambucus nigra*, *Symphoricarpos albus*, *Tilia platyphyllos*, *Ulmus glabra*; (byliny) *Aegopodium podagraria*, *Arctium lappa*, *Arrhenatherum elatius*, *Artemisia vulgaris*, *Chaerophyllum bulbosum*, *Chelidonium majus*, *Cirsium palustre*, *Equisetum arvense*, *Erigeron* sp., *Euphorbia helioscopia*, *Galeopsis* sp., *Galium aparine*, *Geranium columbinum*, *G. palustre*, *G. pratense*, *Geum urbanum*, *Humulus lupulus*, *Impatiens parviflora*, *Knautia arvensis*, *Lactuca serriola*, *Lamium maculatum*, *Myosotis arvensis*, *Myosoton aquaticum*, *Oxalis acetosella*, *Papaver rhoeas* var. *strigosum*, *Phalaris arundinacea*, *Phragmites australis*, *Poa nemoralis*,

P. pratensis, *Pyrethrum corymbosum*, *Ranunculus repens*, *Reynoutria japonica* (ve sledovaném úseku pravého břehu zatím roztroušeně, nehojně), *Rorippa austriaca*, *Scrophularia nodosa*, *Solidago virgaurea*, *Sonchus oleraceus*, *Stachys sylvatica*, *Symphytum officinale*, *Taraxacum* sect. *Ruderalia*, *Trifolium pratense*, *T. repens*, *Urtica dioica*, *Veronica officinalis*, *Vicia cracca*, *V. sativa*. S postupujícím časem a horkem se výprava začala drolit a exkurzi jsme ukončili u Papírenské lávky (49°44'12" N, 13°23'5" E).

Autorka děkuje dospělým členům výpravy za spolupráci při determinaci a demonstraci rostlin, dětským za výdrž.

Nomenklatura je sjednocena dle publikace KUBÁT K., HROUDA L., CHRTEK J. jun., KAPLAN Z., KIRSCHNER J. et ŠTĚPÁNEK J. [eds] (2002): Klíč ke květeně České republiky, 928 p., Academia, Praha.

FLORISTIKA

Zajímavá flóra a vegetace Újezdského vrchu u Vranovic

Ondřej Bílek

V rámci Dne fascinace rostlinami proběhla v sobotu 18. května 2013 floristická exkurze za rostlinstvem Újezdského vrchu. Cílem „průzkumné“ výpravy byl spilitový kopec s pěkným výhledem, ležící nad kaňonem Berounky mezi Vranovicemi a Újezdem u Svatého Kříže (okres Rokycany). Vrch se nachází v přírodním parku Horní Berounka a je registrovaným významným krajinným prvkem podle zákona o ochraně přírody. Lokalita je zajímavá výskytem společenstev suchých trávníků se zastoupením některých vzácnějších (zejména teplomilných) taxonů, bohužel však již delší dobu trpí absencí hospodaření, na němž je tato vegetace existenčně závislá. V porostech se postupně hromadí biomasa a dochází k pozvolnému zarůstání vsudyprítomným ovšem a dalšími expanzivními druhy.

Jarní exkurzi uspořádala obec Břasy (jejíž součástí Vranovice jsou), odbornou botanickou zástítu poskytlo hned několik členů Západočeské pobočky ČBS. Cílem našeho snažení bylo prozkoumat aktuální stav lokality a případně připravit podklad, na jehož základě by bylo možné situaci zlepšit. Vedle autora příspěvku a členů pobočky M. Hájka, Z. Chocholeškové a M. Špelinové se zúčastnili také zájemci z řad studentů ZČU (K. Polívková, J. Freyloch) i obyvatel Vranovic (I. a V. Štojdlovi). Vzhledem ke zjištěné pestrosti flóry jsem pak v průběhu vegetační sezóny 2013 za pomoci kolegů navštívil lokalitu ještě třikrát (28. 6., 5. 7. a 12. 7. 2013). Zjištěné údaje považuji v kontextu vývoje krajiny západních Čech za natolik zajímavé, že bych je v tomto článku rád přiblížil širší botanické veřejnosti a pokud možno tak přispěl i k zajištění vhodné péče o toto území.

Popis území

Újezdský vrch, místními většinou zvaný „Hověžák“, je nápadná protáhlá vyvýšenina na severovýchodním okraji Vranovic. V základní mapě ČR jsou vyznačeny dva vrcholy – jihozápadní (kóta 462,9) a severovýchodní (výška 466,3 m n. m.). Po geologické stránce se jedná o těleso metabazaltu (spilitu), tedy metamorfovaných láv proterozoického stáří, vzniklých přibližně před 1–1,5 miliardou let na mořském dně. Spilitový výchoz zde ostře ohraničuje severní okraj karbonické Plzeňské pánve, západním směrem na něj pak navazují proterozoické břidlice, pokračující do kaňonu Berounky. Z fytogeografického hlediska leží lokalita přímo na hranici fytogeografických okresů 32 Křivoklátsko a 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, ale vzhledem k popsání geologické stavbě lze hranici fytochorionů vést po východním úpatí kopce. Řešená lokalita tak patří společně s Újezdem

Sv. Kříže a kaňonem Berounky poměrně bezpečně ke Křivoklátsku, zatímco navazující pánevní reliéf na úpatí by měl být zahrnut již do Plzeňské pahorkatiny vlastní.

S ohledem na polohu na bezprostředním okraji sídla lze oprávněně soudit, že k odlesnění kopce došlo již v raném středověku (o Vranovicích je první písemná zpráva již z roku 1115). Podle historických map vojenského mapování z let 1764–68, 1836–52 a 1878–80 je pak lokalita bezlesá kontinuálně nejméně poslední dvě a půl století. Jak lidový název napovídá, historicky se tu dlouho pásal dobytek, podle údajů pamětníků byl dokonce na vrcholu umístěn teletník. Pastva byla ukončena kolem roku 1960. Od té doby je území bez soustavného managementu, dochází pouze k nepravidelným disturbancím (např. občasné cyklo- či motokrosové experimenty mládeže z okolí).

Nesystematická lidská činnost se přesto v území celkem zřetelně projevuje, bohužel z hlediska stavu rostlinných společenstev většinou nepříznivými vlivy. Už těsně po 2. světové válce byl na jihozápadním vrcholku kopce postaven památník Rudé armádě. Zřejmě z té doby pochází také první výsadby okrasných dřevin v jeho okolí – především šejfiku (*Syringa vulgaris*) a pámelníku (*Symphoricarpos albus*), které byly v pozdějších letech (zřejmě v období, kdy došlo k ukončení pastvy) rozšířeny na celý háj nepůvodních akátů (*Robinia pseudacacia*) s příměsí modřínu (*Larix decidua*). V jeho podrostu dnes už odrůstají i dřeviny autochtonního druhového spektra – duby (*Quercus petraea*, *Q. robur*), hlohy (*Crataegus monogyna*), šípky (*Rosa* sp.) apod. Na jihovýchodním svahu byl v poválečných letech zřízen třešňový sad – geometricky založené mladé výsadby jsou dobře patrné už na historickém leteckém snímku z roku 1952 (viz obr. 2). V podrostu této třešňovky (dnes již přestárlé a neudržované) došlo zřejmě nejprve k sukcesi mezofilních lemových společenstev s dominantním jetelem prostředním (*Trifolium medium*), po jejím opuštění zde již díky nahromaděným živinám z opadu převažují nitrofyty a odrůstají semenáčky dubů i dalších stromů. V keřovém patře se také uplatňuje janovec (*Cytisus scoparius*), který se v minulosti po celém okolí invazně rozšířil.

Na západním svahu zase již delší dobu dochází (zřejmě i úsilím místních myslivců) k postupným maloplošným výsadbám nepůvodních dřevin. Poslední etapa proběhla podle srovnání nedávných leteckých snímků mezi lety 2005–2008. Nejčastěji je vysazována borovice (*Pinus sylvestris*), druhové spektrum ale „obohacují“ vedle stanovištně nepůvodního smrku ztepilého (*Picea abies*) i vysloveně exotické „stříbrné“ smrky (*P. pungens*), borovice černá (*Pinus nigra*) či jírovec (*Aesculus hippocastanum*). Z celkem 20 zjištěných taxonů dřevinné etáže je tak téměř polovina nepůvodních. Z dřevin je jediným „ochranářsky“ zajímavým druhem hrušeň polníčka (*Pyrus pyraster*), řazená v aktuálním červeném seznamu (GRULICH 2012) jako vzácnější druh vyžadující pozornost (C4a). Poněkud pikantní je výskyt jediného exempláře vrby trojmužné (*Salix triandra*), vyrůstající u malé prohlubně zčásti zaplněné vodou na jihozápadním svahu (jde snad prý o zatopený kráter po válečném bombardování).

Přestože jsem popis vegetace začal (i kvůli pochopení historického kontextu) od dřevinného patra, na většině Újezdského vrchu z formačního hlediska dosud, i po více než padesáti letech bez pravidelného hospodaření, převažují travní porosty. Jejich druhová pestrost a přetrvávající výskyt některých z krajiny všeobecně ustupujících druhů byly hlavním motivem průzkumů lokality. Z historických podkladů je patrné, že území bylo odlesněné již odedávna, vzhledem k přírodním podmínkám (výsušná spilitová elevace s mělkými půdami) se ale vrcholová část nehodila jako orná půda a dodnes je zde většina pozemků katastrálně vedena jako ostatní plocha – neplodná půda. V těchto podmínkách probíhá

Obr. 2. Letecký snímek lokality z r. 1952.

Obr. 3. Letecký snímek lokality z r. 2011.

sukcese lesní vegetace jen pomalu. To umožňuje přetrvávání dosud druhově velmi pestrých travníků.

Vegetační a floristická charakteristika lokality

Vegetaci území tvoří hlavně společenstva svazu *Koelerio-Phleion phleoidis* s hojným zastoupením semixerotermních druhů. Nejčastěji dominují kostřavy (*Festuca ovina*, *F. rubra*) a psinečky (*Agrostis capillaris*), místy je hojný smělek jehlancový (*Koeleria pyramidata*) či válečka prapořitá (*Brachypodium pinnatum*), avšak na většině území se již subdominantně, místy až dominantně, uplatňuje ovsík (*Arrhenatherum elatius*). V okolí akátiny na jižním vrcholku se šíří i třtina křovištní (*Calamagrostis epigejos*), jasný důkaz postupující degradace porostů. Další hojné druhy bylinného patra tvoří nejčastěji hvozdík kropenatý (*Dianthus deltoides*), pryšec chvojka (*Euphorbia cyparissias*), pavinec horský (*Jasione montana*), svízel syříšřový (*Galium verum*),

rožec rolní (*Cerastium arvense*), jestřábník chlupáček (*Hieracium pilosella*), šťovík menší (*Rumex acetosella*), mateřídouška vejčitá (*Thymus pulegioides*).

V bylinném patře bylo v sezóně 2013 celkově zaznamenáno nejméně 141 taxonů cévnatých rostlin, z nichž 11 je zařazeno v Červeném seznamu (viz GRULICH 2012). Zvláště chráněný je přitom pouze jediný z těchto druhů – ohrožený zimostřázek alpský (*Polygala chamaebuxus*), jehož výskyt je zde omezený doslova na pár m² (ploška s fragmentem vřesovištní vegetace s *Vaccinium myrtillus*, *Calluna vulgaris* či *Avenella flexuosa*). Z dalších ohrožených druhů červeného seznamu (kategorie C3) jsou zde zastoupeny černohlávek velkokvětý (*Prunella grandiflora*), hlaváč fialový (*Scabiosa columbaria*), jehlice rolní (*Ononis repens*) a vítod ostrokřídlý (*Polygala multicaulis*). V kategorii taxonů vyžadujících pozornost – méně ohrožených (C4a) jsou pak vedle výše zmíněné hrušně polníčky zařazeny bělozářka větvitá (*Anthericum ramosum*), pcháč bezlodyžný (*Cirsium acule*), konopice širolistá (*Galeopsis ladanum*), divizna velkokvětá (*Verbascum densiflorum*), rozrazil jarní (*Veronica verna*). Do kategorie druhů vzácnějších vyžadujících další studium (C4b) je pak zařazen ještě rozrazil břechťanolistý (*Veronica hederifolia*).

Mechorosty byly sledovány pouze okrajově, zastupují je zcela běžné druhy – nejčastěji rokyt cypřišový (*Hypnum cupressiforme*), pozoruhodná je ale diverzita lišejníků. Podle předběžné determinace (kterou laskavě provedl kolega O. Peksa) se zde vyskytují nejméně čtyři druhy dutohlávek rodu *Cladonia*, puklérka pichlavá (*Cetraria aculeata*) a dále několik druhů terčovek (rod *Xanthoparmelia*).

V roce 2013 byly v území nalezeny tyto taxony:

E₃+E₂: *Aesculus hippocastanum*, *Betula pendula*, *Crataegus monogyna*, *Cytisus scoparius*, *Larix decidua*, *Picea abies*, *P. pungens*, *Pinus nigra*, *P. sylvestris*, *Prunus avium*, *P. cerasus*, *P. domestica*, *P. spinosa*, ***Pyrus pyrastrer*** (C4a), *Quercus petraea*, *Q. robur*, *Robinia pseudacacia*, *Salix triandra*, *Sambucus nigra*, *Symphoricarpos albus*, *Syringa vulgaris*.

E₁: *Achillea millefolium*, *Agrostis capillaris*, ***Anthericum ramosum*** (C4a), *Anthoxanthum odoratum*, *Anthriscus sylvestris*, *Anthyllis vulneraria* (herbářová položka uložena v Západočeském muzeu v Plzni – PL), *Arabidopsis thaliana*, *Arrhenatherum elatius*, *Avenella flexuosa*, *Avenula pubescens*, *Brachypodium pinnatum*, *Briza media*, *Calamagrostis epigejos*, *Calluna vulgaris*, *Campanula patula*, *C. persicifolia*, *C. rapunculoides*, *Capsella bursa-pastoris*, *Cardaria draba*, *Carex caryophyllea*, *Carlina acaulis*, *Centaurea cyanus*, *C. jacea*, *Cerastium arvense*, *C. holosteioides* subsp. *triviale*, *C. semidecandrum*, ***Cirsium acule*** (C4a, PL), *C. arvense*, *C. vulgare*, *Convolvulus arvensis*, *Crepis biennis*, *Dactylis glomerata*, *Danthonia decumbens*, *Daucus carota*, *Dianthus deltooides*, *Echium vulgare*, *Elytrigia repens*, *Epilobium* sp., *Erophila verna*, *Euphorbia cyparissias*, *Euphrasia stricta* (PL), *Festuca arundinacea*, *F. ovina*, *F. pratensis*, *F. rubra*, *Fragaria vesca*, *F. viridis*, ***Galeopsis ladanum*** (C4a), *Galeopsis* sp., *Galium album*, *G. aparine*, *G. xpomericum*, *G. pumilum*, *G. verum*, *Genista tinctoria*, *Geum urbanum*, *Helianthemum grandiflorum* subsp. *obscurum*, *Hieracium pilosella*, *Hylotelephium maximum*, *Hypericum perforatum*, *Hypochaeris radicata*, *Jasione montana*, *Juncus effusus*, *Knautia arvensis*, *Koeleria pyramidata*, *Lactuca serriola*, *Lamium album*, *Lathyrus pratensis*, *Leontodon hispidus*, *Leucanthemum ircutianum*, *Linaria vulgaris*, *Lotus corniculatus*, *Luzula campestris*, *Medicago lupulina*, *Myosotis stricta*, ***Ononis repens*** (C3, PL), *Phleum phleoides*, *P. pratense*, *Pimpinella saxifraga*, *Plantago lanceolata*, *P. major*, *P. media*, *Poa angustifolia*,

P. annua, *P. nemoralis*, *P. pratensis*, ***Polygala chamaebuxus*** (C3), ***Polygala multicaulis*** (C3, PL), *P. vulgaris*, *Potentilla argentea*, *P. heptaphylla*, *P. reptans*, *P. tabernaemontani*, ***Prunella grandiflora*** (C3, PL), *Ranunculus bulbosus*, *R. repens*, *Rosa canina*, *Rumex acetosa*, *R. acetosella*, *R. crispus*, *Sanguisorba minor*, ***Scabiosa columbaria*** (C3, PL), *Scleranthus perennis*, *Securigera varia*, *Sedum acre*, *S. sexangulare*, *S. spurium*, *Senecio jacobaea*, *S. viscosus*, *Stellaria graminea*, *Tanacetum vulgare*, *Taraxacum* sect. *Erythrosperma*, *Thlaspi perfoliatum*, *Thymus pulegioides* subsp. *pulegioides*, *Torilis japonica*, *Trifolium alpestre* (PL), *T. arvense*, *T. campestre*, *T. medium* (PL), *T. repens*, *Tripleurospermum inodorum*, *Trisetum flavescens*, *Urtica dioica*, *Vaccinium myrtillus*, *Valerianella locusta*, ***Verbascum densiflorum*** (C4a), ***Veronica hederifolia*** (C4b), *Veronica chamaedrys*, *V. officinalis*, ***Veronica verna*** (C4a), *Vicia angustifolia*, *V. cracca*, *V. hirsuta*, *V. sepium*, *V. villosa*, *Viola arvensis*, *V. canina*, *V. hirta*, *V. riviniana*.

E₀ – mechorosty: *Ceratodon purpureum*, *Hypnum cupressiforme*, *Plagiomnium cuspidatum*, *Polytrichum piliferum*; lišejníky: *Cetraria aculeata*, *Cladonia arbuscula*, *C. foliacea*, *C. furcata*, *C. rangiformis*, *Xanthoparmelia conspersa*, *X. cf. loxodes*, *X. cf. stenophylla*, *X. cf. verruculifera*.

Poznámka: Při společné návštěvě s T. Černým a P. Petříkem v květnu 2006 jsme kromě uvedených taxonů zaznamenali také *Aegopodium podagraria*, *Alchemilla glaucescens*, *Alisma plantago-aquatica* (zatopená prohlubeň), *Heraclium sphondylium*, *Luzula multiflora*, *Myosotis discolor* (C2b), *M. ramosissima*, *Ranunculus auricomus*, *Thlaspi caerulescens*, *Veronica arvensis*, *V. cf. vindobonensis*, *Viola tricolor*, *V. x baltica*; jejich výskyt se v uplynulé sezóně nepodařilo ověřit, nicméně je nadále možný. Některé z těchto údajů by bylo vhodné revidovat (např. *Luzula multiflora*, *Veronica vindobonensis* či *Viola x baltica*). V případě pomněnky různobarvé (*Myosotis discolor*), která je v současné době zařazena v červeném seznamu v kategorii C2b, zůstal údaj z roku 2006 bez sběru či podrobnější dokumentace a vzhledem k nepotvrzení tohoto nálezu v roce 2013 jej pro jistotu uvádím také pouze „pod čarou“ (nelze vyloučit záměnu). Tento druh zde ale byl udáván již dříve Peškem (PEŠEK et al. 1966) a je dobře možné, že se na lokalitě dosud vyskytuje.

Diskuse – vývoj území za posledních 50 let

Je velmi pravděpodobné, že oproti stavu před padesáti lety již došlo k určitému ochuzení druhové diverzity. Např. ještě PEŠEK et al. (1966) udává „u Vranovic“ také výskyt zvonečnicku hlavatého *Phyteuma orbiculare*, jehož běžnější poddruh (subsp. *orbiculare*) patří mezi silně ohrožené taxony. Není sice jisté, že šlo o výskyt přímo na této lokalitě, avšak lze tak usuzovat na základě stanovištních poměrů v okolí. Stejnou lokalizaci („u Vranovic“, případně „návrší u Vranovic“) má totiž v Květeně Rokycanska výskyt celé řady teplomilných a většinou i mírně bazifilních taxonů (např. *Helianthemum grandiflorum* subsp. *obscurum*, *Centaurea scabiosa*, *Carlina acaulis*, *Veronica prostrata*, *Genista tinctoria*, *Carduus nutans* ad.). Od Vranovic byla kromě toho v minulosti udávána také voskovka menší (*Cerintho minor*) – Neumann in ČELAKOVSKÝ (1867–1881). Část těchto druhů s charakteristickou vazbou na suché bazifilní trávníky lze na Újezdském vrchu najít dodnes, zatímco v širším okolí, kde je podloží tvořeno hlavně kyselými břidlicemi, se vhodná stanoviště vyskytují jen sporadicky a maloplošně. PEŠEK (l. c.) také popisuje jako velmi hojné až obecné druhy z okruhu světlíku lékařského (*Euphrasia officinalis* s. l. – *E. rostkoviana*, *E. stricta*, *E. nemorosa*, *E. micrantha* a jejich kříženců), např. na návrších u Vranovic. V současné době byl na lokalitě

potvrzen pouze světlík tuhý, ovšem v celém širším okolí jde o výskyt spíše ojedinělý.

Výskyt *Polygala chamaebuxus* „u Vranovic“ udává již HNĚVKOVSKÝ (1898), tentýž autor zde údajně sbíral také *Polygala amara* s. l. Letošní nálezy z tohoto okruhu potvrdily vítod ostrokřídlý (*P. multicaulis*) a vítod obecný (*P. vulgaris*), u něhož PEŠEK et al. (1966) uvádí poznámku „na mezích u Vranovic též s růžovými květy“. Já jsem zde v roce 2013 tento druh našel také v bílé formě. Za zmínku přitom stojí také fakt, že albinické jedince jsem na lokalitě dokumentoval i v rámci populací *Dianthus deltoides* (PL) a *Prunella grandiflora*. Posledně jmenovaný druh lze přitom zřejmě považovat za vůbec nejzácnější aktuální nález; v celé oblasti Plzeňska jsou v současné době známy jedna či dvě lokality. V blízkosti studovaného území jej z minulosti uvádí např. MALOCH (1913) „u Darové“.

První příležitost seznámit se s lokalitou jsem měl při mapování biotopů v roce 2004, kdy mě zaujala druhově pestrá společenstva i výskyt některých méně běžných druhů. Pokud lze po devíti letech srovnávat, degradace postupuje sice pomalu, ale přesto viditelně. Po padesáti letech bez hospodaření se už zdá být nejvyšší čas pro nějaký managementový zásah, který by odvrátil hrozbu vymizení nejcitlivějších druhů. Např. přežívající populace černohlávků velkokvětého čítá jen několik trsů a je přímo ohrožena rozrůstáním výsadeb nepůvodních dřevin. Ploška se zbytkovou populací zimostrázku se ztrácí ve vysoké trávě, početnost vítodů, bělozářky či hlaváče ve vrcholové části lze vyjádřit už jen v jednotkách, maximálně prvních desítkách exemplářů či trsů. V okolí akátového hájku se šíří třtina a nápadná je i expanze pámelníku, což ohrožuje celkový charakter vegetace. Hromadění stařiny a živin, které vede k šíření ovsíku a dalších konkurenčních mezofilních druhů, lze přitom zastavit či zpomalit nejlépe pravidelným sekáním s odstraňováním biomasy, případně občasným přepasením (ovce, kozy, případně v menší míře hovězí dobytek).

V současné době připravuje pár místních nadšenců projekt péče, který by se chtěl ucházet o finanční podporu z programu péče o krajinu. Provedený průzkum i zjištěný výčet druhů snad aspoň trochu přispěje k odůvodnění potřebnosti managementového zásahu. Nezbyvá než si přát, aby byla snaha úspěšná a výše popisovaná botanicky zajímavá lokalita nezanikla.

Literatura

- ČELAKOVSKÝ L. (1867–1881): Prodrömus der Flora von Böhmen I–IV. – 955 p., Prag.
- GRULICH V. (2012): Red List of vascular plants of the Czech Republic: 3rd edition. – Preslia 84: 631–645.
- HNĚVKOVSKÝ J. (1898): Květena. In: Hněvkovský J., Politický a školní okres Rokycanský, p. 38–46. – Rokycany. Doplnil F. Maloch.
- KUBÁT K., HROUDA L., CHRTEK J. jun., KAPLAN Z., KIRSCHNER J. et ŠTĚPÁNEK J. [eds.] (2002): Klíč ke květeně České republiky. – 928 p., Academia, Praha.
- MALOCH F. (1913): Květena v Plzeňsku. Soustavný výčet druhů a jejich nalezišť. – 316 p., Plzeň.
- PEŠEK J. et al. (1966): Květena Rokycanska. (Materiál k floristickému výzkumu okresu Rokycany). – KSSPOP, Plzeň.
- SKALICKÝ V. et SLAVÍK B. (1988): Regionálně fytogeografické členění ČSR. – In: Hejný S. & Slavík B. [eds], Květena České socialistické republiky 1. – Academia, Praha.

Mapové podklady

http://mapy.kl-przensky.cz/gis/letecke_snimky/

http://mapy.geology.cz/website/new_tisk/viewer3.htm

<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>

Víme, kde v západních a jihozápadních Čechách roste štětička (*Virga sp. div.*)?

Jaroslava Nesvadbová (ed.)

Tuto otázku si položili botanikové na výroční schůzi Západočeské pobočky ČBS v Plzni 11. února 2012 – odpovědí bylo vyhlášení *Virga strigosa* a *Virga pilosa* rostlinami let 2012–2013.

Při postupném nalézání nových lokalit jsme se ocitli před problémem správné determinace – neexistovala téměř žádná zkušenost. Navíc v herbáři Západočeského muzea v Plzni bylo jen minimum položek a z nich byly revidovány J. Holubem pouze dvě.

Nesnáze typu „o jaký druh štětičky se vlastně jedná“ se objevily i při interpretaci publikovaných lokalit. Až do poloviny 60. let 20. století byly všechny nálezy dnes známých dvou druhů u nás determinovány jako *Virga* (resp. *Dipsacus*, *Dipsacella*, *Cephalaria*) *pilosa*, neboť jiný druh tohoto rodu nebyl v určovacích klíčích udáván. Determinace byla pak považována za jednoznačnou a správnou. A v domnění správné determinace snad ani nebyly rostliny sbírány.

Virga pilosa (L.) Hill – štětička chlupatá, je původním druhem naší květeny a je řazena mezi druhy ohrožené – C3 (PROCHÁZKA 2001b).

Virga strigosa (R. et Sch.) Holub – štětička větší byla J. Holubem popsána v r. 1964 (HOLUB 1964). Dostupný určovací klíč pro oba druhy byl ale poprvé reálně k dispozici až s vydáním pátého dílu Květeny České republiky (SLAVÍK B., CHRTEK J. jun. et TOMŠOVIC P. [eds], 1997) a Klíče ke květeně České republiky (KUBÁT et al., 2002). Výsledkem toho byl fakt, že i po rozlišení na dva druhy byly v dalších pracích, jež se jakkoli dotkly r. *Virga*, často i nezaviněnou chybou přejímány údaje v původním určení, naopak možná snad i „převedeny“ údaje o výskytu *Virga pilosa* na *V. strigosa*. *Virga strigosa* je u nás nepůvodní a invazní druh. Je uváděno, že již v 1. polovině 19. století byl pěstován v pražských botanických zahradách a poprvé byl v Česku nalezen zplanělý v Praze r. 1864, cf. Květena ČR 5 (1. c.), PYŠEK, SÁDLO et MANDÁK (2002).

Popisy obou druhů, celkové rozšíření i rozšíření v ČR, ekologie i cenologie, příp. analýza rizika invaze jsou uvedeny v Květeně ČR 5 (1. c.), v publikaci o nepůvodních druzích fauny a flory České republiky (MLÍKOVSKÝ et STÝBLO, 2006), na <http://botany.cz> a jinde.

Všem, kdož poskytli lokality, případně herbářový materiál, patří velký dík – Š. Altmanová, O. Bílek, J. Bureš, K. Čížek, R. Hlaváček, E. Chvojková, B. Legátová, E. Legátová, J. Nesvadba, J. Nesvadbová, R. Paulič, S. Pecháčková, O. Peksa, L. Pivoňková, L. Plesková, J. Sladký, V. Somol a J. Škrábek sen.

Za ochotu a pomoc v orientování se v této problematice v průběhu sestavování přehledu lokalit děkuji: J. Brabcovi, J. Čihákoví, J. Hadincovi, P. Karlíkovi, M. Lepšimu, J. Michálkovi, P. Mudrovi, R. Pauličovi, P. Pyškovi, A. Skalické a J. Sofronovi.

Přehled lokalit

V přehledu lokalit je respektováno publikované pojmenování taxonu. Lokality jsou řazeny chronologicky a společně bez ohledu na druh. Kromě prvních tří lokalit (1794, po r. 1810 a 1907) jsou pro větší přehlednost lokality od r. 1961 soustředěny do desetiletých období. Poslední „dekáda“ zahrnuje roky 2011–2014.

Je uveden první nález na lokalitě, jeho ověření či případné citování (převzetí) v další práci. Pokud se s odstupem času jeví určení taxonu jako problematičké, je v tomto smyslu učiněna poznámka. Tam, kde byla pořízena a dohledána

herbářová položka, či jde o současné nálezy „znaného“ botanika, je determinace uvedena tučně a podtrženě. Kde položka chybí a lokalita nebyla v současnosti ověřena, příp. je někdy uváděna *V. pilosa*, jindy, z téže lokality, *V. strigosa*, je poznamenána pochybnost o správnosti determinace.

V závorce za obcí je uveden okres, fytochorion a pole, příp. kvadrant středoevropského mapování. U posledních deseti lokalit je uvedeno i katastrální území, číslo parcely a zeměpisné souřadnice.

1794

Překvapením je publikovaná lokalita štětičky „Circa St. Benignam“ (F. W. Schmidt Fl. Boem. inch., cent. tertia, 1794 – ústní sdělení J. Sofron; podle těchto údajů nelze zjistit, o jaký druh se jedná). Jde o lokalitu těsně za hranicí Plzeňského kraje, 6249, z fytochorionu Holoubkovské Podbrdsko – okolí augustiniánského kláštera zvaného Svatá Dobrotivá v Zaječově, cf. Historický dovětek¹.

po roce 1810

Březina (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): zřejmě záměrná výsadba v parku či botanické zahradě, které založil po r. 1810 Caspar Maria Sternberg, cf. Historický dovětek². Výsadbu na Březině přepokládáme především na základě sběru F. Malocha z r. 1907 a poznámky o zplanění (viz dále), i když ve své o sedm let mladší práci z roku 1900 (MALOCH 1900) štětičku mezi „zdivočelými druhy“ neuvádí, cf. Historický dovětek³. Studium publikací C. Sternberga z této doby by však přesáhlo rámec předkládané práce; uvažuje se o něm v dalších letech, při průzkumech současné flóry parku kolem zámku na Březině a srovnání jejího vývoje.

1907

Březina (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): zřejmě druhá známá lokalita v západních Čechách, kde sbíral štětičku před více než 100 lety F. Maloch jako *Dipsacus pilosus* L.: „Zpl. v křoví parku na Březině, 10. 9. 1907“, doklad je uložen v PL, cf. MALOCH (1913: 184). Položku revidoval J. Holub 26. 3. 1974 a přeuralil ji jako *Virga strigosa* (Willd. ex Roemer & Schultes). Na Březině později sbíral štětičku 16. 8. 1936 F. Zikan (doklad v PL, revize a det. J. Holub 26. 3. 1974): „u ohrady zámeckého parku na Březině (sev. strana)“ a J. Vaněček 13. 6. 1954 (sub *Dipsacus sylvestris*, doklad v CB „Rokycansko, Březina, park“). *Dipsacus pilosus* uvádějí o 30 let později z parku na Březině i PEŠEK et al. (1966: 190) s tím, že se odtud šíří podél cest a toků až po Stupno. Výskyt *Virga strigosa* na Březině uvádí i J. Štěpánek et J. Holub in SLAVÍK, CHRTEK et TOMŠOVIC (1997: 529–532). V r. 2013 byl výskyt *V. strigosa* na Březině potvrzen: Březina – ruderalizovaný trávník u cesty před plotem bývalého Šternberského statku 480 m SSV od zámku, cca 500 m n. m., 26. 10. 2013 leg. J. Nesvadbová et J. Nesvadba, PL. Podle ústního sdělení Š. Altmanové (2013) roste *Virga strigosa* i v zámeckém parku.

1908–1960

Ze západních Čech není o výskytu *Virga* sp. znám žádný nový údaj.

1961–1970

Sušice (okres Klatovy, 37a Horní Pootaví, 6747): při severním okraji Sušice u silnice směr Hrádek u Sušice (F. Procházka et J. Vaněček 1961 in PROCHÁZKA 2001a: 60), V. Skalický et J. Sofron 1964 in PROCHÁZKA (2001a: 60: „*Virga strigosa* vytrvává v Sušici pouze na omezených plochách, kam byla původně zavlečena“). Bez konkrétní lokality uvádí *V. strigosa* v Sušici J. Štěpánek et J. Holub in SLAVÍK, CHRTEK et TOMŠOVIC (1997: 529–532) a

PROCHÁZKA et KOVÁŘÍKOVÁ (1999: 23); pravděpodobně jde o lokalitu u silnice směr Hrádek u Sušice. Na stejné lokalitě sbírali štětičku v letech 1999 až 2013 další floristé: M. Král – Sušice, ul. na Hrádecké, 2. 9. 1999 PL sub *Virga pilosa*; E. Legátová – tamtéž, WGS 84: 49°14'31,84" N, 13°31'09,41" E, 480 m n. m., 12. 8. 2013, herb. R. Paulič (sub *Virga pilosa*); J. Nesvadbová a J. Nesvadba – Sušice: severní okraj města, Hrádecká ulice, v krajnici a příkopě proti opuštěné budově bývalé nemocnice, porost několik m², 31. 8. 2013, PL (sub *Virga pilosa*, rev. J. Hadinec). Podle těchto dokladů roste na severním okraji Sušice *Virga pilosa*. Sebral-li někdo ze čtyř botaniků, kteří v roce 1961 nebo 1964 navštívili lokalitu, položku, není známo. V herbáři Západočeského muzea v Plzni ani v herbáři Jihočeského muzea v Českých Budějovicích položka z této lokality není. Rovněž nebyla nalezena v herbáři Univerzity Karlovy, kam ale zatím, podle sdělení kurátora sbírky J. Hadince, nebyl dosud vřazen celý, postupně zpracovávaný herbář V. Skalického. V terénním notesu V. Skalického ze sušického floristického kurzu r. 1964, dohledaného paní dr. A. Skalickou a J. Hadincem v době psaní této zprávy, je zapsaná *Dipsacella pilosa*. Tento padesát let starý zápis koresponduje se současnými nálezy *Virga pilosa*.

Stupno (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): not J. Sofron 15. 10. 1963 [SOFRON 1972 sub *Cephalaria pilosa* (L.) Gren.]. Podle ústního sdělení šlo o lokalitu u hřbitova v obci, kde je dnes vitální porost *Virga strigosa*.

Plzeň-Bory (31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246): sev. okraj borské skládky, kde se *Virga pilosa* udržuje již pátou sezonu v několika jedincích v lemu směsných porostů *Agropyron repens-Aegopodietum podagrariae* a *Tanacetum-Artemisietum* (PYŠEK 1973: 1). Tuto lokalitu uvádí dále PYŠEK (1978: 249), PYŠEK (1983: 12), PYŠEK A. et PYŠEK P. (1988: 19). Přebírají ji i SOFRON et NESVADBOVÁ (1997: 149) s tím, že jedinou lokalitou *Virga pilosa* v Plzni je severní okraj borské skládky při Klatovské silnici, kde byl druh nalezen při exkurzi Západočeské pobočky ČSBS 14. 6. 1969 a potvrzen na exkurzi studentů Pedagogické fakulty 5. 10. 1994, det. Z. Třeštíková. CHOCHOLOUŠKOVÁ et PYŠEK (2002: 29) uvádějí v Plzni v šedesátých letech *Virga pilosa* jako vzácnou (s jedinou lokalitou), stejně tak i v devadesátých letech (dvě lokality), přičemž však z devadesátých let žádné konkrétní lokality neuvádějí. V Květeně ČR 5 (SLAVÍK, CHRTEK et TOMŠOVIC 1997: 529–532) je z lokality Plzeň-Bory uvedena *Virga strigosa*. Podle webových stránek katedry biologie ŽČU 28. 2. 2013 – http://www.kbi.zcu.cz/OB/studium/syna/syna_03.htm – se v Plzni vyskytuje *Virga strigosa* na čtyřech místech – velké porosty v Křimicích s druhy *Urtica dioica*, *Artemisia vulgaris*, *Cirsium arvense* a *Cirsium vulgare*, v Doubravce – dva malé porosty v blízkosti řeky, a na Borech – v borských serpentínách na okraji parku. Pozn.: Prostor bývalých borských serpentín (Klatovská třída mezi Borskou věznicí a řekou Radbuza) byl od posledního nálezu štětičky v roce 1994 totálně stavebně přeměněn; serpentiny silnice byly srovnány, vznikla nová rychlostní komunikace E53, na levém břehu Radbuzy pod čelem vodní nádrže České údolí vznikla jízdná koní... Území bylo prozkoumáno 1. 11. 2013 (J. Nesvadbová et A. Čížková) s negativním výsledkem. Při absenci herbářového dokladu nelze jednoznačně posoudit, který druh v Plzni-Borech v letech 1969 až 1994 roste.

1971–1980

Ze západních Čech není o výskytu *Virga* sp. znám žádný nový údaj.

1981–1990

Klatovy (31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6645b): botanická zahrada Střední zemědělské školy, kde od r. 1985 pěstoval V. Čejka štetičku ze semen, sbíraných v Plzni-Lochtíně M. Králem (ČÍŽEK 1998: 4 sub *Virga pilosa*). Z publikovaného znění není ale patrné, zda semena byla odebrána na Lochtíně v Manětínské ulici, kde byla od r. 1998 pozorována *V. strigosa*, či na jiné, nám neznámé lokalitě? Podle sdělení K. Čížka už v r. 2007 v botanické zahradě v Klatovech žádný exemplář r. *Virga* nerostl. **Chybí herbářový doklad, není jednoznačné, o jaký druh se jedná.**

Chříč (okres Plzeň-sever, Křivoklátsko, 6047): u hřbitova v obci **Virga strigosa**, 375 m n. m., druhá polovina devadesátých let, not. L. Plesková a V. Somol (cf. KOLBEK, MLADÝ, PETŘÍČEK et al., 1999: 288); trvání lokality aktuálně potvrzeno 20. 11. 2013, not V. Somol: prostor hřbitovní skládky na vých. straně hřbitova, přizemní růžice, více než 10 kusů (do 20), pokoseno.

1991–2000

Nejdek (okres Karlovy Vary, 85 Krušné hory, 5642c), v podniku na zpracování vlny (Vlnap) štetřkový okraj plochy v závodě, 550 m n. m., exkurze minikurzu ČSBS 14. 7. 1994 – A. Pyšek in MICHÁLEK J., ed. (2003, str. 17 et 40, lok. 71), sub *Virga pilosa*. Položku z této lokality tehdy pořídil R. Hlaváček (HOMP) a v r. 2013 ji přeaurčil jako **V. strigosa**.

Chomle (okres Rokycany, 32 Křivoklátsko, 6147): při silnici do Radnic, přímo u tabule, uvádějící jméno obce Chomle (HADÁČ 1994: 2 sub *Virga pilosa*, cf. J. Štěpánek et J. Holub in SLAVÍK, CHRTEK et TOMŠOVIC 1997: 529–532). Lokalita ověřena J. Nesvadbovou et J. Nesvadbou, leg. 21. 10. 2013 – jde o **Virga strigosa**, která se šíří od tabule se jménem obce (ve směru na Radnice) směrem do obce v ruderálních porostech nad údolím Chomelského potoka, dále pak pod hřbitovní zdí kostela sv. Markéty JZ od vchodu do hřbitova a SV od vchodu do hřbitova v křovinách u cesty, cca 460 m n. m.

Plzeň-Doubravka (31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246): Zábělská ulice, u zatáčky do Újezdu po levé straně, porost asi 15 exemplářů **Virga strigosa**, 5. 5. 1996 (CHOCHOLOUŠKOVÁ et PYŠEK 2002: 42); lokalita ověřena 1. 8. 2013, not. J. Nesvadbová (Plzeň-Doubravka: u silnice do Újezdu 720 m JJZ od vrcholu Chlumu – kóta 416, 330 m n. m.).

Klatovy (31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6545d): neřízená skládka při asfaltové polní cestě 2 km SV od náměstí v místě bývalého rybníka Hřešil, tři suché rostliny *Virga strigosa*, not. K. Čížek 10. 11. 1996 in ČÍŽEK (1998: 4). Autor dále uvádí, že o rok později (1997) zde štetička nebyla nalezena. Ale 11. 3. 2013 zde bylo, podle ústního sdělení K. Čížka, nalezeno 10 rostlin **Virga strigosa**.

Čilá (okres Rokycany, 32 Křivoklátsko, 6048): **Virga pilosa** – J. Štěpánek et J. Holub in SLAVÍK, CHRTEK et TOMŠOVIC (1997: 529–532). Do téhož pole (6048) mapují *V. pilosa* i KOLBEK, MLADÝ, PETŘÍČEK et al. (1999: 287).

CHKO Křivoklátsko: pole 6047 (cf. Chříč, not. Plesková et Somol, druhá polovina devadesátých let), 6048 a 6148 **Virga strigosa** (KOLBEK, MLADÝ, PETŘÍČEK et al., 1999: 288).

Planá (okres Tachov, 27 Tachovská brázda, 6142): v Květeně ČR 5 (J. Štěpánek et J. Holub in SLAVÍK, CHRTEK et TOMŠOVIC 1997: 529–531) je u *Virga pilosa* v Plané poznámka „nutno ověřit“. Lokalita nebyla v současnosti nalezena a **není známo, že by byla někde**

v jiném prameni publikována, ani není povědomí o herbářovém dokladu.

Plzeň-Doubravka (31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246): Rokycanská ulice: pod mostem přes Úslavu vpravo, směrem k Letné, 8 rostlin **Virga strigosa**, 13. 6. 1998 (CHOCHOLOUŠKOVÁ et PYŠEK 2002: 42). Lokalita ověřena 29. 10. 2013, leg. J. Nesvadbová a J. Nesvadba, PL.

Dobrá na Šumavě (okres Prachatice, 88g Šumava-Hornovltavská kotlina, 7047b): asi 150 m ZSZ od železniční zastávky porost **Virga strigosa** na ploše okolo 2 m², cca 740 m n. m., leg. A. Pavlíčko 1998, det. F. Procházka (PROCHÁZKA et KOVÁŘÍKOVÁ 1999: 63).

Plzeň-Bolevec (31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246): Manětínská ul. u čp. 77, v okrasném trávníku s jehličnany leg. J. Nesvadbová 6. 8. 1999 et 26. 6. 2003 (druh zde pozorován již r. 1998), PL – chybně sub *Virga pilosa* (cf. NESVADBOVÁ et SOFRON 2003: 102); trvání výskytu **V. strigosa** v r. 2012 potvrdil J. Škrábek sen.

2001–2010

Rokycany (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6247): na plošině nad Rokycanskou stráni u hřbitova, 1 exemplář *Virga* sp., 11. 7. 2003, exkurze floristického kurzu ČBS, vedli P. Karlík a R. Hlaváček. Nález nebyl pro nevyřešenou determinaci ve výsledcích kurzu publikován (cf. CHVOJKOVÁ, PIVOŇKOVÁ, SLADKÝ, NESVADBOVÁ et SOFRON 2012). Podle dodatečné determinace dokladu, sbíraného na uvedené exkurzi R. Hlaváčkem a deponovaného v HOMP (Rokycany, pás lesa podél S okraje města, v lemu cesty lesem poblíž V hranice CHÚ Rokycanská stráň, 360–370 m n. m., det. R. Hlaváček 2009), jde o **V. strigosa**.

Nalžovské Hory (okres Klatovy, 34 Plánický hřeben, 6647): při SV okraji Červeného rybníka u Červeného mlýna, cca 470 m n. m., leg. J. Bureš 18. 4. 2005 PL sub **Virga strigosa**.

Druztová (okres Plzeň-sever, 32 Křivoklátsko, 6246): travnatý příkop u hřiště v obci, leg. J. Nesvadbová 26. 7. 2007, **V. strigosa**, PL.

Manětín (okres Plzeň-sever, 28e Žlutická pahorkatina, 6045): intravilán obce, pravý břeh Manětínského potoka u zídky hřbitova pod kostelem sv. Barbory, 430 m n. m., cca 10–15 exemplářů **V. strigosa**, leg. J. Sladký srpen 2012, PL. Pozn.: Lokalita byla J. Sladkým poprvé zaznamenána již 12. 9. 2007.

Radomyšl (okres Strakonice, 37f Strakonické vápence, 6649d): u železniční trati u přejezdu silnice přes trať V od dvora Kaletice, 435 m n. m., 49°18'25,3" N, 13°55'24,7" E, **Virga strigosa** hojně; not. R. Paulič 2007–2011; před rokem 2006 zde nebyl druh zaznamenán.

Strakonice (okres Strakonice, 37e Volyňské Předšumaví, 6749a): velké rumiště v severozáp. části pískovny v lese Hůl 2 km JZ od města, 410 m n. m., 49°14'59,7" N, 13°52'35,1" E, **Virga strigosa** hojně; leg. R. Paulič 2009, CB. Na rumišti rostla společně s druhy *Atriplex hastata*, *A. sagittata*, *Ballota nigra*, *Bromus carinatus*, *Descurainia sophia*, *Dipsacus fullonum*, *Eragrostis minor*, *Erigeron annuus*, *Lactuca serriola*, *Lepidium ruderales*, *Solidago canadensis*, *Tanacetum vulgare* aj. Pozn.: Pět lokalit *Virga strigosa* z Volyňského Předšumaví (Strakonice, Volyň, Bušanovice), Strakonických vápenců (Radomyšl) a Budějovické pánve (Čakov) uvádí R. Paulič a P. Koutecký in HADINEC et LUSTYK (2009: 316).

Plzeň-Doubravka (31a Plzeňská pahorkatina vlastní/32 Křivoklátsko, 6246): u kostela sv. Jiří pod zdí hřbitova u řeky, not. et photo S. Pecháčková 29. 4. 2010, sub *Virga* sp. Lokalita ověřena 29. 10. 2013: velká populace **Virga strigosa** roste při severním okraji hřbitovní zdi a

- u „hřbitovního“ domku užívaného v současnosti skauty, kteří štětičku částečně likvidují vysekáváním (a odkládají do kontejneru před hřbitovem), dále na skalnatém svahu nad Berounkou pod západní zdi hřbitova – zde pouze jednotlivé exempláře, leg. J. Nesvadbová a J. Nesvadba, PL.
- Třebohostice (okres Strakonice, 36a Blatensko, 6649c): u silnice na hrázi Třebohostického rybníka JV od obce, 472 m n. m., 49°19'39,3" N, 13°52'03,3" E, *V. strigosa* řídice; not. R. Paulič 2010. V roce 2008 zde *V. strigosa* ještě nerostla.
- Slaník (okres Strakonice, 37e Volyňské Předšumaví, 6749b): houštiny na levém břehu Otavy při JV okraji obce, 384 m n. m., 49°16'01,9" N, 13°57'16,7" E, *Virga strigosa* roztroušeně; not. R. Paulič 2010.
- 2011–2014**
- Březina (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): na polní cestě značené červenou turistickou značkou severně od zámku a v lese cca 1 km SV od zámku velká populace *Virga strigosa* na cestě značené zelenou turistickou značkou, 490 m n. m., not. J. Nesvadbová et A. Paidarová 19. 6. 2011. Pozn.: Do lesa byla zavlečena s názovem vybouraného rumu (zřejmě z okolí nedalekého zámeckého areálu či statku) ke zpevnění lesní cesty, cf. J. Nesvadbová in PECHÁČKOVÁ ed. (2012: 20).
- Stupno (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): v okolí Šternberské kaple i jinde na místním hřbitově a na svahu přilehlého parkoviště, 370 m n. m., *Virga strigosa* velice hojně, leg. J. Nesvadbová 6. 7. 2011, PL; cf. J. Nesvadbová in PECHÁČKOVÁ, ed. (2012: 20).
- Plzeň-Bolevec (31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246): u silnice mezi Třebošenským rybníkem a odbočkou ke Kamennému rybníku, 320 m n. m., *Virga strigosa*, not. S. Pecháčková 2011; r. 2013 pozorován a fotografován L. Pivoňkovou („pěšky od konečné tramvaje č. 1 a u chodníku, cca 50–100 m před hospodou v porostu křídlatky japonské několik exemplářů“), na téže lokalitě not. S. Pecháčková září 2013, not. J. Nesvadbová 30. 12. 2013.
- Starov u Volyně (okres Strakonice, 37d Čkyňské vápence, 6849a): na obnažené zemině u silnice ve vsi, 600 m n. m., 49°09'12,7" N, 13°50'52,8" E, *Virga strigosa* vzácně; not. R. Paulič 2011.
- Přední Zborovice (okres Strakonice, 37e Volyňské Předšumaví, 6749c): na levém břehu řeky Volyňky JJZ od obce, 414 m n. m., 49°13'01,4" N, 13°53'07,2" E, 20 rostlin *Virga strigosa*, spolu se *Solidago canadensis*, *Oenothera* sp.; not. R. Paulič 2012. V letech 2004–2005 zde druh s jistotou nebyl nalezen.
- Radošovice (okres Strakonice, 37e Volyňské Předšumaví, 6749c): rumiště u zbořené stodoly v centru obce, 410 m n. m., 49°14'02,9" N, 13°53'53,4" E, několik rostlin *Virga strigosa*; not. R. Paulič 2012.
- Sušice (okres Klatovy, 37a Horní Pootaví, 6747): příkop silnice v ulici Volšovská při JJZ okraji města *Virga strigosa*, 477 m n. m., WGS 84: 49°13'13,73" N; 13°30'31,06" E, not. et photo E. et B. Legátová 6. 8. 2012, leg. E. Legátová 12. 8. 2013, herb. R. Paulič.
- Plzeň-Lochotín (31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246): ulice Růženy Svobodové, r. 2012 – sdělení v návštěvní knize k výstavě 50 let Západočeské pobočky ČBS v mázhauzu plzeňské radnice v říjnu 2012, kde byl vystaven suchý exemplář *Virga strigosa*, že „na zahradě v ulici Růženy Svobodové se objevil tento plevel“.
- Všenice: (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): mokřad u brodu na sev. okraji obce a niva v okolí požární nádrže, not. O. Bílek 21. 7. 2012 sub *Virga strigosa* in BÍLEK et NESVADBOVÁ (2013).
- Plzeň-Letná (31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246): Jateční ulice u křižovatky s Těšínskou při okraji areálu benzinové pumpy Benziny, 49°49'57,574" N, 13°24'11,568" E, *Virga strigosa*, not. E. Chvojková, 13. 10. 2012. V listopadu 2013 nebyla štětička na lokalitě nalezena, přičemž zdejší ruderalní porosty nebyly posekané.
- Stupno (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): niva Korečnického potoka u turistické cesty cca 50 m nad lávkou přes potok; min. 10 ex. *Virga strigosa*, not. O. Bílek 31. 7. 2013.
- Stupno (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): v podrostu mokřadních vrbín nad zaústěním Korečnického potoka do Korečnického rybníka, desítky ex. *Virga strigosa*, not. O. Bílek 31. 7. 2013.
- Stupno (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): v břehových porostech podél obou břehů Korečnického potoka mezi čistírnou odpadních vod a domy na levém břehu, min. 20 ex. *Virga strigosa*, not. O. Bílek 31. 7. 2013.
- Stupno (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): *Virga strigosa* hojně po obou stranách silnice II/233, zejména pod náspem u vyústění cesty z opuštěného zemědělského areálu, not. O. Bílek 20. 7. 2013.
- Stupno (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): 1 ex. *Virga strigosa* na rumištní ploše za cihlovou ohradou soukromé zahrady domu, not. O. Bílek 20. 7. 2013.
- Plzeň-Doubravka (31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246): Ústřední hřbitov, cca 150 m SSZ od kaple sv. Václava, několik rostlin *Virga strigosa* na jednom z hrobů, leg. J. Sladký srpen 2013, PL.
- Plzeň-Radčice (31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6245): *Virga sp.*, 715 m ZSZ od Sylvánského vrchu, okraj nedávno upravované lesní cesty poblíž potoka, 49°46'17,656" N, 13°20'4,966" E, not. S. Pecháčková et O. Peksa 2013. Pozn.: Pouze loňské rostliny, drobné strbouly i nažky připomínají spíše *Virga pilosa*, ale v tomto stavu druh nelze určit.
- Vlčí (okres Plzeň-jih, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6446): *Virga strigosa* při cestě na konci vsi cca 460 m JZ od kostela, 450 m n. m., 49°30'00" N, 13°21'16,144" E, not. L. Pivoňková 11. 8. 2013, PL.
- Horní Břiza (okres Plzeň-sever, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6146): ruderalní porosty s *Virga strigosa* v krajnici i za příkopem silnice při východním okraji obce hned u tabule s názvem obce, cca 500 m V od železniční zastávky Horní Břiza-zastávka, cca 5 rostlin, 400 m n. m., not. E. Legátová 23. 11. 2013, leg. J. Nesvadbová 23. 11. 2013, PL.
- Přivětice (lok. A, viz obr. 4) (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): k. ú. Přivětice, p. č. 787, při západní straně lesní cesty ve stoupání (červená turistická značka) *Virga strigosa* hojně, při východní straně severněji 2 ex., 49°49'28,882" N, 13°36'30,263" E, not. J. Čihák 7. 12. 2013.
- Březina (lok. B) (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): k. ú. Březina u Rokycan, p. č. 634/1, 634/2, rumiště vzniklé při stavbě polní cesty Březina-Bezděkov v 80. letech 20. stol. *Virga strigosa* hojně, k východu (pruh s odumírajícími ovocnými stromy mezi okrajem lesa a polem) postupně mizí, 49°49'23,585" N, 13°36'31,416" E, not. J. Čihák 7. 12. 2013.
- Březina (lok. C) (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): k. ú. Březina u Rokycan, p. č. 848/1, cesta podél lesa (zelená turistická značka), rumiště pod vrbami u východního cípu starého sadu patřícího k bývalému prasečáku, asi 10 ex. *Virga strigosa*, i na p. č. 896, sousední východní cíp starého sadu, 49°49'14,522" N, 13°36'42,486" E, not. J. Čihák 7. 12. 2013.

Obr. 4. Mapa okolí Březiny: lokality A, B, J, C, možná i I zřejmě souvisí se stavbou polní cesty Březina–Bezděkov v 80. letech 20. stol. a zavážením úvozů a zpevňováním cest. Ostatní asi představují přirozené šíření podél vodotečí. Před rokem 1863 bylo údolí volné, nepřerušené vysokým náspem lokálky (provoz zahájen 1. dubna). 7. 12. 2013 J. Čihák.

Březina (lok. D) (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): k. ú. Březina u Rokycan, p. č. 688/21, severovýchodně od cesty (zelená turistická značka) 2 ex. *Virga strigosa*, 49°49'3,683" N, 13°35'30,730" E, not. J. Čihák 7. 12. 2013.

Březina (lok. E) (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): k. ú. Březina u Rokycan, p. č. 834/1, jihozápadní okraj cesty od Březiny, 2 ex. *Virga strigosa*. Dále směrem na Březinu asi 20 m od rozcestí 2–3 ex., 49°49'3,143" N, 13°35'28,944" E, not. J. Čihák 7. 12. 2013.

Březina (lok. I) (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): k. ú. Březina u Rokycan, p. č. 843/2, v pruhu mezi polem a smrkovým remízem se starou třeshňovou alejí (pruh je trasou původní silnice před zřízením dnešního vysokého náspu silnice č. 232), asi 100 ex. *Virga strigosa*, vyznívají jednotlivě do stran, 49°49'13,655" N, 13°36'2,672" E not. J. Čihák 7. 12. 2013.

Březina (lok. J) (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): k. ú. Březina u Rokycan, p. č. 847/1, polní cesta z Březiny k Bezděkovu (červená turistická značka), při východní straně asi 50 m jižně od rozcestí k Bezděkovu 10 ex. *Virga strigosa*, při západní straně asi 10 m jižně od rozcestí k Bezděkovu 10 ex., na sousedním p. č. 870/3 u mysliveckého posedu 10 ex., 49°49'20,835" N, 13°36'28,892" E, not. J. Čihák 7. 12. 2013.

Břasy (lok. F) (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): k. ú. Stupno, p. č. 844, severní neobdělávaný okraj u levého břehu potoka asi 15 m východně od ohniště, proti skalnímu výchozu, 10 ex. *Virga strigosa*, 49°49'4,424" N, 13°35'6,487" E, not. J. Čihák 7. 12. 2013.

Bezděkov (lok. G) (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): k. ú. Bezděkov u Radnic, p. č. 452, ladem ležící svah od pole k pravému břehu potoka, v severozápadní části blíže železniční trati pod mysliveckým posedem (křeslem) *Virga strigosa* hojně, k východu (u skupiny škumpy na rozhraní s polem, dole u potoka pámelník a myslivecké jesle) mizí, 49°49'6,334" N, 13°35'3,828" E, not. J. Čihák 7. 12. 2013.

Bezděkov (lok. H) (okres Rokycany, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147): k. ú. Bezděkov u Radnic, p. č. 834/2, polní cesta (zelená turistická značka), u vyústění rokle od Bezděkova, u jižní strany cesty 5 ex., u severní strany 2 ex. *Virga strigosa*, 49°49'5,694" N, 13°35'25,667" E, not. J. Čihák 7. 12. 2013.

Chanovice (okres Klatovy, 36b Blatensko, 6548): u zdi hřbitova 330 m SV od kóty 609 (Chlum), SZ od obce

u silnice na Novou Ves, jedna statná rostlina *Virga strigosa* a jedna rostlina malá, mimo hřbitov, za zdí, která je naproti hlavnímu vchodu do hřbitova, 570 m n. m., not et foto E. Legátová 22. 1. 2014.

Historický dovětek

¹⁾ „Circa St. Benignam“ – jedná se o okolí augustiniánského kláštera Zvěstování Panny Marie v Zaječově, někdy též Panny Marie (Zvěstování Páně) a sv. Benigny, případně Svaté Dobrotivé. Klášter nebyl za vlády Josefa II. zrušen a augustiniáni zde působili až do r. 1950, cf. http://cs.wikipedia.org/wiki/Kl%C3%A1%C5%A1ter_Zaje%C4%8Dov – 7. 12. 2013; http://www.geocaching.com/geocache/GC2KNN_V_augustiniansky-klaster-svata-dobrotiva-zajecov?guid=41c0b425-764c-4344-9301-b4599af1f28a – 7. 12. 2013.

²⁾ 1. října 1810 Caspar Maria Sternberg trvale přesídlil na Březinu do Čech (MAJER 1997: 55). Zámek, který začal stavět jeho bratr Jáchym, nechal dostavět podle vlastních představ a umístil sem svou řezenskou knihovnu, mineralogické sbírky a herbáře. „V sousedství zámku založil botanickou zahradu a vystavěl několik skleníků pro pěstování cizokrajných rostlin“ (MAJER 1988: 23). Součástí jeho botanické činnosti bylo založení anglického parku a rozsáhlé obory při zámku. V květnu 1814 odjel C. M. Sternberg do Vídně. Po jeho návratu na Březinu přijeli v říjnu 1814 z Řezna zahradník Illing a z Prahy proslulý lobkovický zahradník Václav Skalník (1776–1861), aby byli hraběti radou nápomocni při budování zahrady a parku. Přijel sem i D. H. Hoppe, a tak se na Březině shromáždili čtyři členové bavorské, tehdy už královské „Botanické společnosti“ v Řezně (HAUBELT 1988).

³⁾ MALOCH 1900: 196 – „Chceme nyní pozornost věnovati květinám v parku zdivočelým. Vyšly z módy. Jsou pozůstatkem botanické zahrady hraběte Kašpara. Rozsévají a rozšiřují se v parku beze vší péče zahradníkovy.“ Na str. 256 uvádí pak MALOCH (l.c.): „Uzavírajíce exkursi na Březině, zapisujeme z ní do poznámek jména těchto rostlin úplně tu zdivočelých: *Campanula latifolia* L., *Telekia cordifolia* DC., *Tanacetum macrophyllum* Schultz., *Diervilla lutea* Pursh, *Linaria cymbalaria* Mill., *Digitalis purpurea* L., *Lysimachia punctata* L., *Laelia orientalis* Desv., *Impatiens parviflora* DC., *Geranium pyrenaicum* L., *Heracleum persicum* Desf., *Rosa repens* Scop., *Rosa lucida* Ehrh., *Spiraea salicifolia* L., *S. opulifolia* L., *S. ulmifolia* Scop. a těchto polozdivočelých: *Narcissus poeticus* L., *Solidago lithospermifolia* Willd., *Veronica longifolia* L., *Epimedium alpinum* L. a *Tellima grandiflora* Lindl.“

Shrnutí

- 1) Byly pořízeny, příp. dohledány herbářové položky z některých dříve publikovaných lokalit, a byly tak upřesněny, resp. opraveny publikované údaje (Nejdek, Chomle, Sušice, Rokycany).
- 2) V článku jsou zveřejněny dosud nepublikované lokality z herbáře PL (Nalžovské Hory, Manětín, Druztová), z herbáře CB (Březina) a herbáře Radima Pauliče (Strakonicko).
- 3) Byly nalezeny nové lokality v Plzni (Doubravka, Radčice, Bolevec), v širším okolí Březiny i Stupna, ve Vlčí na jižním Plzeňsku a Horní Břízy na severním Plzeňsku.
- 4) *Virga pilosa* byla v současné době ověřena a dokladována pouze na jediné lokalitě ve fytochorionu Horní Pootaví v poli 6747 (Sušice, nadmořská výška 480 m). Výskyt v poli 6142 (Planá, fytochorion 27 Tachovská brázda) byl zpochybněn již při zveřejnění; podrobnosti o výskytu *Virga pilosa* v poli 6048 (Čilá, Krivoklátsko) nejsou známy.

- 5) *V. strigosa* je uváděna z fytochorionů: 28e Žlutická pahorkatina, 31a Plzeňská pahorkatina vlastní, 32 Krivoklátsko, 36a Blatensko, 37a Horní Pootaví, 37d Čkyňské vápence, 37e Volyňské Předšumaví, 37f Strakonické vápence, 85 Krušné hory, 88g Hornovltavská kotlina.
- 6) *V. strigosa* byla až dosud v Plzeňském kraji nalezena ve 12 polích středoevropského mapování: 6045, 6047, 6048, 6147, 6148, 6246, 6247, 6446, 6545, 6645, 6647, 6747; z kontaktního okresu Strakonice (Jihočeský kraj) jsou uvedeny lokality ze čtyř polí: 6548, 6649, 6749, 6849. V kraji Karlovarském je až dosud známa (publikována i doložena) jediná lokalita v poli 5642 (Nejdek na Karlovarsku). Z Ašska, Slavkovského lesa, okolí Františkových Lázní a Soosu nebyl druh *J. Brabecem* zaznamenán (písemné sdělení 2013). Ze Středočeského kraje z kontaktního okresu Beroun je uveden historický výskyt v poli 6249. Celkem je v textu uveden výskyt v 17 polích středoevropského mapování.
- 7) Nejvyššími lokalitami *V. strigosa* v západních a jihozápadních Čechách jsou: Dobrá na Šumavě (740 m n. m.), Starov u Volyně (600 m n. m.) a Nejdek (550 m n. m.).
- 8) V případě lokality u Zaječova „Circa St. Benignam“ (F. W. Schmidt Fl. Boem. inch., cent. tertia, 1794 – ústní sdělení J. Sofron jde zřejmě o jeden z nejstarších údajů o výskytu štetičky (*Virga* sp. div.) nejen v západních, resp. ve středních Čechách, ale i v českých zemích vůbec.

Literatura

- BÍLEK O. et NESVADBOVÁ J. (2013): Exkurze dolní části Korečnického potoka a shrnutí znalostí o území. – Calluna, Plzeň, 18/1: 2–5.
- ČÍŽEK K. (1998): Udrží se pět nově zjištěných druhů zplněných rostlin v Klatovské kotlině? – Calluna, Plzeň, 3: 4.
- HADAČ E. (1994): Několik doplňků ke Květeně Rokycanska. – Zprav. Západočes. Poboč. ČBS, Plzeň, 32 (3): 2–3.
- HADINEC J. et LUSTYK P. (2009): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. VIII. – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 44:185–319.
- HAUBELT J. (1988): Kašpar M. hrabě Šternberk, přírodovědec a geolog. – 85 str., Ústřední ústav geologický, Praha.
- HOLUB J. (1964): Combinationes nomenclatoricae novae 1–10. – Preslia, Praha, 36: 251–255.
- CHOCHOLOUŠKOVÁ Z. et PYŠEK A. (2002): Změny ruderální flory Plzně během posledních 35 let. – Erica, Plzeň, 10: 17–44.
- CHVOJKOVÁ E., PIVOŇKOVÁ L., SLADKÝ J., NESVADBOVÁ J., SOFRON J. [eds] (2012): Floristický kurz v Rokycanech 6.–11. července 2013. – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha 47, Příl. 2012/1: 103–164.
- KOLBEK J., MLADÝ F., PETŘÍČEK V. et al. (1999): Květena Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Krivoklátsko. 1. Mapy rozšíření cévnatých rostlin. – 300 p., AOPK ČR a Botanický ústav AV ČR, Praha.
- MAJER J. (1988): Kašpar Šternberk a jeho doba. – 83 p. a 15 obr., Symposium Hornická Příbram ve vědě a technice, Příbram.
- MAJER J. (1997): Kašpar Šternberk. – 227 p., Academia, Praha.
- MALOCH F. (1913): Květena v Plzeňsku. I. – 316 p., Plzeň.
- MALOCH F. (1900): Okolí zámku na Březině u Radnice ve vzhledě botanickém. Se zvláštním zřetelem ku rostlinám zdivočelým. (Povševno památce nesmrtelného učence Kašpara hraběte ze Šternberků.). – Vesmír, Praha, 26: 171–172, 196–198, 222–224 et 255–258.
- MLÍKOVSKÝ J. et STÝBLO P. [eds] (2006): Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky. – 496 p., Praha, ČSOP.

- MICHÁLEK J. [ed.] (2003): Výsledky floristického kurzu České botanické společnosti v Nejdku (12.–16. 7. 1994). – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, append. 2003/2: 7–41.
- NESVADBOVÁ J. et SOFRON J. (2003): Druhý doplněk k flóre města Plzně. – Erica, Plzeň, 11: 89–103.
- PECHÁČKOVÁ S. [ed.] (2012): Zajímavé floristické nálezy. – Calluna, Plzeň, 17/1: 19–20.
- PEŠEK J. et al. (1966): Květena Rokycanska. – 190 p., KSSPPOP Plzeň.
- PROCHÁZKA F. (2001a): Květena Svatoboru u Sušice (Horní Pootaví). – Erica, Plzeň, 9: 55–68.
- PROCHÁZKA F. [ed.] (2001b): Černý a červený seznam rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda, Praha, 18: 1–146.
- PROCHÁZKA F. et KOVÁŘÍKOVÁ J. (1999): Významnější nové nálezy v květeně české Šumavy a nejvyšších poloh Předšumaví. – Erica, Plzeň, 8: 23–74.
- PYŠEK A. (1973): Vzácnější druhy plzeňských ruderálních stanovišť v sezoně 1973. – Zprav. Západočes. Poboč. Čs. Bot. Společ., Plzeň, 2/1973: 1–2.
- PYŠEK A. (1978): Ruderální vegetace Velké Plzně. – 266 p., 48 photo, ms. (Kand. dis. Pr. v AV ČR, depon. in Botanický ústav Průhonice).
- PYŠEK A. (1983): Změny v květeně Plzeňska za posledních sto let. – Zprav. Západočes. Poboč. Čs. Bot. Společ., Plzeň, 2/1973: 1–2.
- PYŠEK A. et PYŠEK P. (1988): Ruderální flora Plzně. – Sborn. Západočes. Muz., Plzeň, Přír., 68: 1–34.
- PYŠEK P., SÁDLO J. et MANDÁK B. (2002): Catalogue of alien plants of the Czech Republic. Katalog zavlečených druhů flóry České republiky. – Preslia, Praha, 74: 97–186.
- SLAVÍK B., CHRTEK J. jun. et TOMŠOVIC P. [eds] (1997): Květena České republiky. Vol. 5. – 568 p., 126 tab., 38 map., 1 foto, Academia, Praha.
- SOFRON J. (1972): Rostliny sloužící za potravu stehlíkům. – Zprav. Západočes. Poboč. Čs. Bot. Společ., Plzeň, 1972/1: 4.
- SOFRON J. et NESVADBOVÁ J. [ed.] (1997): Flóra a vegetace města Plzně. – Plzeň, 200 p.
http://www.kbi.zcu.cz/OB/studium/syna/syna_03.htm

Věnováno doc. RNDr. Antonínu Pyškoví u příležitosti jeho nedožitých 85 let.

Příspěvek k poznání klimaxových smrčín a dalších rostlinných společenstev na severních svazích Klínovce

Eva Chvojková a Jaromír Sofron

Během zpracování biologického průzkumu pro plánované rozšíření Skiareálu Klínovec jsme v dnech 8.–9. července 2013 pořídili následující fytoocenologické snímky klimaxových smrčín, které dokumentují vegetaci na severních svazích Klínovce. Snímkovali jsme v linii od Hraničního potoka (Polava) (890 m n. m.) na vrchol Klínovce (1244 m n. m.). Příležitostně jsme snímkovali i další společenstva. Byla zvolena standardní velikost snímků – 400 m² (20 × 20 m) pro lesní vegetaci, 25 m² (5 × 5 m) pro luční a prameništní vegetaci. K vyjádření pokryvnosti byla použita Braun-Blanquetova stupnice (r, +, 1, 2, 3, 4, 5, viz MORAVEC 1994).

Zkoumané území spadá do dvou polí středoevropského mapování: do 5543 patří úpatí svahu a do 5643 horní a střední část svahu.

Syntaxonomickou problematikou klimaxových smrčín na Klínovci a v nejbližším okolí se zabývali SOFRON (1981) a JIRÁSEK (1996). V nomenklatuře jsme se drželi publikace HUSOVÁ et al. (2002). Nomenklatura idiotaxonů je uváděna dle Klíče ke květeně České republiky (KUBÁT et al. 2002).

Svahy Klínovce, které byly podrobeny průzkumu, lze popsat jako téměř souvisle zalesněné území, s ojediněle zachovalými horskými smrčínami. Od nižších poloh v údolí Polavy navazují olšiny na výše položené horské (klimaxové) smrčiny (as. *Calamagrostio villosae-Piceetum*) a papratkové smrčiny (*Athyrio alpestris-Piceetum*).

Klínovec je jedinečný právě velkoplošným výskytem horských a papratkových smrčín, v rámci Krušných hor nejrozsaáhlejším a nejzachovalejším. Zdejší horské smrčiny jsou sice nesporně antropického původu, nicméně v polohách původních smrkových lesů, takže je lze klasifikovat jako přirozené porosty; vertikální amplituda původních klimaxových smrčín se na této lokalitě pohybuje v rozmezí nadmořských výšek (940)–1000–1240 m (SOFRON 1981: 21–24). V současné době je však lesní porost na kopci silně fragmentován sjezdovkami a lanovými drahami.

V území se maloplošně nacházejí další přírodní cenózy, drobná svahová prameniště, vysokobylinné lemy, vlhké pcháčové louky. V nivě Hraničního potoka se nacházejí olšiny.

Smrčiny

Na severním svahu Klínovce nad hranicí 1000 m n. m. až k vrcholu hory se nacházejí horské smrčiny asociací *Calamagrostio villosae-Piceetum* Hartmann in Hartmann et Jahn 1967, *Anastrepto-Piceetum* Stöcker 1967 a *Athyrio alpestris-Piceetum* Hartmann ex Hartmann et Jahn 1967. Porosty jsou dobře vyvinuté, strukturované, s nízkou mírou degradace.

Calamagrostio villosae-Piceetum

Sn. 1

1,4 km SZ od vrcholu Klínovce, 50°24'19,087" N, 12°57'14,941" E; 5643

15°, SV, 400 m², 1105 m n. m., 8. 7. 2013, E₃: 60 %, E₂: 5 %, E₁: 80 %.

E₃: *Picea abies* 4,

E₂: *Picea abies* 2,

E₁: *Calamagrostis villosa* 4, *Athyrium distentifolium* 1, *Cirsium palustre* 1, *Dryopteris dilatata* 1, *Epilobium angustifolium* 1, *Luzula sylvatica* 1, *Picea abies* 1, *Rubus idaeus* 1, *Urtica dioica* 1, *Vaccinium myrtillus* 1, *Galium saxatile* +, *Maianthemum bifolium* +, *Senecio ovatus* +, *Sorbus aucuparia* +, *Carex contigua* r.

Sn. 2

650 m SSZ od vrcholu Klínovce, 50°24'7,998" N, 12°57'54,681" E; 5643

35°, S, 400 m², 1177 m n. m., 8. 7. 2013, E₃: 40 %, E₂: 5 %, E₁: 85 %, E₀: 20 %.

E₃: *Picea abies* 3,

E₂: *Picea abies* 2,

E₁: *Calamagrostis villosa* 4, *Athyrium distentifolium* 2, *Galium saxatile* 1, *Luzula sylvatica* 1, *Oxalis acetosella* 1, *Senecio ovatus* 1, *Trientalis europaea* 1, *Vaccinium myrtillus* 1, *Dryopteris dilatata* +, *Sorbus aucuparia* +,

E₀: *Plagiothecium undulatum* 2, *Pellia* sp. 2.

Anastrepto-Piceetum

Sn. 3

900 m S od vrcholu Klínovce, 50°24'15,842" N, 12°57'57,030" E; 5643

20°, SV, 400 m², 1130 m n. m., 8. 7. 2013, E₃: 60 %, E₂: 15 %, E₁: 90 %, E₀: 20 %.

E₃: *Picea abies* 4,

E₂: *Sorbus aucuparia* 2,

E₁: *Vaccinium myrtillus* 4, *Oxalis acetosella* 2, *Picea abies* 2, *Avenella flexuosa* 1, *Dryopteris dilatata* 1, *Galium saxatile* 1, *Luzula sylvatica* 1, *Sorbus aucuparia* 1, *Trientalis europaea* 1, *Calamagrostis villosa* +, *Rubus idaeus* r,

E₀: *Plagiothecium undulatum* 2, *Dicranum polysetum* 1, *Sphagnum girgensohnii* 1.

Sn. 4

500 m SSZ od vrcholu Klínovce, 50°24'1,919" N, 12°57'53,321" E; 5643

15°, S, 400 m², 1215 m n. m., 8. 7. 2013, E₃: 50 %, E₂: 5 %, E₁: 75 %.

E₃: *Picea abies* 4,

E₂: *Picea abies* 1, *Sorbus aucuparia* 1,

E₁: *Vaccinium myrtillus* 4, *Avenella flexuosa* 2, *Luzula sylvatica* 2, *Melampyrum pratense* 2, *Calamagrostis villosa* 1, *Dryopteris dilatata* 1, *Picea abies* 1, *Galium saxatile* +, *Sorbus aucuparia* +.

Sn. 5

150 m S od vrcholu Klínovce, 50°23'56,201" N, 12°57'57,821" E; 5643

5°, S, 400 m², 1225 m n. m., 8. 7. 2013, E₃: 40 %, E₂: 10 %, E₁: 70 %.

E₃: *Picea abies* 3, *Sorbus aucuparia* 1,

E₂: *Picea abies* 1, *Pinus mugo* 1, *Sorbus aucuparia* 1,

E₁: *Vaccinium myrtillus* 3, *Avenella flexuosa* 2, *Calamagrostis villosa* 2, *Luzula sylvatica* 2, *Senecio cf. ovatus* 2, *Dryopteris dilatata* 1, *Galium saxatile* 1, *Melampyrum pratense* 1, *Picea abies* 1, *Rubus idaeus* 1, *Rumex arifolius* 1, *Sorbus aucuparia* 1, *Vaccinium vitis-idaea* 1, *Homogyne alpina* +, *Trientalis europaea* +, *Epilobium angustifolium* r, *Hieracium lachenalii* r, *Ranunculus plantifolius* r, *Veronica chamaedrys* r.

Athyrio alpestris-Piceetum

Sn. 6

1 km S od vrcholu Klínovce, 50°24'17,971" N, 12°57'54,710" E; 5643

25°, S, 400 m², 1120 m n. m., 8. 7. 2013, E₃: 50 %, E₂: 5 %, E₁: 60 %, E₀: 30 %.

E₃: *Picea abies* 4,

E₂: *Picea abies* 1, *Sorbus aucuparia* 1,

E₁: *Athyrium distentifolium* 3, *Oxalis acetosella* 3 (spodní patro), *Calamagrostis villosa* 2, *Vaccinium myrtillus* 2, *Dryopteris dilatata* 1, *Galium saxatile* 1, *Luzula sylvatica* 1, *Picea abies* 1, *Rubus idaeus* 1, *Senecio ovatus* 1, *Sorbus aucuparia* 1, *Stellaria nemorum* 1, *Trientalis europaea* 1, *Epilobium montanum* r, *Urtica dioica* r, *Veronica chamaedrys* r,

E₀: *Plagiothecium undulatum* 3.

Sn. 7

1 km S od vrcholu Klínovce, 50°24'16,507" N, 12°57'50,618" E; 5643

15°, S, 400 m², 1125 m n. m., 8. 7. 2013, E₃: 50 %, E₂: 5 %, E₁: 75 %.

E₃: *Picea abies* 4,

E₂: *Picea abies* 2, *Sorbus aucuparia* +,

E₁: *Calamagrostis villosa* 3, *Vaccinium myrtillus* 3, *Athyrium distentifolium* 2, *Dryopteris dilatata* 1, *Galium saxatile* 1, *Luzula sylvatica* 1, *Senecio ovatus* 1, *Trientalis europaea* 1, *Rubus idaeus* +.

V polohách smrčín byly dále analyzovány cenózy pramenišť a vysokobylinných niv.

Prameniště

Kyselá sciofilní subatlanská lesní prameniště na plošných helokrénech o rozloze cca 25 m² jsou charakteristická dominancí montánně-(sub)-oceanického druhu *Chrysosplenium oppositifolium*.

Z fytoocenologického hlediska spadají do as. *Pellio epiphyllae-Chrysosplenium oppositifolii* Maas 1959 (CHYTRÝ M. ed. 2011: 589–596). Tato asociace nebyla dosud z Krušných hor udávána (CHYTRÝ M. ed. 2011: 591). Tématu prameniště v území se dotkl KÁSTNER (1938: 77, 1942: 197–198).

Na severních svazích Klínovce se nacházejí plošná pramená výronišť, výskyty jsou typicky maloplošné, dobře vyvinuté a zachovalé, bez projevů degradace. Byla analyzována dvě společenstva této asociace.

Sn. 8

1,5 km ZJZ od hraničního přechodu Loučná pod Klínovcem, 50°24'43,324" N, 12°57'47,290" E; 5543

5°, S, 25 m², 920 m n. m., 9. 7. 2013, E₁: 80 %, E₀: 80 %.

E₁: *Chaerophyllum hirsutum* 3, *Impatiens noli-tangere* 3, *Chrysosplenium oppositifolium* 2, *Ajuga reptans* 1, *Athyrium filix-femina* 1, *Cardamine amara* 1, *Luzula sylvatica* 1, *Oxalis acetosella* 1, *Ranunculus repens* 1, *Rubus idaeus* 1, *Stellaria nemorum* 1, *Athyrium distentifolium* +, *Dactylis glomerata* +, *Picea abies* +,

E₀: *Mnium hornum* 3, *Polytrichum formosum* 3, *Mnium undulatum* 2, *Pellia* cf. *epiphylla* 2.

Sn. 9

1,7 km JZ od hraničního přechodu Loučná pod Klínovcem, 50°24'35,294" N, 12°57'39,907" E; 5543

8°, SV, 25 m², 935 m n. m., 9. 7. 2013, E₃: 70 %, E₁: 60 %, E₀: 20 %.

E₃: *Picea abies* 4,

E₁: *Chrysosplenium oppositifolium* 3, *Myosotis nemorosa* 1, *Ranunculus repens* 1, *Stellaria nemorum* 1, *Urtica dioica* 1, *Chaerophyllum hirsutum* +, *Crepis paludosa* +, *Oxalis acetosella* +,

E₀: *Plagiomnium undulatum* 3.

Vysokobylinné nivy

Subalpínské vysokobylinné nivy jsou porosty s dominantními bylinami s těžištěm výskytu v supramontánním a subalpínském stupni. Jsou většinou úplně zapojené a dosahují výšky 50–100(–150) cm. Asociaci *Mulgedietum alpini montanum* v Krušných horách popsal KÁSTNER (1938).

Na svazích Klínovce se tyto porosty nacházejí na hranici montánního a supramontánního stupně, v okolí drobných svahových vodotečí. Porosty jsou místy dobře vyvinuté bez projevů degradace.

Sn. 10

2 km JZ od hraničního přechodu Loučná pod Klínovcem, 50°24'27,043" N, 12°57'28,253" E; 5543

15°, SV, 25 m², 1000 m n. m., 8. 7. 2013, E₁: 80 %.

E₁: *Athyrium distentifolium* 4, *Vaccinium myrtillus* 2, *Calamagrostis villosa* 1, *Dryopteris dilatata* 1, *Luzula sylvatica* 1, *Trientalis europaea* 1, *Phegopteris connectilis* +, *Senecio ovatus* +, *Homogyne alpina* r.

Sn. 11

950 m SSZ od vrcholu Klínovce, 50°24'12,748" N, 12°57'36,568" E; 5643

5°, S, 25 m², 1120 m n. m., 8. 7. 2013, E₁: 60 %.

E₁: *Athyrium distentifolium* 2, *Chaerophyllum hirsutum* 2, *Cicerbita alpina* 2, *Petasites albus* 2, *Ranunculus platanifolius* 2, *Alchemilla* sp. 1, *Alopecurus pratensis* 1, *Calamagrostis villosa* 1, *Cirsium heterophyllum* 1, *Dactylis glomerata* 1, *Deschampsia cespitosa* 1, *Equisetum sylvaticum* 1, *Heracleum sphondylium* 1, *Luzula sylvatica* 1, *Myosotis nemorosa* 1, *Prenanthes purpurea* 1, *Ranunculus arifolius* 1, *Ranunculus repens* 1, *Rubus idaeus* 1, *Senecio ovatus* 1, *Stellaria nemorum* 1, *Vicia* cf. *cracca* +, *Vicia sepium* +, *Phyteuma spicatum* r.

Následující dvě cenózy byly analyzovány mimo dosah smrčín v nivě Hraničního potoka.

Údolní olšový luh

V nivě Hraničního potoka je vyvinut přirozený lužní porost s bohatým bylinným patrem. Fytoocenologicky spadá do as. *Arunco sylvestris-Alnetum glutinosae* Tüxen 1957.

Sn. 12

1,1 km ZJZ od hraničního přechodu Loučná pod Klínovcem, 50°24'53,945" N, 12°57'56,513" E; 5543

3°, SV, 25 m², 890 m n. m., 9. 7. 2013, E₃: 80 %, E₂: 2 %, E₁: 95 %.

E₃: *Alnus glutinosa* 5,

E₂: *Padus racemosa* 1, *Salix caprea* 1,

E₁: *Impatiens noli-tangere* 4, *Stellaria nemorum* 2, *Aegopodium podagraria* 1, *Athyrium filix-femina* 1, *Bistorta major* 1, *Chaerophyllum hirsutum* 1, *Cicerbita alpina* 1, *Crepis paludosa* 1, *Dactylis glomerata* 1, *Filipendula ulmaria* 1, *Geranium sylvaticum* 1, *Geum rivale* 1, *Heracleum sphondylium* 1, *Imperatoria ostruthium* 1, *Luzula sylvatica* 1, *Myosotis nemorosa* 1, *Petasites albus* 1, *Ranunculus platanifolius* 1, *Ranunculus repens* 1, *Rumex acetosa* 1, *Senecio ovatus* 1, *Thalictrum aquilegifolium* 1, *Urtica dioica* 1, *Deschampsia caespitosa* +, *Dryopteris dilatata* +, *Equisetum sylvaticum* +, *Rubus idaeus* +, *Alchemilla* sp. r.

Vlhká pcháčová louka

Na úpatí Klínovce se při pravobřežním přítoku Hraničního potoka (Polavy) nachází mokřadní luční společenstvo as. *Chaerophyllo hirsuti-Calthetum palustris* Balátová-Tuláčková 1985.

Sn. 13

1,2 km ZJZ od hraničního přechodu Loučná pod Klínovcem, 50°24'49,185" N, 12°57'54,690" E; 5543

2–3°, S, 25 m², 900 m n. m., 9. 7. 2013, E₁: 95 %, E₀: 10 %.

E₁: *Chaerophyllum hirsutum* 3, *Chrysosplenium oppositifolium* 2, *Equisetum fluviatile* 2, *Impatiens noli-tangere* 2, *Myosotis nemorosa* 2, *Ranunculus repens* 2, *Athyrium filix-femina* 1, *Bistorta major* 1, *Caltha palustris* subsp. *laeta* 1, *Cirsium heterophyllum* 1, *Crepis paludosa* 1, *Dactylis glomerata* 1, *Dactylorhiza majalis* 1, *Equisetum sylvaticum* 1, *Filipendula ulmaria* 1, *Galium palustre* 1, *Geum rivale* 1, *Juncus effusus* 1, *Lychnis flos-cuculi* 1, *Phyteuma spicatum* 1, *Poa* cf. *palustris* 1, *Tephrosia crispa* 1, *Urtica dioica* 1, *Alchemilla* sp. +, *Picea abies* +, *Rumex acetosa* +, *Scirpus sylvaticus* +, *Trifolium pratense* +, *Galium uliginosum* r, *Potentilla erecta* r, *Stellaria alsine* r,

E₀: *Plagiomnium affine* 2, *Pellia* sp. 1, *Rhytidadelphus squarrosus* 1.

Literatura

- HADAČ E. (1983): A survey of plant communities of springs and mountain brooks in Czechoslovakia. – *Folia Geobot. Phytotax.*, Praha, 18: 339–361.
- HADAČ E. (1995): Montio-Cardaminetea Br.-Bl. et Tüxen 1943 in Moravec J. et al., 1995: Rostlinná společenstva České republiky a jejich ohrožení. Ed. 2. – Litoměřice, 52–55.
- HADAČ E. et VÁŇA J. (1972): Plant communities of springs in the Krkonoše Mountains. – *Opera Corcontica*, Vrchlabí, 7–8 (1971): 99–113.
- HUSOVÁ M., JIRÁSEK J. et MORAVEC J. (2002): Jehličnaté lesy. – In: Přehled vegetace České republiky. Academia, Praha, Vol. 3: 1–128.

- CHYTRÝ M., KUČERA T., KOČÍ M., GRULICH V. et LUSTYK P. (2010): Katalog biotopů České republiky. 2. vydání. – AOKP ČR, Praha.
- CHYTRÝ M. (ed.) (2011): Vegetace České republiky 3. Vodní a mokřadní vegetace. – 827 p., Academia, Praha.
- JIRÁSEK J. (1996): Společenstva přirozených smrčín České republiky. – Preslia, Praha, 67 (1995): 225–259.
- KÄSTNER M. (1938): Die Pflanzengesellschaften der Quellfluren und Bachufer und der Verband der Schwarzerlen-Gesellschaften. – Veröf. Landesver. Sächs. Heimatschutz zur Erforsch. Pflanzenges. Sachsen, Die Pflanzengesellschaften des westsächsischen Berg- und Hügellandes, III., IV., Dresden, p. 69–115.
- KÄSTNER M. (1942): Über einige Waldsumpfgesellschaften, ihre Herauslösung aus den Waldgesellschaften und ihre Neueinordnung. – Beih. Bot. Cbl., Dresden, 61/B: 137–207.
- KUBÁT, K. et al. (2002): Klíč ke květeně České republiky. – 928 p., Academia, Praha.
- MORAVEC J. et al. (1994): Fytocenologie. – 403 p., Academia, Praha.
- SOFRON J. (1981): Přirozené smrčiny západních a jihozápadních Čech. – Studie ČSAV, Praha, 1981/7: 1–127.
- SOFRON J. et VONDRÁČEK M. (1986): Vegetace pramenů Královského hvozdu na Šumavě. – Zpr. Muz. Západočes. Kraje – Přír. Plzeň, 32–33: 31–49.

První lokalita invazního starčku úzkolistého (*Senecio inaequidens*) v západních Čechách

Jaroslava Nesvadbová a Sylvie Pecháčková

V západních Čechách byl 8. listopadu 2013 zaznamenán a herbářovou položkou doložen první výskyt invazního starčku úzkolistého (*Senecio inaequidens*).

Šlo o náhodný, příležitostný nález typu: „co to je za kytku, tu jsem ještě nikdy neviděla“, během podzimního výletu J. Nesvadbové a J. Nesvadby, který směřoval ze Stupna do údolí Korečnického potoka. Starček rostl v kolejišti železniční stanice Stupno (433 m n. m., pole středoevropského mapování 6147), na regionální jednokolejné železniční trati č. 176 Chrást–Radnice. V pracovní dny tudy projede 9 osobních vlaků-motoráků, o víkendech 8 vlaků; z toho jeden spoj jede z Plzně a jeden z Rokycan.

Ze dvou rostlin rostoucích v kolejišti u nádražní budovy odebrala J. Nesvadbová část jedné z nich; položku uloženou v PL následně určila S. Pecháčková. Správnost determinace potvrdili na základě skenu položky V. Grulich a J. Hadinec – oběma patří náš dík.

Popis, rozšíření a ekologie, včetně citací dosud publikovaných nálezů a síťové mapy rozšíření druhu v ČR je zřejmá na <http://www.kvetenacr.cz/detail.asp?IDdetail=706>.

Za zdůraznění stojí fakt, že se tento původem jihoafrický starček rychle šíří. Od roku 1997, kdy byl poprvé v ČR nalezen v Děčíně, je známo mnoho lokalit mezi Děčínem a Prahou a postupně se začíná objevovat i na odlehlých místech. Západní Čechy jsou obklopeny jeho lokalitami v Německu, ve středních i jižních Čechách, sice zatím roztroušenými, nicméně přibývajícimi (VENCLOVÁ 2012). Dá se tedy očekávat další postup tohoto druhu, především podél železnic a silnic. Starček úzkolistý je v době kvetení nápadný a navíc kvete dlouho do podzimu. Pokud byste jeho výskyt v západních Čechách zaznamenali, prosíme vás o zprávu (nejlépe s dokladem) do Západočeského muzea.

Literatura

- VENCLOVÁ S. (2012): Ekologická studie invazního druhu *Senecio inaequidens* (DC.). – 46 p., ms. [Dipl. práce; depon. in Přír. fak., Jihočeská univerzita, České Budějovice].

Hruštička okrouhlostá (*Pyrola rotundifolia* L.) u Rabí

Radim Paulič a Eva Legátová

Hruštičku okrouhlostou nedaleko Rabí našla Eva Legátová na konci dubna 2013 při výletu autem do Sušice. Roste zde v opuštěném vápencovém lomu v náletu dřevin *Salix purpurea* a *Salix caprea* v počtu několika desítek exemplářů. Při návštěvě lokality 15. 6. 2013 (R. Paulič a J. Horková) bylo v okolí výskytu hruštičky z dalších vzácnějších a zajímavých druhů rostlin zaznamenáno např. *Epipactis atrorubens*, *Hieracium glomeratum*, *Ononis repens*, *Platanthera bifolia* či *Polygala amarella* (střední část vápencového lomu). V současnosti se jedná o jedinou lokalitu *Pyrola rotundifolia* v oblasti. Z okolí Horažďovic je hruštička okrouhlostá uváděna již v minulosti – byla zde nalezena tehdejšími vynikajícími floristami F. X. Celerinem (ČELAKOVSKÝ 1888). Poznámka redakce: označení Horažďovice na herbářových schédách znamená bydliště, nikoliv lokalitu.

Popis nové lokality:

37b. Sušicko-horažďovické vápence, Rabí (6747b): v náletu dřevin v západním cípu opuštěného vápencového lomu na jihozáp. svahu vrchu „Všech Svatých“ 1 km JZ od obce, 450 m n. m., 49°16'21,4" N, 13°36'27,6" E; 29. 4. 2013 not. Eva Legátová, 15. 6. 2013 leg. R. Paulič & J. Horková (herb. Paulič).

Literatura

- ČELAKOVSKÝ L. (1888): Resultate der botanischen Durchforschung Böhmens im Jahre 1887. – S.-B. Königl. Böhm. Ges. Wiss. Prag, Cl. 2, 1887: 619–673.

Novodobé vysazování rostlin v okolí Budčtic a Rabí na Sušicku

Radim Paulič

Vysazování fytogeograficky nepůvodních druhů rostlin je v současné době stále častější a ztěžuje botanikům (především regionálním floristům) práci. Tato problematika byla před nedávnem zevrubně řešena – viz např. KAPLAN et al. (2007), LEPSÍ et al. (2008).

Již deset let pravidelně rok co rok navštěvuji oblast Sušicko-horažďovických vápenců a široké okolí tohoto fytogeografického podokresu a sbírám zde floristická data. Téměř při každé návštěvě oblasti zde najdu nějaký zajímavý či vzácný druh rostliny na nové lokalitě. Z nepůvodních druhů rostlin se v oblasti začíná pomalu šířit např. *Solidago gigantea*, *Aster novi-belgii* agg., *Populus balsamifera* (mezi Rabím a Čepicemi), *Sorbus intermedia* (v okolí Rabí a Žichovic) či *Dipsacus fullonum*. Tyto rostliny byly v minulosti roztroušeně pěstovány a z kultury zplaněly do okolí.

Při botanické návštěvě oblasti začátkem září 2012 mne zaujal rybníček západně od Budčtic (v mapách označovaný jako „Budčtický rybníček“ či „U Šupinky“), při jehož západním břehu rostla pro mne dosud neznámá rostlina, kterou jsem až doma determinoval jako babelku řezanovitou (*Pistia stratiotes*), moje determinace byla posléze potvrzena i M. Štechem. Babelka řezanovitá je druh v ČR nepůvodní, rostoucí v jižní Americe. Je řídce pěstována v zahradních jezírkách a nádržích jako okrasná rostlina, používají jí také akvaristé. Babelka řezanovitá se zde vyskytovala asi ve 30 exemplářích, rostla zde společně s druhy jako je *Alisma plantago-aquatica*, *Galium palustre*, *Lemna gibba*, *Rorippa palustris*, *Scutellaria galericulata*, *Veronica beccabunga* atd.

Další zajímavý nález nepůvodních druhů na mne čekal na rybníčku Dolní Hubenov asi 1 km SV od Budčtic (1,5 km SZ od obce Rabí). Tuto lokalitu jsem poprvé navštívil v roce

2006 a zaznamenal jsem zde ze zajímavějších vodních makrofyt např. *Ceratophyllum demersum*, *Potamogeton crispus* či *Potamogeton natans*. Avšak při návštěvě v září 2012 jsem byl překvapen, když jsem zde našel několik trsů kosatce žlutého (*Iris pseudacorus*), který zde v roce 2006 ještě nerostl. Nejvíce jsem ale byl udiven nad velmi hojným výskytem řezanu pilolistého (*Stratiotes aloides*) a d'áblíku bahenního (*Calla palustris*), tedy druhů s jistotou zde záměrně vysazených a fytogeograficky nepůvodních. Při cestě od tohoto rybníčku směrem k Rabí jsem na mezi u polní cesty zaznamenal jeden polykormon růže bedrníkolisté (*Rosa spinosissima*), který byl pravděpodobně vysazen teprve nedávno.

Při zhodnocení těchto novodobých „vysazovačských“ aktivit v oblasti se v jiném světle začíná jevit výskyt jazýčku (*Himantoglossum* cf. *caprinum*) na vrchu Spravedlnosti u Rabí. Výskyt jediného kvetoucího exempláře svědčí s dosti velkou pravděpodobností o vysazení (VIEWEGH 2013).

Literatura

- KAPLAN Z., BRABEC J., DANIHELKA J., GRULICH V., HADINEC J., HROUDOVÁ Z., CHRTEK J., KOLBEK J., KRAHULEC F., KUBÁT K., LUSTYK P., PRACH K., PYŠEK P., RYBKA V., SOLDÁN Z., ŠÍDA O., ŠTECH M. et TRÁVNÍČEK B. (2007): Upozornění na rizika spojená s vysazováním nepůvodních druhů rostlin do přírody a posilováním populací nepůvodních druhů. – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 42: 337–338.
- LEPŠÍ P., LEPŠÍ M. et BOUBLÍK K. (2008): Hlavně nic nevysazovat! – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 43: 343–345.
- VIEWEGH J. (2013): O jazýčcích a o tom, jak se stal jazýček Jankaův vyhynulým taxonem naší flóry. – Roetzliana, Brno, 43: 39–42.

Zajímavé floristické nálezy

Sylvie Pecháčková ed.

Ohroženost druhů je uvedena dle GRULICH (2012).

Adonis aestivalis L. – C3

Hejná (okr. Klatovy): okraj obilného pole cca 680 m SV od obce; 520 m n. m., Sušicko-horažďovické vápence, 6748, leg. J. Nesvadbová et L. Pivoňková 28. 5. 2012, PL.

Anaphalis margaritacea (L.) Benth et Hooker fil.

Javorník u Stach (okr. Prachatice): severozáp. okraj obce, při cestě (modrá turistická značka), Javorník, 6847d, not. K. Čížek 10. 9. 2012.

Anthemis cotula L. – C2t

Pocinovice (okr. Domažlice): dvorek s výběhem slepic v obci, 445 m n. m., Branžovský hvozď, 6644d, not. R. Paulič 21. 9. 2013.

Aphanes arvensis L. – C3

Budětice (okr. Klatovy): pšeničné pole pod sedlem mezi Čepičnou (kóta 671) a V horách (kóta 609) u silnice Budětice – Dobřšín, 575 m n. m., Sušicko-horažďovické vápence, 6747, leg. J. Nesvadbová 26. 6. 2013, PL.

Arctium lappa L.

Kdyně (okr. Domažlice): u silnice u turistického rozcestí „Vejpřahy“ SV od města, 1 rostlina, 645 m n. m., Branžovský hvozď, 49°24'29,2" N, 13°04'09,5" E, not. R. Paulič 21. 9. 2013.

Arnica montana L. – C3

Rabí (okr. Klatovy): v borovém lese na J svahu vrchu „U Všech svatých“ JZ od obce, pouze sterilní rostliny, 530 m n. m., Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, not. R. Paulič et J. Horková 15. 6. 2013.

Atropa bella-donna L.

Švihov (okr. Klatovy): vrch Běleč, lesní cesta (modrá turistická značka), jihových. část lesa, 2 rostliny, Branžovský hvozď, 6545b, not. K. Čížek 23. 9. 2010.

Bromus carinatus Hooker et Arnott (syn. *Ceratochloa carinata* (Hook. et Arn.) Tutin)

Dýšina (okr. Plzeň-město): ruderalizovaný okraj asfaltové pěšiny cca 750 m JJV od nádraží ČD Chrást u Plzně a cca 120 m SSZ od podjezdu žel. trati mezi Dýšinou a Novou Hutí, 340 m n. m., Krivoklátsko, 6246, leg. J. Nesvadbová 7. 8. 2013 PL, rev. J. Hadinec září 2013. Pozn.: ze západních Čech je tento severoamerický druh uváděn z Nezamyslic (Sušicko-horažďovické vápence), cf. Calluna, Plzeň, 18/1:10, a ze Strakonice uvádí R. Paulič na jedné z lokalit *Virga strigosa* (viz Calluna 2014/1:14–19): Strakonice (okres Strakonice, 6749a): velké rumiště v SZ části pískovny v lese „Hůl“ 2 km JZ od města, 410 m n. m., 49°14'59,7" N, 13°52'35,1" E, hojně; leg. R. Paulič 2009, CB.

Cardamine impatiens L.

Poleň (okr. Klatovy): lesní cesta na záp. úbočí Doubravy, která odbočuje ze silnice z Věckovic do Poleně, cca 1,5 km V od Poleně, Branžovský hvozď, 6545c, leg. K. Čížek 20. 7. 2010, herb. K. Čížek.

Carex michelii Host – C3

Dobřšín (okr. Klatovy): západojihozápadně orientované travnaté lemy cca 340 m JJZ od vrchu Minovka (kóta 556) a 400 m SZ od benzinové pumpy mezi Dobřšínem a Sušicí, cca 500 m n. m., Sušicko-horažďovické vápence, 6747, leg. J. Nesvadbová et L. Pivoňková, 28. 5. 2012, PL. Pozn.: Potvrzení trvání lokality, nalezené při floristickém kurzu v Sušici r. 1964 a opakovaně i v dalších letech. V současnosti došlo k výraznému prosvětlení straně vykáčením náletových dřevin.

Carlina vulgaris L.

Ejpvovice (okr. Rokycany): při lesní cestě nad hranou bývalého lomu (vodní nádrž Ejpvovice), cca 400 m J od vrcholu Hradiště (kóta 430), 350 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6247, leg. J. Nesvadbová 8. 8. 2012, PL.

Břasy (okr. Rokycany): trávníky okolo cesty k rozhledně na kotě 481 (Na Vrších), 475–480 m n. m., Krivoklátsko, 6147, not. J. Nesvadbová a J. Nesvadba 18. 10. 2013.

Centaureum pulchellum (Sw.) Druce – C3

Horní Břiza (okr. Plzeň-sever): křižovatka lesních cest zv. Modrý kříž 3,2 km SSV od železniční zastávky Horní Břiza-zastávka, 490 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6146, leg. J. Nesvadbová 5. 8. 2012, PL.

Cotoneaster fangianus T. T. Yu

Poleň (okr. Klatovy): Doubrava, vrchol 727,2 m n. m., u bývalých kasáren, Branžovský hvozď, 6545c, leg. K. Čížek 20. 7. 2010, herb. K. Čížek.

Cytisus nigricans L.

Ejpvovice (okr. Rokycany): při lesní cestě nad hranou bývalého lomu (vodní nádrž Ejpvovice), 400 m J od vrcholu Hradiště (kóta 430), 350 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6247, leg. J. Nesvadbová 8. 8. 2012, PL.

Digitaria ischaemum (Schweigger) Mühlenb.

Slatina u Chudenic (okr. Klatovy): při silnici mezi obcemi Balkovy a Slatina, Branžovský hvozď, 6545a, not. K. Čížek 26. 8. 2010.

Echinochloa crus-galli (L.) P. B.

Slatina u Chudenic (okr. Klatovy): při silnici mezi obcemi Balkovy a Slatina, Branžovský hvozď, 6545a, not. K. Čížek 26. 8. 2010.

***Epilobium tetragonum* L.**

Horažďovice (okr. Klatovy): železniční nádraží v Horažďovicích, 422 m n. m., Horažďovicko, 6648c, not. R. Paulič 26. 7. 2013.

***Eragrostis minor* Host**

Lhota (okr. Plzeň-město): neopedon při záp. okraji obce při silnici na Novou Ves, cca 340 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6345, not. J. Nesvadbová 30. 8. 2012.

Stupno (okres Rokycany): kolejiště nádraží ČD (Dolní Stupno, 415 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147, not. J. Nesvadbová a J. Nesvadba 8. 11. 2013; v r. 2008 zde druh i přes záměrné hledání nebyl nalezen (cf. NESVADBOVÁ et PECHÁČKOVÁ 2011: 39).

Plzeň-Doubravka (okres Plzeň-město): sportovní areál Rapid („Lopatárna“) cca 600 m JZ od zastávky ČD Plzeň-Doubravka, ve spáře mezi chodníkem a dlažbou příkopu, hojně, 305 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246, not. J. Nesvadbová a J. Nesvadba, 1. 12. 2013.

Pocinovice (okr. Domažlice): v dlažbě chodníku před restaurací v centru obce, 445 m n. m., Branžovský hvozď, 49°20'34,7" N, 13°07'58,2" E, not. R. Paulič 21. 9. 2013.

***Eupatorium cannabinum* L.**

Kdyně (okr. Domažlice): na okraji lesa u silnice poblíž turist. rozcestí „Vejřřahy“ SV od města, 650 m n. m., Branžovský hvozď, 49°24'27,5" N, 13°04'09,7" E, not. R. Paulič 21. 9. 2013.

Věckovice (okr. Klatovy): cca 0,5 km S od obce, při silnici do Poleně, Branžovský hvozď, 6545c, not. K. Čížek 20. 7. 2010.

Poleň (okr. Klatovy): cca 1,5 km V od obce, lesní cesta na záp. úbočí Doubravy, která odbočuje ze silnice z Věckovic do Poleně, Branžovský hvozď, 6545c, not. K. Čížek 20. 7. 2010.

Švihov (okr. Klatovy): vrch Běleč, lesní cesta (modrá turistická značka), Branžovský hvozď, 6545a, not. K. Čížek 23. 9. 2010.

***Galinsoga parviflora* Cav.**

Švihov (okr. Klatovy): vrch Běleč, lesní cesta (modrá turistická značka), Branžovský hvozď, 6545a, not. K. Čížek 23. 9. 2010.

Obec Javorník u Stach (okr. Prachatice): zahrádka v obci, cca 960 m n. m., Šumava Javorník, 6847d, not. K. Čížek 10. 9. 2012.

***Galinsoga quadriradiata* Ruiz et Pavón**

Věckovice (okr. Klatovy): cca 0,5 km S od obce, při silnici do Poleně, Branžovský hvozď, 6545c, not. K. Čížek 20. 7. 2010.

Slatina u Chudenic (okr. Klatovy): Bělýšovský les, sev. úpatí vrchu Valba, 652 m n. m., lesní cesta (výchoz žluté turistické značky z lesa) nad obcí Chlumská, Branžovský hvozď, 6545a, not. K. Čížek 23. 9. 2010.

***Geranium columbinum* L.**

Čimice (okr. Klatovy): travnatá polní cesta ohraničená vápencovými kameny mezi obcí a lesem Kočí břeh S od obce, cca 500 m n. m., Sušicko-horažďovické vápence, 6747, leg. J. Nesvadbová 15. 7. 2012, PL.

***Hylotelephium telephium* (L.) Ohba – C4a**

Čeletice (okr. Klatovy): v obci, Plánický hřeben, 6746c, leg. K. Čížek 16. 9. 2012, herb. K. Čížek.

***Hypericum humifusum* L. – C3**

Kyšice (okr. Plzeň-město): les Na Pohodnici (kóta 499) JJV od obce, na pevné, částečně travnaté lesní cestě se zelenou turistickou značkou, 620 m JV od kóty 499, 430 m

n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6247, leg. J. Nesvadbová 21. 6. 2013, PL

Kyšice (okr. Plzeň-město): les Na Pohodnici (kóta 499) JJV od obce, lesní cesta 300 m ZSZ od kóty 499, 475 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6247, not. J. Nesvadbová 21. 6. 2013.

Řebří (okr. Tachov): na pěšině lesní pasekou z údolí potoka Šárka k židovskému lesnímu hřbitovu 3,8 km SZ od středu obce, 440 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6243, not. J. Nesvadbová 3. 8. 2013.

***Hypericum montanum* L.**

Poleň (okr. Klatovy): lesní cesta na záp. úbočí Doubravy, která odbočuje ze silnice z Věckovic do Poleně, cca 1,5 km V od Poleně, na několika místech, Branžovský hvozď, 6545c, leg. K. Čížek 20. 7. 2010, herb. K. Čížek.

***Impatiens glandulifera* Royle**

Chrát u Plzně (okr. Plzeň-město): úzká niva Klabavy, roztroušeně mezi ústím do Berounky a silničním mostem Chrát–Smědčice, 290 m n. m, Křivoklátsko, 6147, not. J. Nesvadbová a A. Paidarová 9. 5. 2013.

Hojsova Stráž (okr. Klatovy): příkopy silnice mezi Hojsovou Stráží a Zelenou Lhotou, masový výskyt, cca 635 m n. m., Plánický hřeben, 6745, not. J. Sofron 14. 9. 2013.

Dobřany (okr. Plzeň-jih): záp. okraj města na pravém břehu Radbuzy, roztroušeně, dále i při toku řeky k SV, 320 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6345, not. J. Sofron 21. 9. 2013.

***Impatiens parviflora* DC.**

Věckovice (okr. Klatovy): cca 0,5 km S od obce, při silnici do Poleně, Branžovský hvozď, 6545c, not. K. Čížek 20. 7. 2010.

Slatina u Chudenic (okr. Klatovy): Bělýšovský les, sev. úpatí vrchu Valba, 652 m n. m., lesní cesta (výchoz žluté turistické značky z lesa) nad obcí Chlumská, Branžovský hvozď, 6545a, not. K. Čížek 23. 9. 2010.

Švihov (okr. Klatovy): vrch Běleč, lesní cesta (modrá turistická značka), Branžovský hvozď, 6545a, not. K. Čížek 23. 9. 2010.

***Inula conyzae* (Griesselich) Meikle**

Kdyně (okr. Domažlice): zřícenina hradu Rýzmbek SZ od města, 660 m n. m., Branžovský hvozď, 6644a, not. R. Paulič 21. 9. 2013.

Poleň (okr. Klatovy): Doubrava, vrchol 727,2 m n. m., u bývalých kasáren, ojedinele, Branžovský hvozď, 6545c, leg. K. Čížek 20. 7. 2010.

***Inula salicina* L. subsp. *salicina* – C4a**

Čimice (okr. Klatovy): les Kočí břeh S od obce, borové porosty nad lesní cestou jihových. svahem lesa; cca 520 m n. m., Sušicko-horažďovické vápence, 6747, leg. J. Nesvadbová 15. 7. 2012, PL.

***Isolepis setacea* (L.) R. Br. – C3**

Velenovy (okr. Klatovy): písčité západní pobřeží rybníka U Mlýna u samoty Camberov, 498 m n. m., Horažďovicko, 6647a, not. R. Paulič 19. 9. 2013.

***Juniperus communis* L. – C3**

Nový Dvůr u Nynkova (okr. Tachov): cca 300 m od Nového Dvora směrem k Nynkovu, ca 480 m n. m., Svojsínská pahorkatina, 6273, not. J. Sofron 23. 2. 2013.

***Lastrea limbosperma* (All.) Holub et Pouzar**

Nechanice (okr. Plzeň-jih): v příkopu lesní silnice s červenou turistickou značkou cca 700 m ZJZ od kóty 624 (Korálka) a 1,7 km VJV od kapličky v Nechanicích, 575 m n. m., Plánický hřeben, 6447, not. J. Nesvadbová 28. 6. 2013.

***Lathyrus linifolius* (Reichard) Bässler – C3**

Dolní Žandov (okr. Cheb): okraj lesa u silničky 600 m ZJZ od osady Brtná, 615 m n. m., Český les, 5941c, not. R. Paulič 6. 8. 2013.

***Lepidium virginicum* L.**

Horažďovice (okr. Klatovy): železniční nádraží v Horažďovicích, 422 m n. m., Horažďovicko, 6648c, not. R. Paulič 26. 7. 2013.

***Lycopodium clavatum* L. – C3**

Kyšice (okr. Plzeň-město), les Na Pohodnici (kóta 499) JJV od obce, severně orientovaný lem lesa nad cestou vedoucí po sev. okraji lesa, J od rychlostní komunikace, 370 m SSV od kóty 499, 450 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6247, leg. J. Nesvadbová 21. 6. 2013, PL.

***Malva alcea* L. – C4a**

Ejповice (okr. Rokycany): při lesní cestě nad hranou bývalého lomu (vodní nádrž Ejповice), 400 m J od vrcholu Hradiště (kóta 430), 350 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6247, leg. J. Nesvadbová 8. 8. 2012, PL.

Druzťová (okr. Plzeň-sever): v trávníku u cesty se žlutou turistickou značkou cca 1 km ZJZ od kostela v obci, 330 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, not. J. Nesvadbová et al. 14. 9. 2013.

***Melampyrum nemorosum* L.**

Nechanice (okr. Plzeň-jih): výslunný k jihu orientovaný okraj lesa při silnici 500 m Z od kapličky v obci (společně s *Genista germanica*), 600 m n. m., Plánický hřeben, 6447, not. J. Nesvadbová 28. 6. 2013.

***Melilotus officinalis* (L.) Pallas**

Rovina u Dobré Vody u Hartmanic (okr. Klatovy): u cesty ve směru na vrch Březník, Plánický hřeben, 6846a, not. K. Čížek 16. 9. 2012.

***Mercurialis annua* L.**

Dýšina (okr. Plzeň-město): navážka mezi řekou Klabavou a náhonem na Bílý mlýn v ulici Ke Koupališti, 315 m n. m., Křivoklátsko, 6246, leg. J. Nesvadbová 24. 9. 2013, PL. Pozn.: SOFRON et NESVADBOVÁ (1997: 114) shrnují z území města Plzně pouze 4 lokality; taktéž 4 lokality uvádějí CHOCHOLOUŠKOVÁ et PYŠEK (2002: 28) s tím, že *M. annua* v Plzni byla vzácnou v 60. i 90. letech. SKALICKÝ (1979: 7) uvádí *M. a.* v Hradci u Stoda, VACEK (1967: 4) v obci Kbel na Přešticku, F. Mladý in ŠEDO (1980: 76) v Horšovském Týně. Sitťová mapa je uvedena v 2. díle Fytkartografických syntéz (SLAVÍK 1990: 163).

***Mimulus guttatus* DC.**

Býv. obec Zhůří u Žel. Rudy (okr. Klatovy): pod můstkem přes řeku Křemelnou, Šumava Šumavské pláně, 6846a, not. K. Čížek 16. 9. 2012.

***Origanum vulgare* L.**

Při silnici z býv. obce Stará Huť do býv. obce Zhůří (okr. Klatovy), Šumavské pláně, 6846a, not. K. Čížek 16. 9. 2012.

***Persicaria polystachya* (Meissner) H. Gross**

Hojsova Stráž (okr. Klatovy): v sev. části obce, hojně, cca 870 m n. m., Šumava, 6745, not. J. Sofron 14. 9. 2013.

***Picris hieracioides* L.**

Horažďovice (okr. Klatovy): železniční nádraží v Horažďovicích, ojediněle, 422 m n. m., Horažďovicko, 6648c, not. R. Paulič 30. 9. 2013.

***Polygala amarella* Crantz subsp. *amarella* – C2t**

Rabí (okr. Klatovy): pěšinky v opuštěném a zarůstajícím lomu ve střední části lesa 570 m J od vrchu Lišná (kóta 577) a

490 m VSV od vrchu Chanovec (555) ZJZ od obce, cca 500 m n. m., Sušicko-horažďovické vápence, 6747, leg. J. Nesvadbová et L. Pivoňková 28. 5. 2012, PL.

***Polygala chamaebuxus* L. – C3, §3**

Řebří (okr. Tachov): v lese u zdi židovského hřbitova, cca 4 km SZ od středu obce, 450 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6243, not. J. Nesvadbová 3. 8. 2013.

***Polygala multicaulis* Tausch – C3**

Kyšice (okr. Plzeň-město): les Na Pohodnici (kóta 499) JJV od obce, na okraji pevné lesní cesty se zelenou turistickou značkou vedoucí severojižním směrem, 250 m ZSZ od kóty 499, 430 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6247, leg. J. Nesvadbová 21. 6. 2013, PL.

***Portulaca oleracea* L.**

Sušice (okr. Klatovy): okrasný záhon na křižovatce ulic Volšovská, Příkopy, Americké armády a Lerochova, cca 480 m n. m., Horní Pootaví, 6747, leg. J. Nesvadbová 16. 8. 2013.

Plzeň-střed: ulice U Prazdroje, hojně i ve spárech dlažby v nadchodu (lávce) přes komunikaci k hotelu Angelo, Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246, not. J. Nesvadbová 16. 8. 2013 (výrazně se rozšiřující lokalita z 16. 8. 2010 cf. Calluna, Plzeň 16 (2011)/1: 4).

Plzeň-střed: v chodníku u budovy Policie ČR směrem k obchodnímu domu Tesco, Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246, not. J. Nesvadbová 16. 8. 2013.

Plzeň-Doubravka: Zábělská ulice cca 150 m Z od vlakové zastávky Plzeň-Doubravka, hojně ve spárách chodníku, cca 320 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246, not. J. Nesvadbová 6. 9. 2013.

Nýrsko (okr. Klatovy): kolejistiště-nástupiště železniční stanice, cca 470 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6744, not. J. Sofron 14. 9. 2013.

Dobřany (okr. Plzeň-jih): ul. Jos. Mánesa ve městě, spáry dlažby, 320 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6345, not. J. Sofron 21. 9. 2013.

***Potamogeton acutifolius* Link – C3**

Pačejov (okr. Klatovy): rybník Březinka SV od obce, 500 m n. m., Horažďovicko, 49°22'40,1" N, 13°38'47,9" E, not. R. Paulič 19. 9. 2013.

***Potentilla alba* L. – C3**

Chrást u Plzně (okr. Plzeň-město): louky u ústí meandrující Klabavy do Berounky, menší krátkostébelný porost na levém břehu řeky, 290 m n. m., Křivoklátsko, 6147, not. J. Nesvadbová a A. Pajdarová 9. 5. 2013.

***Potentilla norvegica* L.**

Plzeň: železniční stanice Plzeň-Hlavní nádraží, v kolejisti nástupiště 2-západ, Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246, leg. J. Nesvadbová 16. 7. 2012, PL.

Stupno (okres Rokycany): kolejisti nádraží ČD (Dolní Stupno, 415 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6147, not. J. Nesvadbová a J. Nesvadba 8. 11. 2013.

***Potentilla palustris* (L.) Scop. – C4a**

Velenovy (okr. Klatovy): západní břeh rybníka U Mlýna u samoty Camberov, 498 m n. m., Horažďovicko, 6647a, not. R. Paulič 19. 9. 2013.

***Pseudolysimachion maritimum* (L.) Á. Löve et D. Löve – C3**

Dobřany (okr. Plzeň-jih): louky (niva řeky Radbuzy) cca 2,5 km SV od města při levém břehu Radbuzy; výjimečně bohatá populace, 320 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6345, not. J. Sofron 21. 9. 2013.

***Puccinellia distans* (Jacq.) Parl.**

Slatina u Chudenic (okr. Klatovy): při silnici mezi obcemi Balkovy a Slatina, Branžovský hvozď, 6545a, not. K. Čížek 26. 8. 2010.

***Pyrola minor* L. – C3**

Budětice (okr. Klatovy): les 1,7 km JZ od kostela v obci, u lesní cesty, 590 m n. m., Sušicko-horažďovické vápence, 49°16'28,7" N, 13°33'51,9" E, leg. R. Paulič 7. 9. 2012, CB.

***Salvia pratensis* L.**

Dýšina (okr. Plzeň-město): přírodní „parčík“ s dvousečnou loučkou mezi dvěma silnicemi V od viaduktu železniční trati Chrást–Rokycany, mezi obcí Dýšina a osadou Nová Huť, cca 340 m n. m., Křivoklátsko, 6246, leg. J. Nesvadbová 23. 5. 2012, PL.

***Scirpus radicans* Schkuhr**

Mýto (okr. Rokycany): nově vytvořená tůň na pravém břehu Holoubkovského potoka v navázce zeminy u rekonstruované železniční trati 1,4 km V od kostela v Mýtě, cca 460 m JJV od kostela sv. Štěpána, 440 m n. m., 35a Holoubkovské Podbrdsko, 6248b, not. L. Pivoňková 13. 9. 2013.

***Sedum hispanicum* L.**

Kyšice (okr. Plzeň-město): les Na Pohodnici (kóta 499) JJV od obce, na cestě vedoucí po severním okraji J od rychlostní komunikace, 650 m SSZ od kóty 499, 450 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6247, leg. J. Nesvadbová 21. 6. 2013, PL.

Budětice (okr. Klatovy): hřbitov u kostela sv. Petra a Pavla, v trávníku u hrobů, 490 m n. m., Sušicko-horažďovické vápence, 6747, not. J. Nesvadbová 30. 6. 2013.

***Sedum pallidum* M. Bieb.**

Kyšice (okr. Plzeň-město): les Na Pohodnici (kóta 499) JJV od obce, na cestě vedoucí po severním okraji lesa J od rychlostní komunikace, 620 m SSZ od kóty 499, 450 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6247, leg. J. Nesvadbová 21. 6. 2013, PL.

***Setaria pumila* (Poir.) Roem. et Schult.**

Slatina u Chudenic (okr. Klatovy): při silnici mezi obcemi Balkovy a Slatina, Branžovský hvozď, 6545a, leg. K. Čížek 26. 8. 2010, herb. K. Čížek.

***Sparganium erectum* L.**

Velenovy (okr. Klatovy): západní břeh rybníka U Mlýna u samoty Camberov, 498 m n. m., Horažďovicko, 6647a, not. R. Paulič 19. 9. 2013.

***Spiraea salicifolia* L.**

Poleň (okr. Klatovy): Doubrava, vrchol 727,2 m n. m., u bývalých kasáren, Branžovský hvozď, 6545c, not. K. Čížek 20. 7. 2010.

***Stellaria pallida* (Dumort.) Crép.**

Plzeň-Doubravka: v sekaném trávníku mezi panelovými domy v ulici Zábělská, Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246b, leg. J. Nesvadbová 15. 4. 2011, PL, det. J. Hadinec; publ. in HADINEC et LUSTYK 2012.

Plzeň: Chodské náměstí, v sekaném trávníku u Střední průmyslové školy stavební, cca 330 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246b, leg. J. Nesvadbová, duben 2011, PL, det. J. Hadinec; publ. in HADINEC et LUSTYK 2012.

Plzeň: v sekaném trávníku před gymnáziem na Mikulášském náměstí, Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246b, leg. J. Nesvadbová 13. 5. 2011, PL, det. J. Hadinec; publ. in HADINEC et LUSTYK 2012.

Plzeň: v sekaném trávníku před budovou Domu kultury, Americká tř., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246b, leg. J. Nesvadbová 19. 4. 2011, PL, det. J. Hadinec; publ. in HADINEC et LUSTYK 2012.

Plzeň-Lochotín: v sekaném trávníku v sídlišti poblíž hřiště Křížíkova gymnázia 1,8 km VSV od Sylvánského vrchu, 360 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246a, leg. S. Pecháčková 4. 5. 2011, PL, rev. J. Hadinec; publ. in HADINEC et LUSTYK 2012.

Plzeň-Doudlevice: v sekaném trávníku mezi chodníkem v ulici Zborovská a svahem k řece Radbuze, cca 320 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6246, leg. J. Nesvadbová 11. 5. 2012, PL, rev. J. Hadinec.

Rokycany: v sekaném trávníku parkoviště před Penny Marketem v ul. Plzeňská při západním okraji města, 360 m n. m., Plzeňská pahorkatina vlastní, 6247, leg. J. Nesvadbová 1. 5. 2012, PL, rev. J. Hadinec.

Dýšina-Nová Huť (okr. Plzeň-město): v sekaném trávníku „parčíku“ u viaduktu mezi Dýšinou a Novou Hutí v blízkosti býv. sokolského cvičiště, Křivoklátsko, 6247, leg. J. Nesvadbová 1. 5. 2012, PL, rev. J. Hadinec.

***Tragopogon dubius* Scop.**

Rabí (okr. Klatovy): jižní okraj lesa Líšná u silnice Rabí – Čepice – Sušice, cca 800 m JJV od vrchu Líšná (kóta 577) a 660 m VJV od vrchu Chanovec (kóta 555), cca 450 m n. m., Sušicko-horažďovické vápence, 6747, leg. J. Nesvadbová a L. Pivoňková 28. 5. 2012, PL.

***Trifolium incarnatum* L.**

Chudenice (okr. Klatovy): okraj pole mezi zemědělským družstvem a „Chudenickou lípou“, Branžovský hvozď, leg. K. Čížek 12. 10. 2010, herb. a foto K. Čížek.

***Verbena officinalis* L. – C3**

Pocinovice (okr. Domažlice): dvorek s výběhem slepic v obci, 445 m n. m., Branžovský hvozď, 6644d, not. R. Paulič 21. 9. 2013.

***Vicia sylvatica* L.**

Nechanice (okr. Plzeň-jih): okraj lesní silnice s červenou turistickou značkou cca 700 m ZJZ od kóty 624 (Korálka) a 1,7 km VJV od kapličky v Nechanicích, 575 m n. m., Plánický hřeben, 6447, not. J. Nesvadbová 28. 6. 2013.

Literatura

HADINEC J. et LUSTYK P. (2012): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemiae. X. – Zprávy Čes. Bot. Společ., Praha 47/1: 139.

GRULICH V. (2012): Red List of vascular plants of the Czech Republic: 3rd edition. – Preslia 84: 631–645.

NESVADBOVÁ J. (2013): *Radiola linoides* ve lhotské pískovně stále roste. – Calluna, Plzeň, 18/1: 7–8.

NESVADBOVÁ J. et PECHÁČKOVÁ S. (2011): Koloniální historie *Eragrostis minor* v západních Čechách odvozená z floristických dat. – Erica, Plzeň, 33–48.

SKALICKÝ V. (1979): Zpráva o exkurzích Západočeské pobočky ČSBS mezi Stodem a Holýšovem 7. 8. 1977 a 12. 8. 1978. – Zprav. Západočes. Poboč. Čes. Bot. Společ., Plzeň, 1: 43–158.

SLAVÍK B. (1990): Fytokartografické syntézy ČR 2. – 179 p., ed. Botanický ústav ČSAV Průhonice.

ŠEDO I. (1980): Výsledky floristických kurzů ČSBS v Tachově (1966) a v Horšovském Týně (1971). – Sborn. Západočes. Muz. Přír., Plzeň, 35: 1–95.

VACEK V. (1967): Zavlečené rostliny na Přešticku III. – Zprav. Západočes. Poboč. Čes. Bot. Společ., Plzeň, 3: 3–4.

Výstava k 50 letům Západočeské pobočky ČBS putovala dál...

To, že Západočeská pobočka České botanické společnosti žila v letech 2010–2012 přípravou padesátého výročí od svého založení, je čtenářům Calluna známo. K jubileu bylo vydáno slavnostní číslo tohoto časopisu (roč. 17, 2012, číslo 2) a v dalším čísle (roč. 18, 2013, číslo 1, str. 14–15) bylo dění kolem „padesátin“ připomenuto.

Výstava, kterou jsme pro veřejnost připravili v mázhauzu plzeňské radnice ve dnech 6. až 26. října 2012, zaujala další západočeské botaniky i instituce (či jejich ředitele) a tak ji mohli zhlédnout i návštěvníci Zoologické a botanické zahrady města Plzně (21. února až 31. dubna 2013, cf. ANONYMUS 2013), Muzea Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech (13. června až 25. srpna 2013) a Muzea Českého lesa v Tachově, p. o. (3. září 2013 až konec října 2013).

Některá zásadní témata z výstavy (rozšíření *Impatiens glandulifera*, mapka s vyznačením zpracovaných květen či shrnujících floristických studií, nebo významný botanikové západních Čech) byla použita i na výstavě Džungle za plotem, o níž se píše na jiném místě tohoto časopisu.

Práce západočeských floristů je tak stále připomínána; možná přivede do našich řad i nové, mladé a nadějné zájemce o botaniku.

Literatura

ANONYMUS (vm) (2013): Od jubilea po fotografie. – Iris, Plzeň, 11/3 – jaro–léto: 2. [Výstava k 50 letům Západočeské pobočky ČBS.]

Jaroslava Nesvadbová

Džungle za plotem

Realizovat geniální myšlenku – propojit připomínku stého výročí vydání dnes už téměř legendární Malochovy Květeny v Plzeňsku I. (1913) a tím i květeny a vegetace před sto lety s jejich současným stavem v širším Plzeňsku (resp. v západních Čechách) – za esteticky mimořádně vkusné, místy až úsměvně nadlehčené instalační prezentace se podařilo autorům (RNDr. S. Pecháčková, Ph.D., a Mgr. O. Peksa, Ph.D.) výstavy Džungle za plotem, otevřené 21. srpna 2013 ve výstavním sále Západočeského muzea (a trvající do 30. 10. t. r.).

Nosnou myšlenkou celé výstavy (viz její název) bylo představit laické veřejnosti současný neblahý stav západočeské přírody a její krajiny. I když slovo džungle v mnohém vyvolává spíš představu Kiplingovy džungle, nehrozilo tu nebezpečí přepradu návštěvníka Šér Chánem, hadem Kaa, Baghirou nebo setkání s Mauglím, avšak jiné nebezpečí, s nímž se dnes setkáváme skoro na každém kroku přírodou, tj. nebezpečně invazní rostlinné druhy, z nichž hned po vstupu do výstavního sálu návštěvníka přivítala „džungle“ bolševníku velkolepého ohrožujícího i člověka. Hned za ním se do výšky snad dvou metrů vypuly živé exempláře luhy zaplavující netýkavky žláznaté nebo jeden z druhů křídlatek. Kdyby byl sál i trojnásobně větší, stále by bylo možno jej naplnit dalšími exponáty naší přírodu nebezpečně zaplavujících druhů, jako jsou akát, netýkavka malokvětá, severoamerické druhy rodu zlatobyl, třtina křovištní, mnohé plevely nebo lidskou nadprodukcí dusíku krmené houštiny dalších ruderálů, jež bezpečně převládaly konkurenčně slabší druhy.

Srovnáním „příplzeňské“ krajiny a jejích vybraných biotopů pomocí sto let starých fotografií s jejich dnešním stavem výstava názorně předvedla, jak propastnému rozdílu došlo za oněch sto let.

Vystavené kopie herbařových položek dnes zde už nerostoucích druhů připomněly na druhé straně drastické

ochuzení naší přírody. A my se, až s děsem, podivujeme, jak nám před očima mizí, nebo spíš už zmizela četná cenná zákoutí přírody s jejich vzácnými rostlinami i živočichy, jež vzali nenávratně za své.

Mimochodem mě napadá, že výstava mohla mít i podtitul „Aneb co jsme to udělali přírodě kolem nás?“ A tak je zároveň varováním. Není však na něj už pozdě?

Kromě už zmíněného Františka Malocha připomněla výstava i některé další západočeské botaniky, upozornila na význam herbářů, v dětském koutku si děti mohly zasoutěžit, zrakově postižení hmatem poznávat některé druhy rostlin aj. Video z přírody nebo z přípravy výstavy zpestřilo tuto zdářílou akci, jež měla současně vysokou didaktickou úroveň.

Jaromír Sofron

Zpráva o archivu Západočeské pobočky České botanické společnosti

V roce 2012 jsme s Josefem Škrábkem seniorem dokončili uspořádání archivních materiálů Západočeské pobočky ČBS (resp. ČSBS), jež byly sice průběžně shromažďovány, nicméně chronologicky byly řazeny v letech jednatelství A. Pyška, později jen částečně. V současnosti je tedy archiv uspořádán důsledně, a to v samostatných složkách podle let od počátku existence pobočky.

Archiv obsahuje informace členům pobočky o připravovaných akcích a pozvánky na ně (schůze, přednášky, exkurze, minikurzy), listiny přítomných na pobočkových akcích, ojediněle i fotografie z exkurzí, zápisy z porad výboru a z výročních schůzí pobočky, zprávy o hospodaření, korespondenci s ústředím Společnosti týkající se celostátních floristických kurzů, jichž byla pobočka spolupředatelem, i další korespondenci s ústředím, s externisty přednášejícími pro pobočku, zápisy z jednání hlavního výboru, komisi a sekci Společnosti s účastí členů pobočky, souborné zprávy o připravovaných akcích Společnosti, včetně akcí západočeské pobočky, předávací protokoly při výměně členů výboru, koncepty přehledů o činnosti pobočky v jednotlivých rocích [definitivní výroční zprávy o její činnosti byly a jsou pravidelně zveřejňovány v pobočkových tiskovinách – Zpravodaj Západočeské pobočky České (resp. Československé) botanické společnosti, Calluna]. Jsou zde uložena i za komunistického režimu vyžadovaná hlášení o činnosti pobočky pro odbor vnitřních věcí Národního výboru města Plzně apod.

Celý archiv je uložen v herbařových krabicích na pracovišti oddělení botaniky Západočeského muzea v Plzni, Tylova 22, a po předběžném požádání je možné jeho prezenční studium.

Jaromír Sofron

Pamětní deska Františka Malocha v lese Háji nad Beroučkou je obnovena

To, že učitel a botanik František Maloch je neustálou inspirací nejen pro botaniky a milovníky přírody, jsme si v Západočeské pobočce ČBS připomněli 14. září 2013. Sobotní vycházkou za přítomnosti Jiřího Kalibána, Jaroslavy a Jana Nesvadbových, Sylvie Pecháčkové a Lenky Pivoňkové jsme za příjemného počasí prošli ze Sence do území přírodní památky Malochova skalka. U nově vyrobené pamětní desky F. Malochovi jsme si připomenuli letošní 100. výročí od vydání jeho Květeny v Plzeňsku I.

Původní mosazná deska byla zcizena koncem roku 2011 či začátkem roku 2012. Zpráva o jejím zcizení (zmizení) byla zveřejněna na jaře 2012 v plzeňských Radničních listech (NESVADBOVÁ 2012) a v televizi. Nalezena bohužel nebyla. Letos zde byla péčí Správy veřejného statku města Plzně a Klubu českých turistů pamětní deska obnovena. Úpravy desky navrhla po konzultaci s oddělením botaniky Západočeského muzea v Plzni ing. J. Rauchová. Nová deska

je vyrobená z materiálu neatraktivního pro zcizení a zpeněžení. Opětně připomíná, že právě zde se Maloch na svých průzkumných cestách rád zastavoval a těšil se z nádherného výhledu do údolí Berounky.

Připomeňme si historii původní desky:

V archivu oddělení botaniky Západočeského muzea v Plzni se nachází k tomuto tématu několik dokumentů. Ze Zázpisu z výborové schůze Přírodovědeckého klubu z 10. 4. 1951 je patrné, že jeho členové na odlití desky uspořádali sbírku barevných kovů, uloženou v sídle klubu v Západočeském muzeu. Povolení k umístění desky v lese Háj obdržel Klub od Lesní správy Plzeň již v r. 1945. Nicméně jednání pokračovala až v r. 1951, kdy číslem jednáním 23/51 tuto žádost Klub opakuje a žádá o „vyrozumění příslušného lesního dozoru“ s tím, že zasazení desky „by bylo provedeno koncem května nebo začátkem června t. r.“. Výbor Klubu jednal se slévačskou firmou pana Jaroslava Chudáčka st. ve Zruči (dnes Senec-Zruč) a 8. května objednal odlití pamětní desky s následujícím textem: „Na tomto místě prodléval rád plzeňský botanik prof. František Maloch 24. 4. 1862–13. 1. 1940. Věnoval Přírodovědecký klub v Plzni 1951“. Slavnostní odhalení pamětní desky bylo podle dochované pozvánky provedeno v neděli dne 23. září 1951. O životě, činnosti a o zásluze popsání plzeňské květeny tehdy promluvil paleontolog RNDr. Bohdan Bayer, dlouholetý předseda Klubu a ředitel muzea.

Malochova pamětní deska a její obsah jsou uvedeny v přehledu pomníků a pamětních desek v Plzni (GRUBER, KNOFLÍČEK et MADEROVÁ 1997: 69). Zmínka o desce je např. i v publikaci *Berounka řeka bez pramene* (VĚTVIČKA et RENDEK 2010: 14). Její fotografie byla

Obr. 5, 6. Původní pamětní deska z r. 1951 (nahore), nová pamětní deska z r. 2013 nesoucí stejný text (dole).

(asi poprvé) zveřejněna v inventarizačním průzkumu chráněného území (ŽÁN, red., 1976). Fotografie pořídil Miloš Hostička; negativ je uložen v archivu Agentury ochrany přírody a krajiny v Plzni. Často reprodukováný portrét F. Malocha, který je i na nové desce, je uložen v Národopisném muzeu Západočeského muzea v Plzni.

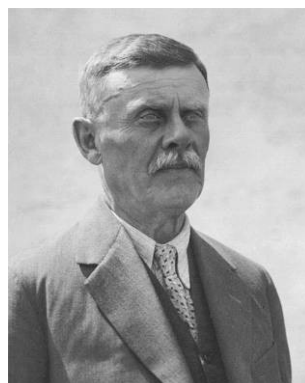
Literatura

- GRUBER J., KNOFLÍČEK Z. et MADEROVÁ M. (1997): Pomníky a pamětní desky v Plzni. – Západočeské muzeum v Plzni a Nadace pro kulturní rozvoj, 108 p., 13 photo.
- NESVADBOVÁ J. (2012): Před 150 lety se narodil botanik František Maloch. – *Radniční Listy*, Plzeň, roč. 17, duben 2012: 8. [Portrét F. Malocha (archiv ZČM Plzeň), foto Pamětní desky F. Malocha nad Berounkou (foto M. Hostička)].
- VĚTVIČKA V. et RENDEK J. (2010): *Berounka řeka bez pramene*. – 147 p., nakl. Jan Vašut Praha.
- ŽÁN M. [red.] (1976): *Chráněné naleziště Malochova skalka*. Inventarizační průzkum. – 46 p., 15 map., 5 photo, ms. [Depon. in: *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR*, Plzeň]. Jaroslava Nesvadbová

Václav Mencl a Wilsonův most v Plzni

Při sledování současných oprav sto let starého Wilsonova mostu (původně mostu císaře Františka Josefa I.) přes Radbuzu nelze nezpomenout na jeho projektanta, stavebního inženýra Václava Mencla. Letos si totiž budeme 26. října připomínat 140. výročí jeho narození. A jak že souvisí západočeská botanika a Wilsonův most? Velice úzce.

Ing. Václav Mencl je autorem obrovského a kvalitního

herbáře o zhruba 10 000 položkách, uloženého v Západočeském muzeu v Plzni (PL). Herbář je nejen dokladem flóry tehdejší doby, ale současně i pečlivé preparace rostlin, ve které je jasně čitelný rukopis technické zdatnosti a preciznosti sběratele. Mencl se začal botanice systematicky věnovat poměrně pozdě – ve svých 51 letech. Ze

zdravotních důvodů odešel do předčasného důchodu zřejmě od r. 1932 a poté hodně cestoval především po Slovensku a tehdejší Podkarpatské Rusi, kde sbíral a preparoval rostliny. Na Slovensku v té době působil jeho syn doc. PhDr. Ing. arch. Václav Mencl, DrSc. (1905 Plzeň–1978 Sušice), jehož ojedinělé sběry jsou rovněž uloženy v PL.

Ve své technické profesi v Plzni pracoval V. Mencl starší ve funkci inženýra královského města Plzně, vrchního inženýra tamtéž, náměstka a posléze ředitele Městského stavebního úřadu, vrchního stavebního rady, vládního rady a městského ústředního ředi-tele Služby technické v Plzni, cf. SOFRON a NESVADBOVÁ (2009: 89, foto příloha X).

Až se v letošním roce opět vrátí provoz na památkově chráněný Wilsonův most a budeme tudíž zase spěchat na nádraží, nebo naopak vodit hosty od vlaku do muzea na přednášky, vzpomeňme si na jeho projektanta – floristu ing. Václava Mencla.

Literatura

- SOFRON J. et NESVADBOVÁ J. (2009): *Nástin dějin botaniky v západních a jihozápadních Čechách*. – Sborn. Západočes. Muz., Plzeň, Přír., 112: 1–170, 39 append. Jaroslava Nesvadbová

Červená kniha květeny jižní části Čech již vyšla

Loňské předvánoční očekávání bylo více než obohaceno kitem publikace, kterou bych bez váhání zařadila do ankety Lidových novin o nejlepší knihu. Tou publikací je Červená kniha květeny jižní části Čech. Jejími editory jsou Petr Lepší, Martin Lepší, Karel Boublík, Milan Štech a Vladimír Hans. Je věnována památce Václava Chána (1929–2009), který celý život zasvětil studiu jihočeské flóry a organizaci jejího výzkumu. Byl rovněž hlavním editorem Komentovaného červeného seznamu jižní části Čech (1999).

Červená kniha na tento Seznam navazuje, aktualizuje jej a doplňuje. Podstatně je rozšířen i kolektiv autorů, v němž jsou zastoupeni pracovníci muzeí, státní ochrany přírody, pedagogové i studenti vysokých škol, akademičtí pracovníci a botanici na volné noze. Editoři jich uvádějí čtyři desítky! Další desítky botaniků poskytly svá pozorování, nálezy a fotografie. V průběhu práce byl zpřístupněn i herbář Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, byla použita data z České národní fytoecologické databáze a nálezové databáze Jihočeské pobočky CBS. Byly revidovány a použity údaje z herbářů českých muzeí, univerzit, ze sbírek v Mnichově a ve Vídni.

Publikaci v klasickém formátu A4 o 503 stranách a více obrázcích (herbářové položky, barevná výškopisná mapa jihočeských fytochorionů, 270 výstižných barevných fotografií rostlin a 802 kartogramů), s nádhernou fotografií *Crocus albiflorus* na první straně obálky, vydalo Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích.

Pro Západočechy je důležitá a podnětná i skutečnost, že do jižní části Čech zahrnuli její autoři i několik západočeských fytochorionů: Horažďovicko, Horní Pootaví, Sušicko-horažďovické vápence, Nezdické vápence, Královský hvozd a Šumavské pláně, které patří mezi floristicky nejceněnější a nejzajímavější západočeské fytochoriony.

Velká pozornost je v úvodních kapitolách věnována historii vzniku Červené knihy květeny jižních Čech. Zdůrazněna je i výjimečnost jihočeské květeny a hlavní příčiny jejího ohrožení. Pečlivě a důkladně je zpracována i metodická část. Na více než pěti stranách je detailně popsána a vysvětlena struktura komentářů i rozbor zařazení do různých stupňů ohroženosti. Porovnání a syntézy přinášejí srovnání s patnáct let starým Komentovaným seznamem jižní části Čech, přičemž text je doplněn přehlednými tabulkami a grafy. Inspirovající i pro další potenciální tvůrce Červených knih je kapitola Porovnání historického a recentního rozšíření u vybraných zástupců hlavních ekologických skupin. Úvodní kapitoly jsou zakončeny anglickým souhrnem a především Červeným seznamem (stav k roku 2012) a srovnáním se stavem v roce 1999.

Hlavní náplní knihy jsou komentáře k 830 taxonům (str. 40–465), které jsou řazeny abecedně podle vědeckých jmen; nechybí ani český název taxonu. Text je graficky velice zdařile upravený, doplněný vždy kartogramem a u převážné většiny taxonů i fotografií, případně kopii herbářové položky. V kartogramu (mapka „obsazenosti fytochorionu“ o velikosti cca 8,5 × 6 cm) je barevně rozlišován původní či adventivní výskyt; u vybraných taxonů je rozlišován aktuální (od r. 2000) a historický výskyt. Před názvem taxonu je vždy uvedena kategorie ohrožení v jižních Čechách, pod názvem pak kategorie ohrožení v ČR dle vyhlášky č. 395/1992 Sb. a dle celostátního Červeného seznamu, dále pak ohrožení na Šumavě, v Bavorsku a Horním Rakousku. V pečlivě a detailně koncipovaných komentářích je popsáno rozšíření a biologie druhu a stanoviště v ČR a v jižních Čechách. Podrobný popis rozšíření je vztažen na jednotlivé fytochoriony, s důsledným citováním zdroje (publikace, herbář, písemné či ústní sdělení). Jsou uváděny poslední a první či jediné nálezy z jižních Čech, důvody ohrožení, i návrhy na ochranná opatření. V závěru

textu jsou u některých taxonů uvedeny publikované mapy rozšíření (ČR, Morava, jižní Čechy apod.). Za vlastním komentářem je uveden autor textu.

Výčet literatury na 22 stranách svědčí o nesmírné pečlivosti a zodpovědnosti autorů i editorů publikace. Nechybí ani přehledný rejstřík vědeckých a českých jmen rostlin, včetně kategorie ohrožení taxonu a posléze adresy autorů.

Co říci závěrem:

Jihočeská pobočka má velice bohatou tradici floristické práce. Současně i neuvěřitelné množství mladých, odborně vysoce kvalitních a pracovitých botaniků i výborné zázemí v Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity, Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích a četných ochrannářských pracovištích v jižních Čechách, s přesahem do středních Čech i jižní Moravy. A na právě vyšlé Červené knize je to jednoznačně patrné. Jde o jedinečné dílo, které lze vřele doporučit každému zájemci o floristiku.

Jaroslava Nesvadbová

Výběr zajímavých publikací

BRABEC J. [ed.] (2013): Ptactvo Chebska. – 143 p., ed. 4. ZO ČSOP Cheb a Muzeum Cheb, p. o. [na str. 7–21 Přírodní poměry Chebska]

LEPŠÍ P., LEPŠÍ M., BOUBLÍK K., ŠTECH M. et HANS V. [eds] (2013): Červená kniha květeny jižní části Čech. – 503 p., ed. Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích.

VĚTVIČKA V. et RENDEK J. (2010): Berouнка řeka bez pramene. – 147 p., Nakl. Jan Vašut, Praha.

ZELENÝ L. [ed.] (2013): Vzácné houby Plzeňského kraje. – 84 p., ed. Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor životního prostředí, Plzeň.

Jaroslava Nesvadbová

JUBILEA

Nezдолný šedesátník Karel „Eros“ Prach kamarádkým pohledem Echia

V české botanické komunitě všeobecně známý, a rovněž tak skoro všeobecně za ctihodného považovaný, univerzitní profesor RNDr. Karel Prach se 20. října 2013 dožil 60 let. Mezi kolegy, vrstevníky a kamarády je ovšem znám výhradně jako (věčně mladý) Eros. Málokdy se stane, že recesistická přezdívka ze studií téměř vymaže v dospělém věku rodilé jméno svého nositele, Karlovi se to však stalo.

Narodil se v západočeském městě Planá u Mariánských Lázní, a to v přímé dějinné souvislosti s pohnutými událostmi v českém poválečném pohraničí. Jeho maminka Alena (roz. Dobrovská) pocházela z Prahy, otec Karel pocházel z českých Domažlic, oba studovali na Karlově universitě; po ukončení vysokoškolského studia však byli komunistickým režimem

víceméně donuceně (na tzv. umístěnku) přesunuti v rámci dosídlování vylidněných Sudet do Planě. Mladý Karel Prach se objevil v Praze v roce 1972, kdy se stal studentem Přírodovědecké fakulty UK, absolvoval zde obor geobotanika (vedoucím jeho diplomové práce o keřových sukcesních stadiích na úhorech v Českém krasu byl Marcel Rejmánek). V Praze

obdržel doktorát a díky spolužákům i zbrusu nové oslovení, stal se z něho Eros. Nějaký čas po absolutoriu pak na své Alma mater jako vědecký aspirant přednášel. V roce 1982 se však rozhodl vyměnit stále dusnější klima na domovské katedře botaniky, kde soudružsky a neomezeně vládl pravověrný, normalizačně prověřený komunista prof. Radovan Hendrych, povětšinou přezdívaný „Pacient“, za zdravější povětrí na jihu Čech. Aspiranturu dokončil u doc. Jana Jeníka (po roce 1989 profesora) v Třeboni v hydrobotanickém oddělení akademického Botanického ústavu. Tady ho zastihl i převratný rok 1989. Záhy poté přešel většinovým úvazkem do Českých Budějovic na nově vzniklou Biologickou fakultu Jihočeské univerzity, na jejímž založení se spolupodílel. Zde, ve svobodných poměrech, se na vědeckém i kantorském poli brzy úspěšně prosadil, v roce 1992 se habilitoval a v roce 2001 byl jmenován profesorem botaniky. V letech 1999 až 2006 si odsloužil šest let ve funkci vedoucího katedry botaniky. Podle vžitých akademických zvyklostí by tak nyní po šedesátce měl možnost užívat si klidnějšího údobí svého profesorského věku – dovolit by si to rozhodně mohl, poněvadž je úspěšným řešitelem vědeckých grantů, netrpí nedostatkem penězodárných impaktů, je držitelem nemalého tzv. Hirschova indexu (pošetilý vynález scientometristů, jak správně „vědecky“ hodnotit práci vědců, kterému on sám nepřikládá valný význam) a nadto je velice oblíbeným a vyhledávaným pedagogem. V jeho genetické výbavě ovšem na takové poklidné žití není místo a samotný věk u něho nehraje nijak zvlášť určující roli. Takže nadále vědecky bádá, pilně publikuje, přednáší studentům, je vedoucím řady diplomových a doktorských prací, pořádá početné terénní exkurze, vymýšlí nové vědecké projekty, je zván na konference, cestuje po světě... (sestavit úplný výčet jeho profesních aktivit není v mých silách). Je členem redakčních rad vícero mezinárodních vědeckých časopisů a je rovněž dlouholetým členem Hlavního výboru ČBS a Zasloužilým členem SBS. Tolik stručný průřez jeho dosavadním životem.

Erosovými vědeckými zásluhami a úspěchy se bude v odborných časopisech nepochybně seriózně zabývat někdo z jeho kolegů^{*)}, čtenáře Calluny proto není nutné zatěžovat obsáhlým množstvím publikačních citací a vědeckých ovací jubilantů. Uvedl bych tu pouze důležitý fakt, že u nás doma stál Eros u zrodu nového vědeckého oboru (v angličtině zv. restoration ecology), studenty zvaného jednoduše restaurační ekologie, což nesouvisí s restauracemi, jak by si snad někdo mohl i myslet, ale s přírodou a krajinou, a jde tedy o obor věnující se ekologii obnovy (po)ničených ekosystémů na Zemi. Studenti však mají pro svůj překlad dobré argumenty, neboť oba termíny mají shodné etymologické kořeny a Eros se aktivně věnuje oběma uvedeným restauračním směrům. Problematikou vegetační sukcese a přirozené obnovy v různých typech krajiny se zabýval v řadě zemí světa, namátkou ve Finsku, Anglii, Holandsku, Jižní Koreji, na Altaji, v Himálaji nebo nedávno na Špicberkách. Z regionálního pohledu Západoečeja je důležité uvést, že se v současnosti velmi iniciativně zasazuje za záchranu autochtonních šumavských smrčín cestou jejich samovolné přirozené obnovy.

V tomto jubilejním pojednání mi jde spíše o lidskou stránku Erosova života. Pokusím se ji zachytit ze své pozice celoživotního kamaráda, který mu je samozřejmě přátelsky nakloněn, takže jsem si vědom rizika určitého subjektivního scestí. Erosovy charakteristické vlastnosti bych v heslovitém výčtu poskládal asi nějak takto: přirozeně vysoce nadaný s vynikající pamětí (od toho je taky koneckonců univerzitním profesorem), zároveň nepostrádá selského rozumu, univerzálně vzdělaný s živým zájmem o společenské dění a lidskou historii a kulturu v celé její planetární šíři, výrazně pravicově orientovaný, skvělý diskutér a u studentů oceňovaný a oblíbený

přednášející. Tradičním společenským zvyklostem není příliš oddán, v obleku jej jen tak neuvidíte (hřeben u něj taky neuvidíte), úřední záležitosti nemiluje až rovnou zlehčuje. V terénu je fyzicky velmi zdatný s obdivuhodnou orientací a schopností přežít za všech okolností, celkově je stále pozoruhodně zdravý. Povahově je přátelský, nadobytě otevřený (ne každý Čech to ovšem dokáže náležitě ocenit), velice společenský s výraznou vazbou na pivní prostředí (vínu fatálně nerozumí), přiměřeně ješitný, rychlý v úsudku, rozhodný, má kuráž, v kritických situacích dovede být důrazný a velmi nebojácny, je typem přirozeného vůdce. Podle mé osobní kategorizace lidských typů by Eros určitě obstál i v extrémních životních situacích, jsem si jist, že by např. v případě vojenské okupace vlasti neváhal za svobodu bojovat, podobně jako to např. učinil v roce 1939 docent geobotaniky na UK Vladimír Krajina. Názorově je liberální, svůj postoj však občas i dominantně prosazuje, v zájmu zásad o svém demokratickém přesvědčení přitom nutí svého oponenta, aby na jeho pravdu přistoupil dobrovolně – pokud se tak nestane, smíří se s tím. Velmi sympatické je, že vědecké názorové střety nepřenáší do mezilidských vztahů v běžném životě. Je obdarován rozvahou, smyslem pro humor a také velkou přemírou optimismu (to mu u studentů vyneslo označení „katastrofický optimista“) – každý asi zná za celodenního hustého deště jeho tradiční „támhle se to už trhá“. Rovněž mu je vlastní značná míra velkorysosti, ta však leckdy dosahuje takové podoby, že ji někteří jeho kritičtí kolegové již považují spíše za lehkomyšlnost. Je nutné doplnit, že je zároveň i výjimečný „klikař“, což mu, mimo jiné, již opakovaně zachránilo život. Dovede neuvěřitelně jednoduchým způsobem vyřešit neřešitelné situace – otevřít v poledne zavřenou vesnickou hospodu, zastavit jedoucí vlak (to zatím pouze jednou), nebo přemluvit téměř kohokoli, aby s ním šel úplně jinam, než právě dotyčný potřebuje. Samozřejmě, nepovede se mu to pokaždé. Na získání modré vojenské knížky za normalizace jeho um a vytrvalost kupříkladu nestačily a musel tudíž, coby četař absolvent, narukovat na rok do Československé lidové armády (modrá knížka byla v té době neobyčejně ceněna; kdo z mladších nezná, o co jde, nechť si přečte kupříkladu Šabachovu autobiograficky laděnou prózu Občanský průkaz). Má odmítavý postoj ke sportu, armádě, myslivcům, lidské hlouposti a k myšlenkám komunismu a socialismu všeho druhu. Mezi jeho výrazně oblíbené obory a zájmy naopak patří lidský život jako takový, historie lidstva, přírodní jevy a všechny krásy světa včetně ženských půvabů; samozřejmě také botanická věda, kantořina a vzdělanost obecně, přírodovědné a kulturně-vlastivědné exkurze a toulky (po celém světě), právě vandry pod širákem s kamarády, architektura – především ta středověká katedrální a hradní, kamarádi i kamarádky, a už jsem zmínil: dobré točené pivo. Váží si rodičů, rodiny, kamarádů, pravdivého slova a čestného jednání. Kdybych měl podaný Erosův idylický obraz chvály alespoň trochu znevážit a najít na něm nějaké šmouhy, tak například uvádím, že na botanických exkurzích s sebou nenosí lupu a kytky „určuje“ jen tak od oka (na 96 % ovšem správně), a mě osobně pak značně děsí jeho oblíbené „nábližky“ v terénu, ty on přímo miluje a někdy jsou opravdu velmi strašidelné.

Já sám jsem Erose prvně poznal na floristickém kursu ČSBS v Humpolci v červenci 1974. Bylo to okamžité, velice spontánní setkání a vše zásadní pro život jsme stačili probrat po první exkurzi večer v hospodě v obci Plačkov. Někdy, stává se tak ale jen zcela výjimečně, poznáte životního kamaráda během krátké chvílky. Od té doby se nepřetržitě a pravidelně setkáváme, pokračujeme v nekonečné debatě o životě, o lidech, o dění, nadáváme na komunisty, vandrujeme spolu po hradech i po kytkách; máme radost ze života ze svých přátel, z nových knih, z botanických objevů, z nových

nadějných studentů, plánujeme další a další akce, máme prostě neustále co dělat, o čem hovořit a máme z toho oba vzájemné potěšení. Erose zkrátka považuju za vzorného kamaráda a jsem rád, že jsem to při jeho šedesátinách do Calluny mohl napsat. Tak Erosi, kam pojedeme na jaře?

Jiří Echium Hadinec

^{*)} viz Živa, Praha, 61(2013): CXIII

Některé Erosovy popularizační, odborné a vědecké práce, které se týkají západních Čech

PRACH K. (1974): Poznámky ke květeně okolí Plané u Mariánských Lázní. – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 9: 115–124.

NOVÝ P. et PRACH K. (1976): Poznámky ke květeně Tachovska. – Zpr. Mus. Západočes. kraje, Plzeň, Přír., 16: 1–55.

PRACH K., LEPŠ J. et MICHÁLEK J. (1996): Establishment of *Picea abies* seedlings in a central European mountain grassland: an experimental study. – Journal of Vegetation Science 7: 681–684.

JONÁŠOVÁ M., PRACH K. et SPITZER K. (2001): Horské smrčiny napodruhé (a ochrana přírody na Šumavě). – Živa, Praha, 49: 63–64.

MATĚJKOVÁ, I., VAN DIGGELEN, R. et PRACH, K. (2003): An attempt to restore a Czech species-rich mountain grassland through grazing. – Appl. Veget. Sci., 6 (2): 161–168. [Několiakletý pokus, jak působí obnovená pastva skotského náhorního skotu na vegetaci horské louky na Horské Kvildě.]

JONÁŠOVÁ M. et PRACH K. (2004): Central-European mountain spruce (*Picea abies* (L.) Karst) forest: regeneration of tree species after a bark beetle outbreak. – Ecol. Engineering 23: 15–27.

JONÁŠOVÁ M. et PRACH K. (2008): The influence of bark-beetle outbreak vs. salvage logging on ground layer vegetation in Central European mountain spruce forests. – Biological Conservation 141: 1525–1535.

FROUZ J., PRACH K., PIŽL V., HÁNĚL L., STARÝ J., TAJOVSKÝ K., MATERNA J., BALÍK V., KALČÍK J. et ŘEHOUNKOVÁ K. (2008): Interactions between soil development, vegetation and soil fauna during spontaneous succession in post mining sites. – European Journal of Soil Biology 44: 109–122. [Obsahuje popis sukcese vegetace na sokolovských výsypkách.]

KRÁLOVEC J., POCO VÁ L., JONÁŠOVÁ M., MACEK P. et PRACH K. (2009): Spontaneous recovery of an intensively used grassland after cessation of fertilizing. – Appl. Veget. Sci. 12: 391–397.

[Práce se vztahuje k původně jen zemědělskému experimentu v tehdejší Lukašsko-pastvinářské stanici v Závěšíně u Mariánských Lázní, v němž se dlouhodobě zkoumal vliv hnojení (0 až 320 kg čistého dusíku na ha ročně) na druhově chudé louky. Po roce 1990 bylo hnojení ukončeno a Eros poté až do roku 2006 na hnojených plochách sledoval změny v druhovém složení lučních porostů a jejich regeneraci, výsledky zpracoval v uvedené práci.]

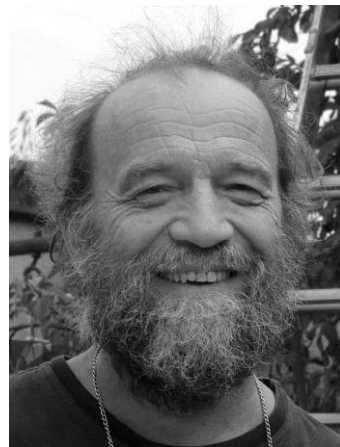
PRACH K., HRUŠKA J., JONÁŠOVÁ M., KOPÁČEK J., RUSEK J., SPITZER K., ŠANTRŮČKOVÁ H. et VRBA J. (2009): Vyjádření vědců k situaci v NP Šumava. – Živa 2/2009: XVII–XVIII.

PRACH K., ŠTECH M. et ŘÍHA P. (2009): Ekologie a rozšíření biomů na Zemi. – Scientia, Praha, p. 151 + 36.

Jan „Šuspa“ Lepš – pokus o portrét nevšedního šedesátníka perem kamaráda Echia

Ve stejném roce, kdy oslavuje svých 60 úspěšných let Karel „Eros“ Prach, dosáhl na stejnou životní metu také jeho univerzitní a celoživotní kolega profesor RNDr. Jan Lepš

řečený Šuspa. Ač svým původem není ani trochu Západočech^{*)}, redakce Calluny nabídla jeho jubilejní portrét vřadit na své stránky po bok Erose, aby tak zůstala zachována podivuhodná symetrie jejich profesních i životních osudů.

Jan Lepš se narodil 23. května 1953 v nadmíru spořádané lékařské rodině pod mýtickou podkrkonošskou horou Zvičinou ve Dvoře Králové nad Labem. Záhy poté přišel mezi spolužáky o své řádné příjmení a stal se z něho už napořád jen Šuspa. S Erosem se setkal poprvé v roce 1972 v prvním ročníku studia na Přírodovědecké fakultě UK v Praze a od tohoto

okamžiku se odvíjí jejich pozoruhodně si podobná životní cesta. Na PřF UK vystudoval obor geobotanika u Marcela (Marka) Rejmánka a stejně jako Eros, i on svou diplomovou práci řešil pod jeho vedením na úhorech v Českém krasu v rámci velice úspěšného týmového projektu studia sukcese na úhorech. (Spolu s Erosem byl pak později také jedním z editorů finální knižní monografie, vydané ve vydavatelství Kluwer v Holandsku.) Po získání doktorátu zůstal Šuspa v Praze na katedře botaniky jako vědecký aspirant a několik let tu přednášel. Po neshodách s R. Hendrychem však v roce 1982 odešel do Českých Budějovic k M. Rejmánkovi do nově budovaného Entomologického ústavu Akademie věd, kde nastoupil do oddělení biomatematicky. V roce 1991 většinou úvazkem přešel spolu s Erosem na Biologickou fakultu Jihočeské university, o jejíž vznik se také významně zasloužil. Zde se stal v roce 1999 profesorem ekologie a po skončení Erosova úřadování v čele katedry botaniky šéfuje této katedře nyní on. V současnosti je ve svém oboru mezinárodně vysoce uznávaným odborníkem.

S Erosem jsou natolik výrazné a nepřehlédnutelné osobnosti, že jsou oba pojmem, jak v mezinárodním vědeckém světě, tak díky svým pedagogickým schopnostem rovněž mezi studenty, u nichž jsou mimořádně oblíbení. Jejich „podobnost“ se projevuje kuriózně i tak, že někteří nezkušení začínající studenti si je vzájemně pletou, ač to vlastně ve skutečnosti ani není možné. Přesto, že jejich tváře, kromě koutků, vzájemnou podobnost značně popírají, mají oba překvapivě mnoho společných osobnostních rysů: vrozený spontánní entuziasmus a celoživotní optimismus, otevřenost a velice neformální přátelský vztah vůči studentům (u pedagogů starší generace věc nevidaná), neokázalé až zdánlivě neprofesorské vystupování (oba mají shodně dosti daleko k obecné české představě, jak by měl universitní profesor vypadat – potkat je v obleku je záležitostí pouze mimořádné náhody), mají nakažlivý smysl pro humor, minimum životních předsudků a každý z nich se vyznačuje neopakovatelným osobitým kouzlem. Kromě toho mají oba vrozenou obdivuhodnou fyzickou i duševní vitalitu. Jsou velkorysí a samozřejmě také striktně seriózní; nelžou, neintruikují, nevykrádají cizí weby, chodí pravidelně k volbám. V civilním životě běžnou představou o profesorech také příliš nenaplníují: vědeckými tituly se nehonosí, na penězích nelpí, soupis svých impaktovaných publikací s sebou do hospody nenosí, ani se tam o nich nebaví, nemluví z cesty, bydlí v paneláku a jezdí ve škodovkách – mezi lidem se tomu obyčejně říká být normální. Prostě mnoho studentů na „přírodovědce“ v Českých

Budějovicích má to úžasné štěstí, že může studovat právě u nich a v jejich čře.

Šuspa se díky svému matematickému nadání vedle vlastní botanické profese (ta by se dala označit asi jako rostlinná ekologie v nejšířším pojetí, včetně např. tropické ekologie) věnuje i statistice a matematickému modelování ekologických procesů. Je např. autorem vyhledávaných skript o biostatistice a spolu s kolegou Petrem Šmilauerem také autorem učebnice o statistických metodách CANOCO, vydané v nakladatelství Cambridge University Press. Pro své kolegy, především entomology, představuje ceněného a žádaného zpracovatele jejich objemných souborů nasbíraných biologických dat. Pod jejich nápoem byl nucen se postupně zapracovat i do entomologické problematiky, a tak jeho jméno najdeme uvedené také u mnoha citací entomologických vědeckých prací. Kromě profesorského působení na Jihočeské univerzitě je zároveň stále vědeckým pracovníkem Entomologického ústavu AV ČR v Českých Budějovicích. Každým rokem pravidelně létá do papuánských pralesů na Novou Guineu, kde čeští entomologové spravují biologickou výzkumnou stanicí u Madangu a kde se Šuspa podílí na studiu papuánské entomofauny a tropických ekosystémů.

Šuspa však nezůstává jen u vědeckého studia tropických pralesů a strategie chování rostlin, jeho vztah k přírodě je velmi otevřený a univerzální – od jara do podzimu botanické exkurze, pěší vandry po horách a splouvání řek na lodích, v zimě na běžkách (během studií na UK i závodně) a na bruslích, celoročně pak plavání, a to v jakémkoliv větší louži (i za mrazu), člověk by řekl, že snad musí mít mezi prsty blány. Všestranný vztah k přírodě se neomezuje jen na pohyb v ní, ale je čitelný i v jídle (sní všechno), v pití (vypije všechno), v oblékání (nosí všechno). Asi jen málokdo neví, že Šuspa je také originální muzikant, s kytarou, s piánem, všechno si hraje a zpívá po svém. Kdekerá současná hudební celebrita by mohla závidět Šuspovi úchvatný a jen stěží napodobitelný styl. Poslouchat jeho sytý, chraplavý baryton a strhující hudební produkci je rozhodně výjimečný zážitek. Neodmyslitelnou součástí studentských akcí na půdě českobudějovické přírodovědecké fakulty je již dlouhá léta nadobýčeji oblíbená hudební sestava Šukas, tedy Šuspův kakovonický soubor (Šukasí stránky: <http://regent.jcu.cz/sukas/>). Svou hudební produkci tradičně uvádějí vřídým mottem „Nejsme stroje, hrajem lidsky“.

Foto dole: Potemnělá scéna na snímku silně upomíná na podloudné praní špinavých peněz jihočeských mafiánů – ve skutečnosti jde o následek nepříjemného zážitku, kdy se Eros v lednu 2009 suší u kamen v hospodě ve Smržově po vytažení z ledových vod rybníka Dvořiště, kam se až po krk probořil při bruslení – s peněženkou v kapse. Suchý Šuspa sedící vedle něho ho z rybníka chvíli předtím vytáhl.

Šuspovy botanické, resp. floristické začátky spadají do velmi raného školního období v šedesátých letech 20. století (zní to o něco lépe než minulého), neboť se „učil“ u Františka Procházky, jednoduše u Franty, v Botanické sekci tehdejšího Krajského domu pionýrů a mládeže v Hradci Králové. Tam jsem ho jako naprostý bažant poprvé potkal i já. K pionýrům jsme měli oba hodně daleko, přesto v tomhle našem pionýrském období nebylo tak špatně, jak by se zpětně dnes mohlo zdát – druhou polovinu šedesátých let v rozvinutém socialismu s podobně rozvinutou cenzurou prožívala většinová česká společnost mnohem radostněji (kupodivu!), než je tomu nyní ve svobodné době a za zřejmého blahobytu. Právda je, že Západ pro nás existoval jen na mapě a o Schengenu tehdy nevěděli ještě ani tam (značné osobní riziko např. znamenalo jen přejít polskou hranici mimo oficiálně povolený přechod), ale na exkurzích venku bylo vždy krásně! Franta jako nepopíratelná kantorská osobnost nám vštípl kromě botanických znalostí a reakčních pravicových názorů i spoustu cenných životních návyků a zkušeností, např. umět se v přírodě samostatně chovat a postarat se o sebe, dívat se venku kolem sebe a o věcech přemýšlet v souvislostech, přírodu chránit, ale přitom rozlišovat praktickou (účinnou) ochranu a státní úřední (tehdy dosti bezzubou). A hlavně: učil nás v životě spoléhat se především na svůj vlastní selský rozum. Vícedenní botanické exkurze po Čechách a především nádherné společné výpravy s batohy po slovenských horách nám už nikdy nevyminou z paměti. Každoroční botanické vandry se nám oběma, a většině našich kamarádů z Frantovy botanické sekce, staly nedílnou součástí života až do teď. Šuspa tenhle Frantův výchovný odkaz úspěšně zavedl i mezi svými současnými studenty na univerzitě v Českých Budějovicích; ovšemže dneska to jde znamenitě, na víkendový vandr lze bez problémů zajet z Budějovic třeba do Alp.

Takže, Šuspo, letitý a milý kamaráde, nemohu se radostí dočkat, až zase uslyším to Tvý neodolatelný „dáme jedno vařený“ nebo „buďte s sebou!“

Jiří Echium Hadinec

^{*} Ač není Šuspa Západočechem, v území kraje (na Nejdecku v Krušných horách) botanicky pracoval a výsledky s úspěchem (a značným mezinárodním ohlasem) publikoval, bude proto vhodné heslo Jan Lepš začlenit do příštího vydání Dějin botaniky v západních Čechách.

Práce se vztahem k západním Čechám

LEPŠ J. et HADINCOVÁ V. (1992): How reliable are our vegetation analyses? – *J. Veget. Sci.*, 3: 119–124.

LEPŠ J., MICHÁLEK J., KULÍŠEK P. et UHLÍK P. (1995): Use of paired plots and multivariate analysis for the determination of goat grazing preference. – *J. Veg. Sci.*, 6:37–42.

PRACH K., LEPŠ J. et MICHÁLEK J. (1996): Establishment of *Picea abies* seedlings in a central European mountain grassland: an experimental study. – *J. Veget. Sci.*, 7: 681–684.

LEPŠ J., MICHÁLEK J., RAUCH O. et UHLÍK P. (2000): Early succession on plots with the upper soil horizon removed. – *J. Veget. Sci.*, 11: 259–264.

K nedožitým stým narozeninám prof. Emila Hadače

Jen málo týdnů před vypuknutím první světové války se v Bohdanči u Pardubic 10. května 1914 narodil Emil Hadač, přední osobnost české (resp. československé) botaniky. Vrozený syntetický pohled na přírodní i společenské dění ho přímo předurčil k jeho pracovní doméně, již se stala fytoecologie (od níž byl jen krůček ke krajinné ekologii a ochraně přírody, viz např. práce Krajina a lidé, 1982), avšak se stejným entuziasmem se věnoval např. i regionální etnobotanice nebo floristice. A tak v dlouhém výčtu jeho publikací se

můžeme mj. setkat s pěti regionálními květenami, jichž byl spoluautorem (Pardubicka – s bratrem Janem, 1948; Kotlíny Siedmich prameňov – s Janem Šmardou, 1960; Plzeňska – s Jaromírem Sofronem a Miloslavem Vondráčkem, 1968; Bukovských vrchov – s Jánem Terrayem, 1991; a Železných hor – s Jaroslavem Jiráskem a Petrem Burešem, 1994).

Pro západočeský region je podstatné, že v Plzni působil nejprve jako docent, od r. 1963 jako profesor na Pedagogické fakultě, později Vyšší pedagogické škole a Pedagogickém institutu, na nichž vychoval mnoho studentů (mezi jinými i autora článku – pozn. redakce), z nichž mnozí se botanice věnovali, ať už profesně nebo amatérsky, i po vychození školy. Jako pedagog věnoval více pozornosti výuce v terénu než v učebně, což pro pochopení látky mělo zásadní význam.

V roce 1962 byl jedním ze svolavatelů ustavující schůze Západočeské pobočky Československé botanické společnosti, jež tak byla 7. října 1962 založena, a stal se jejím prvním předsedou. Ještě před přesídlením do Plzně zastával funkci přednosty Ústavu pro výzkum peloidů ve Františkových Lázních.

Nesmíme však opomenout se alespoň ve stručnosti zmínit o výsledcích jeho práce i na jiných úkolech. Jeho láskou byl Sever a hory. Na Svalbardu vypracoval těsně před druhou světovou válkou svou disertaci, pracoval v Norsku (zde mj. i se svým přítelem E. Dahlem), v bývalém Československu pak věnoval velkou pozornost Belanským Tatrám, odkud vzešla z jeho pera snad nejrozměrnější studie Die Pflanzengesellschaften des Tales „Dolina Siedmich prameňov in der Belaer Tatra“ ve spoluautorství s P. Březinou, V. Ježkem, J. Kubičkou, V. Hadačovou, M. Vondráčkem (1969). Pracoval však i v jiných koutech světa.

Po přesídlení do Prahy se mj. stal i ředitelem Ústavu krajinné ekologie ČSAV, ke kteréžto funkci byl svým pojetím krajiny odku celku v jejich všesměrných vztazích přímo předurčen.

I v závěrečných letech svého života, ač nemálo pohybově handicapován, se snažil pracovat i v terénu a z každé, byť i nepatrné exkurze vytěžit aspoň něco, co posunulo naše poznání o kus dopředu. Pro operativní záznamy nalezl v terénu používal s oblibou škrtačí seznamy.

Osobně byl Hadač mimořádně čestným člověkem (to v tomto případě nemá nic společného s titulem Čestný člen ČSBS, tím byl ovšem také), nestalo se, že by někoho pomlouval, byl mimořádně přejícím, z každého kloudného (to bylo jeho oblíbené slovo) výsledku práce svých žáků nebo spolupracovníků se upřímně radoval a nikdy nezneužil svého postavení ve společnosti k osobnímu prospěchu na úkor druhých.

Nechť je mi prominuto, že v této krátké vzpomínce jsem nepostihl šíři výsledků badatelských, pedagogických, organizačních a dalších aktivit prof. Hadače, byl by jich předlouhý výčet.

Svůj životaběh stačil prof. Hadač ještě aspoň v hrubých rysech „hodit“ na papír, a tak dnes máme všechny jeho aktivity, osobní úspěchy, ale i nezmary, k nimž se otevřeně přiznává, vtěleny v knize vzpomínek, jež vyšla až posmrtně (2007): „Je lépe se opotřebovat než zrezivět“, což bylo zřejmě i jeho životním heslem.

Emil Hadač zemřel 23. dubna 2003 v Praze.

Jaromír Sofron

Odešel Josef Škrábek

(22. 5. 1940 Dolní Lukavice–27. 8. 2013 Plzeň)

Zpráva o odchodu člověka z tohoto světa je pokaždé smutná. Je o to tíživější, pokud se jedná o někoho blízkého, s kým jste se vidali velmi často, na koho jste byli zvyklí se obracet o radu v případech pochybností a na koho bylo stoprocentní spolehnutí.

Pepa Škrábek byl člověk ryzího charakteru, zvyklý řešit úskalí života se svým typickým úsměvem. Nepamatuji se, že bych jej někdy viděl rozčileného. Vycházky s ním a s jeho synem do přírody byly odpočinkem, poučením a nezapomenutelným zážitkem. Je těžké se smířit se skutečností, že už se spolu nebudeme dohadovat nad rozkvetlou bylinkou, brodit se mokrou loukou kolem rozlité řeky a hledat zmizelou ostřici, či se plazit po zemi a snažit se o co nejlepší záběr vstavače.

Plzeňská přírodověda ztrácí obětavého botanika-amatéra. Je pro mne ctí, že se mohu nazývat jeho kamarádem.

Jiří Kalibán

Zemřel MUDr. Josef Malý

(17. 3. 1914–2. 9. 2013)

Pan doktor Josef Malý, oční lékař působící v Jindřichově Hradci, Jihlavě a posléze ve Velkém Meziříčí, byl zapáleným a nadšeným floristou již od svých 14 let. Podařilo se mu v českých zemích a na Slovensku nasbírat neuvěřitelné množství herbářových položek – jejichž počet je asi 20 000! A počet taxonů se blíží číslu 2 500. Herbářové položky dr. Malého se stanou součástí herbáře Ústavu botaniky a zoologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (BRNU).

Čest jeho památce.

Jaroslava Nesvadbová

Nedožitá životní jubilea

V roce 2013 jsme si připomněli nedožitá jubilea řady botaniků a floristů, z nichž jsme většinu měli tu čest znát. Jejich stručný profesní životopis viz SOFRON J. et NESVADBOVÁ J. (2009): Nástin dějin botaniky v západních a jihozápadních Čechách. – Sborn. Západočes. Muz., Plzeň, Přír., 112: 1–170, 39 append.

170 let

HANUŠ Jan

* 4. 5. 1843 Lišov (okr. České Budějovice), † 21. 9. 1896 Plzeň.

110 let

DOSTÁL Josef

* 20. 12. 1903 Praha, † 11. 5. 1999 Praha.

100 let

RODR Miroslav

* 28. 12. 1913 Wien, † 27. 8. 1985 Rokycany.

90 let

ČERMÁK Jan

* 17. 10. 1923 Přeštice, † 7. 3. 2011 Přeštice

Toto jubileum připomněly i Přeštické noviny, Přeštice, roč. 11, prosinec 2013: 10, které přinesly portrét J. Čermáka a další 4 fotografie převážně z jeho „muzicírování“.

STREJC Jaroslav

* 30. 1. 1923 Plzeň-Bukovec, † 26. 4. 2001 Plzeň.

Jaroslava Nesvadbová

Seznam členů Západočeské pobočky České botanické společnosti k 22. 1. 2014

Jméno	Nar.	Adresa	e-mail
Bílek Ondřej	1977	Stupno	bilek@geovision.cz
Brabec Jiří	1972	Aš	jbrabcak@seznam.cz, jiri.brabec@muzeumcheb.cz
Bureš Jan	1978	Mantov	rallus@seznam.cz
Cais Jiří	1952	Plzeň	cais@kcvjs.cz
Čížek Karel	1936	Klatovy	
Hájek Miroslav	1957	Plzeň	hajek@geovision.cz
Hlaváček Rudolf	1957	Příbram	hlavacek-r@muzeum-pribram.cz
Hlinková Daniela	1977	Plzeň	danliska@seznam.cz
Horková Jitka	1978	Plzeň	jitkahorkova@seznam.cz
Hostička Miloš	1936	Plzeň	milhost@atlas.cz
Hrubá Jana	1964	Heřmanova Huť	janahruba@volny.cz
Chocholoušková Zdeňka	1970	Plzeň	chochol@kbi.zcu.cz
Chvojková Eva	1978	Prusiny	chvojkova@ametyst21.cz
Jedličková Kateřina	1983	Habrová	jedlickovaka@seznam.cz
Kalibán Jiří	1951	Plzeň	jiri.kaliban@seznam.cz
Kalibánová Michaela	1949	Plzeň	jiri.kaliban@seznam.cz
Kinská Ivana	1978	Plzeň	ikinska@centrum.cz
Kočár Petr	1973	Kokořov	kocar@arup.cas.cz
Královec Josef	1940	Mariánské Lázně	josef.kralovec@iol.cz
Kratochvílová Iva	1963	Bohdašice	iva.krat@email.cz
Křenová Zdeňka	1973	Kvilda	zd.krenova@gmail.com
Kučera Tomáš Č.	1973	Česká Bříza	tomkucer@kbi.zcu.cz
Marková Helena	1946	Šťáhlavy	pavelmarek43@volny.cz
Martínková Eva	1949	Cheb	geranium@tiscali.cz
Matějková Hana	1970	Plzeň	hana.havlic@centrum.cz
Matějková Ivona	1974	Kvasetice	zamira-klub@volny.cz
Michálek Jaroslav	1955	Sokolov	michalek@muzeum-sokolov.cz
Mudra Petr	1964	Broumov	pmudra@email.cz
Mudrová Radka	1972	Broumov	pmudra@email.cz
Nesvadbová Jaroslava	1947	Dýšina-Nová Huť	nesvaslavka@seznam.cz
Nová Jana	1984	Tymákov	novaj@volny.cz
Ondráček Čestmír	1959	Chomutov	ondracek@muzeum-cv.net
Paulič Radim	1984	Strakonice	Radim.Paulic@seznam.cz
Pecháčková Sylvie	1967	Plzeň	spechackova@zcm.cz
Pešková Václava	1973	Plzeň	vlpeskovi@volny.cz
Pivoňková Lenka	1965	Plzeň	lenka.pivonkova@plzensky-kraj.cz
Plesková Elena	1947	Rakovník	elena@pleska.net
Pyšek Petr	1958	Praha	pysek@ibot.cas.cz
Řeřichová Zdeňka	1982	Plzeň	z.rerichova@volny.cz
Sladký Jiří	1968	Plzeň	jiri.sladky@nature.cz
Smola Josef	1930	Plzeň	
Sofron Jaromír	1932	Dýšina-Nová Huť	JHSofron@seznam.cz
Sprinzlová (Vlachovská) Anna	1981	Plzeň	anna.vlachovska@centrum.cz
Šandová Miroslava	1947	Holoubkov	botanika.muzeumro@atlas.cz
Škrábek Josef	1967	Plzeň	
Špelinová Markéta	1981	Chrást	marketka.spelinoval@seznam.cz
Tájek Přemysl	1980	Mariánské Lázně	tacek@seznam.cz
Tomášek Milan	1969	Rokycany	M.Tomasek@seznam.cz
Václavíková Eliška	1979	Kváskovice	vaclavikova@ametyst21.cz
Valtr Pavel	1936	Plzeň	valtr.p@volny.cz
Vaněčková Ivana	1975	Plzeň	ivaneczkova@seznam.cz
Velebil Jiří	1983	Benešov	jvelebil@seznam.cz
Vondrovicová Renata	1971	Oprechtice	renata.proskova@seznam.cz

Autoři fotografií

Miloš Hostička – původní pamětní deska F. Malocha
Jan Nesvadba – pamětní deska F. Malocha v r. 2013
Archiv oddělení botaniky Západočeského muzea v Plzni –
V. Mencl
Jaroslav Michálek – 3 fotografie k jubileu K. Pracha a J.
Lepše

Adresy autorů

RNDr. Ondřej Bílek, bilek@geovision.cz
Prom. ped. Karel Čížek, Palackého 289, 339 01 Klatovy 2
Jiří Echium Hadinec, hadinec@natur.cuni.cz
Mgr. Jitka Horková, jitkahorkova@seznam.cz
Mgr. Eva Chvojková, chvojkova@ametyst21.cz
Jiří Kalibán, jiri.kaliban@seznam.cz
Eva Legátová, legat@cbox.cz
Mgr. Jaroslava Nesvadbová, nesvaslavka@seznam.cz
Mgr. Jana Nová, novaj@volny.cz
Ing. Radim Paulič, Radim.Paulic@seznam.cz
RNDr. Sylvie Pecháčková, spechackova@zcm.cz
Jiří Sladký, jiri.sladky@nature.cz
RNDr. Jaromír Sofron, JHSofron@seznam.cz

Pokyny pro autory

Rukopis je přijímán v textovém editoru Microsoft Word, formáty DOC nebo RTF, s jednou vytištěnou kopií, nebo v elektronické podobě na adrese spechackova@zcm.cz.

Vědecká jména taxonů a syntaxonů je nutné psát kurzívou, jména autorů v literatuře velkými písmeny; jinak celý text psát standardním typem písma (zdůrazněný text je možno psát tučně). Zarovnávat vlevo. Entrovat pouze na konci odstavce, neodsazovat, nevynechávat řádky.

Tabulky je nutné dodat zvlášť, zpracované v tabulkovém procesoru Excel. Tabulky ani obrázky (nejlépe .jpg, .tif) nesmí být zalomeny do textu. Kresby musí být dokonale kontrastní (černá tuš, laserová tiskárna).

U citované literatury je pořadí popisovaných znaků následující:

1. u časopisů: příjmení autora, zkratka křestního jména, tečka, rok vydání práce v závorce, dvojtečka, úplný název práce, tečka, pomlčka, název časopisu nebo jeho zkratka, čárka, místo vydání, čárka, série, třída apod., čárka, ročník, dvojtečka, stránky citované práce, tečka.
2. u knih: až po název knihy stejné, po tečce za názvem následuje údaj o edici, svazku apod., tečka, pomlčka, vydavatel, čárka, místo vydání, čárka, počet stran, tečka.
3. u sborníků, kompendií aj.: příjmení a zkratka křestního jména autora, rok vydání (stejně jako u časopisů), dvojtečka, název práce, tečka, pomlčka, „In“, dvojtečka, příjmení a zkratka křestního jména redaktora, příp. editora sborníku, zkratka „red.“ v hranatých závorkách, název sborníku, čárka, stránky citované práce uvedené zkratkou „p.“, tečka, pomlčka, místo vydání, tečka.
4. u rukopisů (dipl., disert., kandid. prací apod.) jako u knižní publikace, za pomlčkou za názvem práce následuje zkratka „Ms“; na konci práce je nutno v hranatých závorkách uvést údaj o deponaci, jemuž předchází zkratka „Depon.“.
5. u webových stránek: jako u předešlých citací, pomlčka, na závěr uvést adresu www a za ní do závorky datum, kdy autor navštívil citovanou stránku

Poznámky: Zkratky křestního jména autora se uvádějí za příjmením; mezi jména autorů se klade čárka, mezi předposlední a poslední jména autorů „et“. Cituje-li se více prací jednoho autora, vydaných v témže roce, připojuje se za letopočet index ve formě malého písmene.

Počáteční písmena časopisu (event. jejich zkratky) se píše velká, členy, spojky a předložky se vynechávají.

Výrazy pro označení edice, svazku, dílu apod. se latinizují (vydání = Ed., svazek = Vol., díl = Tom.), stejně jako výrazy pro označení části, třídy (část = Pars, třída = Cl., řada = Ser.).

Uzávěrka příštího čísla: 24. 10. 2014

Sylvie Pecháčková ed. Zajímavé floristické nálezy	23
Jaroslava Nesvadbová Výstava k 50 letům Západočeské pobočky ČBS putovala dál	27
Jaromír Sofron Džungle za plotem	27
Jaromír Sofron Zpráva o archivu Západočeské pobočky České botanické společnosti.....	27
Jaroslava Nesvadbová Pamětní deska Františka Malocha v lese Háj nad Berounekou.....	27
Jaroslava Nesvadbová Václav Mencl a Wilsonův most v Plzni	28
Jaroslava Nesvadbová Červená kniha květeny jižní části Čech již vyšla	29
Jaroslava Nesvadbová Výběr zajímavých publikací	29
Jiří Hadinec Nezdojný šedesátník Karel „Eros“ Prach kamarádkým pohledem Echia	29
Jiří Hadinec Jan „Šuspa“ Lepš – pokus o portrét nevšedního šedesátníka perem kamaráda Echia	31
K nedožitým stým narozeninám prof. Emila Hadače	32
Odešel Josef Škrábek	33
Zemřel MUDr. Josef Malý	33
Nedožitá životní jubilea	33
Seznam členů Západočeské pobočky ČBS	34
Adresy autorů	35